

Robert Stępień

(Maria Curie-Skłodowska University, Poland)

<https://orcid.org/0000-0003-3453-4185>

e-mail: robert.stepien@mail.umcs.pl

Cystersi z klasztorów skasowanych w 1819 r. w diecezji sandomierskiej. Studium biograficzno-prozopograficzne

*Cistercians from Monasteries Dissolved in 1819 in the Diocese of Sandomierz.
A Biographical and Prosopographical Study*

ABSTRACT

The subject of the biographical and prosopographical analysis were the convents of three Cistercian monastery, in Koprzywnica, Sulejów and Wąchock, which during the dissolution in 1819 were within the borders of the Sandomierz diocese. The personal composition of the monasteries in the initial period of suppression consisted of a total of 55 monks. In the first stage of the research, a biographical index was prepared, which was used to analyze the social, national and territorial origins as well as the numerical and age structure of the discussed communities. The post-dissolution fate of the monks was also the subject of scientific reflection. The primary source material is comprised by

PUBLICATION INFO			
			e-ISSN: 2449-8467 ISSN: 2082-6060
			
THE AUTHOR'S ADDRESS: Robert Stępień, the Institute of History of the Maria Curie-Skłodowska University in Lublin, 4A Maria Curie-Skłodowska Square, Lublin 20-031, Poland			
SOURCE OF FUNDING: Statutory Research of the Institute of History of the Maria Curie-Skłodowska University in Lublin			
SUBMITTED: 2022.12.10	ACCEPTED: 2023.02.13	PUBLISHED ONLINE: 2023.07.20	
WEBSITE OF THE JOURNAL: https://journals.umcs.pl/rh		EDITORIAL COMMITTEE E-mail: reshistorica@umcs.pl	
 DIRECTORY OF OPEN ACCESS JOURNALS		 EUROPEAN REFERENCE INDEX FOR THE HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES	

general and personal files of the clergy, diocesan and monastic schematisms, as well as parish files and record books.

Key words: the Cistercians, monastery, Koprzywnica, Wąchock, Sulejów, dissolution, prosopography, 19th century

STRESZCZENIE

Przedmiotem analizy biograficzno-prozopograficznej uczyniono konwenty klasztorne trzech ośrodków cysterskich: w Koprzywnicy, Sulejowie i Wąchocku, które w czasie kasaty w 1819 r. znajdowały się w granicach diecezji sandomierskiej. Skład personalny klasztorów w początkowym okresie supresji stanowiło ogółem 55 zakonników. W pierwszym etapie badań przygotowano kartotekę biograficzną, która posłużyła do przeprowadzenia analizy w zakresie pochodzenia społecznego, narodowościowego i terytorialnego oraz liczebności i struktury wieku omawianych wspólnot. Przedmiotem rozważań były też pokasacyjne losy mnichów. Podstawowy materiał źródłowy stanowiły akta ogólne i personalne duchowieństwa, schematyzmy diecezjalne i zakonne oraz akta parafialne i księgi metrykalne.

Słowa kluczowe: cystersi, klasztor, Koprzywnica, Wąchock, Sulejów, kasata, prozopografia, XIX w.

WPROWADZENIE

Studia biograficzne i prozopograficzne poświęcone społecznościom klasztorным cieszą się coraz większym zainteresowaniem współczesnej historiografii. W ramach badań nad liczebnością i składem personalnym poszczególnych męskich i żeńskich konwentów pojawiają się opracowania w sposób syntetyczny i porównawczy omawiające wspólnoty wielu ośrodków klasztornych, wraz z ich oddziaływaniem na inne środowiska poprzez różne formy aktywności¹. Takie badania nie ograniczają się wyłącznie do przygotowania wykazów i biogramów zakonników, ale pozwalają poprzez analizę całych grup społecznych poznać zjawiska i procesy związane z rozwojem życia klasztornego.

Przedmiotem badań niniejszego artykułu uczyniono konwenty klasztorne trzech ośrodków cysterskich: w Koprzywnicy, Sulejowie i Wąchocku, które w czasie kasaty w 1819 r. znajdowały się w granicach nowo erygowanej diecezji sandomierskiej². W klasztorach tych w początkowym okresie

¹ Z nowszych prac vide: E. Pluta-Saladra, *Konwenty żeńskie w średniowiecznym województwie krakowskim. Studium prozopograficzne (2 połowa XII – 2 połowa XVI wieku)*, Kraków 2021.

² W 1819 r. skasowane zostały też domy cystersów w Jędrzejowie oraz w Łądzie, położone w Królestwie Polskim, ale na terenie innych niż sandomierska diecezji. Vide: P.P. Gach, *Opactwo jędrzejowskie w latach kasat zakonnych (koniec XVIII i XIX w.)*, w: *Cystersi*

supresji przebywało łącznie 55 mnichów, którzy jako zbiorowość społeczna i wspólnota zakonna zostali objęci analizą biograficzno-prozopograficzną. Prezentowany tekst w założeniu stanowi część większych badań nad problematyką pokasacyjnych losów i postaw duchowieństwa z domów zakonnych zlikwidowanych w 1819 r. W badaniach tych obecne są wątki biograficzno-prozopograficzne, pozwalające spojrzeć na składy osobowe klasztorów z perspektywy ich liczebności, wieku, pochodzenia oraz wykształcenia³. Najbliższe tym zagadnieniom pozostają badania prowadzone nad losem zakonników franciszkańskich Królestwa Polskiego po kasacie 1864 r., które mogą stanowić punkt odniesienia dla podobnych rozważań wobec kasaty zapoczątkowanej w roku 1819⁴.

Tekst artykułu został podzielony na dwie części. W pierwszej przedstawiono wnioski wynikające z analizy prozopograficznej trzech omawianych społeczności klasztornych, według stanu personalnego na czerwiec 1819 r. Rozważaniami objęto pochodzenie społeczne, terytorialne i narodowościowe mnichów, jak również problem ich liczebności i struktury wieku. Część druga zawiera biogramy zakonników, opracowane według określonego schematu, które w sposób faktograficzny porządkują wiedzę na temat życia i działalności poszczególnych osób. Zawartość biogramów stanowią informacje dotyczące m.in. daty urodzenia i miejsca pochodzenia każdego z mnichów, czasu wstąpienia do klasztoru, złożenia profesji zakonnej i przyjęcia święceń kapłańskich oraz pełnionych funkcji klasztornych. Szczególną uwagę zwrócono na pokasacyjne losy zakonników, w tym zajmowane urzędy i stanowiska kościelne oraz czas, w jakim przyszło im zakończyć ziemską wędrówkę życia.

Stan badań nad interesującymi nas klasztorami cysterskimi jest dość różnicowany. Dawniejsza historiografia najwięcej uwagi poświęcała

w Polsce. W 850-lecie fundacji opactwa jędrzejowskiego, red. D. Olszewski, Kielce 1990, s. 97–123; J. Łojko, *Konwent cystersów w Łądzie nad Wartą w końcu XVIII i pierwszej połowie XIX stulecia*, „Rocznik Koniński” 2013, 18, s. 155–172; D. Lewandowska, *Pokasacyjne losy opactwa cystersów w Łądzie na podstawie źródeł archiwalnych zachowanych w zespołach akt: „Centralne Władze Wyznaniowe Królestwa Polskiego” i „Komisja Województwa Kaliskiego” z zasobu Archiwum Głównego Akt Dawnych w Warszawie*, „Hereditas Monasteriorum” 2014, 5, s. 65–106; A. Rogowska, *Losy o. Wilhelma Uławskiego oraz dzieje skasowanego opactwa cystersów w Jędrzejowie w latach 1835–1855*, „Hereditas Monasteriorum” 2015, 7, s. 281–348.

³ J.M. Marszałska, W. Graczyk, *Z badań nad prosopografią konwentów cysterskich na ziemiach polskich*, „Nasza Przeszłość” 2011, 115–116, s. 475–484.

⁴ R. Prejs, *Źródła do dziejów zakonników Królestwa Polskiego po kasacie klasztorów w 1864 r. Szkic zagadnienia*, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 1997, 67, s. 333–347; idem, *Zakonnicy franciszkańscy Królestwa Polskiego po kasacie 1864 r. Dzieje – postawy*, Warszawa 2003; idem, *Słownik biograficzny zakonników franciszkańskich Królestwa Polskiego po kasacie 1864 r.*, Poznań 2004.

procesom fundacyjnym i rozwojowi pierwotnego uposażenia klasztorów, jak też analizie autentyczności najstarszych dokumentów⁵. W nowszych opracowaniach katalog problemów poszerzony został o rozmaite aspekty historii, kultury i sztuki cysterskiej, aczkolwiek systematyczny przegląd stanu wiedzy pozwala wytyczać wciąż nowe potrzeby i perspektywy badawcze⁶. Przedmiotem dociekań naukowych były też zagadnienia związane z przebiegiem i następstwami kasaty oraz zachowanym poklasztorowym dziedzictwem kulturowym⁷. W dotychczasowych badaniach na ogół ograniczano się do zestawienia podstawowych informacji o składzie osobowym omawianych ośrodków w momencie rozpoczęcia czynności kasacyjnych, główną uwagę kierując przy tym na osoby sprawujące urzędy klasztorne. Siostra Małgorzata Borkowska i Piotr Paweł Gach na podstawie akt kasacyjnych ukazali stan personalny placówek w Wąchocku i Sulejowie w 1819 r., stosunkowo mało uwagi poświęcając jednak analizie prozopograficznej⁸. Niewiele miejsca ostatnim zakonnikom z klasztorów cysterskich przeznaczył w swojej dysertacji przed laty ks. Franciszek Borowski, któremu zresztą nie udało się ustalić dokładnej liczebności i składu konwentów⁹. Nie mógł on bowiem skorzystać z akt wyznaniowych rewindykowanych w 1961 r. z Centralnego Archiwum Historycznego w Leningradzie, które obecnie znajdują się w Archiwum

⁵ M. Niwiński, *Opactwo Cystersów w Wąchocku. Fundacja i dzieje uposażenia do końca wieków średnich*, Kraków 1930; J. Mitkowski, *Początki klasztoru cystersów w Sulejowie. Studia nad dokumentami, fundacją i rozwojem uposażenia do końca XIII wieku*, Poznań 1949.

⁶ A. Bojeś-Białasik, M. Zdanek, *Badania nad cystersami w Polsce po 1989 r.*, w: *Dzieje i kultura cystersów w Polsce*, t. 2, Cistercium Mater Nostra. Studia et documenta 5, red. M. Starzyński, D. Tabor, Kraków 2018, s. 523–565.

⁷ Z nowszej literatury vide: M. Zdanek, *Uwagi o losach archiwaliów małopolskiej grupy opactw cysterskich po kasacie w 1819 r.*, w: *Kasaty klasztorów na obszarze dawnej Rzeczypospolitej Obojga Narodów i na Śląsku na tle procesów sekularyzacyjnych w Europie*, t. 3: *Źródła, skutki kasat XVIII i XIX w., kasata w latach 1954–1956*, red. M. Derwich, Wrocław 2014, s. 113–126; E. Bylinowa, *Pocysterskie księgozbiory z Koprzywnicy, Sulejowa i Wąchocka w zbiorach Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie*, w: *Kasaty klasztorów*, s. 185–203; Ł. Janeczek, *Gospodarka w dobrach skasowanego klasztoru oo. Cystersów w Koprzywnicy w latach 1819–1864*, Zielona Góra 2019.

⁸ P.P. Gach, *Opactwo cystersów w Wąchocku na przełomie XVIII i XIX wieku. Kasata i pielęgnowanie tradycji*, w: *Z dziejów opactwa cystersów w Wąchocku. Materiały z sesji naukowej 1991 roku*, red. A. Massalski, D. Olszewski, Kielce 1993, s. 86–88; M. Borkowska, *Z dziejów Opactwa Cystersów w Wąchocku*, Kielce 1999, s. 161–163; eadem, *Dzieje cystersów sulejowskich*, Kraków 2008, s. 166–168. Vide: P.P. Gach, *Kasata opactwa cystersów w Koprzywnicy w XIX w.*, w: *Historia magistra vitae. Księga jubileuszowa ku czci Profesora Jerzego Flagi*, red. A. Dębiński et al., Lublin 2007, s. 369–386 (brak wykazu zakonników).

⁹ F.T. Borowski, *Dekret kasacyjny z roku 1819 i jego wykonanie w stosunku do zakonów diecezji sandomierskiej*, „Studia Sandomierskie” 2011, 18, 1, s. 7–162.

Głównym Akt Dawnych [dalej: AGAD] w zespole „Centralne Władze Wyznaniowe Królestwa Polskiego”¹⁰.

Biogramy ponad połowy członków badanej zbiorowości zostały częściowo opracowane w *Słowniku biograficznym księży diecezji sandomierskiej*¹¹. Zasadniczą bazę źródłową dla autorów *Słownika* stanowiły dokumenty przechowywane w Archiwum Diecezji Sandomierskiej [dalej: ADS], w tym akta personalne duchowieństwa, zawierające własnoręczne życiorysy kapłanów z lat trzydziestych i czterdziestych XIX w., w których z pamięci opisywali oni swoje życie (co nierzadko przynosiło różne pomyłki i nieścisłości). W niniejszym artykule starano się dokonać weryfikacji i uzupełnienia danych biograficznych zamieszczonych w kolejnych tomach *Słownika*. W tym celu wykorzystano materiały źródłowe, takie jak schematyzmy diecezjalne i zakonne¹², księgi metrykalne i akta stanu cywilnego oraz teczki poszczególnych parafii, w których swoją posługę sprawowali ostatni zakonnicy omawianych wspólnot. Podstawowe znaczenie dla ustalenia składu personalnego klasztorów miały akta urzędowe przedstawiające proces kasaty, przechowywane w Archiwum Państwowym w Radomiu oraz w AGAD w Warszawie¹³, jak również akta klasztorów cysterskich zgromadzone w zasobie ADS¹⁴.

¹⁰ M. Kośka, *Dokumenty dotyczące cystersów w zasobie Archiwum Głównego Akt Dawnych*, w: *Dzieje i kultura*, s. 502.

¹¹ B. Stanaszek, R. Nowakowski, *Słownik biograficzny księży diecezji sandomierskiej XIX–XX w.*, t. 1–2, Sandomierz 2014–2015; B. Stanaszek, R. Nowakowski, P. Tylec, *Słownik biograficzny księży diecezji sandomierskiej XIX–XX w.*, t. 3–4, Sandomierz 2017–2019 [dalej: *Słownik biograficzny*].

¹² Kompletując schematyzmy cysterskie, skorzystano ze zbiorów: Archiwum Diecezjalnego w Kielcach, Biblioteki Książąt Czartoryskich w Krakowie, Biblioteki Jagiellońskiej oraz Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego. Tytuły kolejnych wydań katalogów cysterskich zmieniały się. W niniejszym artykule przyjęto skrót „*Schem. Cysters.*” na oznaczenie tego źródła. Na temat zachowanych elenchusów cysterskich vide: A. Kwaśniewski, *Katalog rubrycel i schematyzmów polskich cystersów znajdujących się w księgozbiornym Archiwum Diecezjalnego w Kielcach (1788–1816)*, „*Hereditas Monasteriorum*” 2012, 1, s. 189–205; E. Chomentowska, *Schematyzmy zakonów męskich z ziem dawnej Rzeczypospolitej z lat 1718–1918. Studium źródłoznawcze*, Lublin 2016, s. 127–129; eadem, *Bibliografia schematyzmów zakonów męskich z ziem dawnej Rzeczypospolitej z lat 1718–1918*, Lublin 2016, s. 158–169, 420–423.

¹³ Archiwum Państwowe w Radomiu [dalej: APR], Zarząd Rolnictwa i Dóbr Państwowych Guberni Radomskiej, Kieleckiej, Lubelskiej, Siedleckiej [dalej: ZDP], Sukcesje, sygn. 1390; AGAD, Centralne Władze Wyznaniowe Królestwa Polskiego [dalej: CWWKP], sygn. 804, 810.

¹⁴ ADS, sygn. Z-52, Z-53, Z-55; E. Hapak, *Rękopiśmienne źródła do dziejów klasztorów monastycznych skasowanych w 1819 r. w zasobach Archiwum Diecezji Sandomierskiej i Biblioteki Diecezjalnej w Sandomierzu*, w: *Erem Kamedułów w Rytwianach i klasztory monastyczne diecezji sandomierskiej*, red. P. Tylec, Rytwiany–Sandomierz 2022, s. 249–259, 282–294.

Wybrane trzy ośrodki cysterskie, poza praktykowaniem zasad wspólnej reguły zakonnej, łączy w okresie kasaty klasztorów przynależność do diecezji sandomierskiej, ustanowionej w 1818 r. Należy jednak zauważyć, że ten stan rzeczy ulegał zmianom na przestrzeni dziejów. W wyniku rozbiorów Rzeczypospolitej oraz przemian polityczno-ustrojowych w pierwszych dwóch dekadach XIX w. następowały zmiany granic politycznych, które pociągały za sobą reorganizację struktury terytorialnej Kościoła katolickiego. Z tego powodu kilkakrotnie zmieniała się przynależność państwowa i kościelna interesujących nas ośrodków cysterskich. W drugiej połowie XVIII w. klasztor sulejowski znajdował się na terenie archidiecezji gnieźnieńskiej, z kolei placówki w Wąchocku i Koprzywnicy należały do diecezji krakowskiej¹⁵. Po trzecim rozbiorze omawiane klasztory znalazły się w granicach zaboru austriackiego na terenie tzw. Galicji Zachodniej. Następnie weszły w skład Księstwa Warszawskiego i Królestwa Polskiego. Jeszcze w początkach XIX w. zostały włączone do diecezji kieleckiej, ustanowionej przez papieża Piusa VII w 1805 r., której faktyczne ukonstytuowanie nastąpiło dwa lata później¹⁶. Rok przed supresją klasztory weszły w skład diecezji sandomierskiej, erygowanej na mocy bulli *Ex imposita Nobis*, dokonującej podziału diecezji w Królestwie Polskim.

Interesująco w tym względzie przedstawia się kwestia przynależności administracyjnej Sulejowa. Graniczny charakter rzeki Pilicy sprawił, że na przestrzeni wieków Sulejów bywał podzielony pomiędzy różne jednostki administracyjne. Już w XVI w. miasto Sulejów, lokowane na lewym brzegu Pilicy, znajdowało się na terenie woj. sieradzkiego. Natomiast klasztor cystersów położony na przeciwległym, prawym brzegu rzeki należał do sąsiedniego woj. sandomierskiego¹⁷. W wyniku drugiego i trzeciego rozbioru Rzeczypospolitej miasto Sulejów z parafią pw. św. Floriana, która była administrowana przez cystersów, znalazły się w granicach zaboru pruskiego, samo zaś opactwo cysterskie zostało zagarnięte przez Austriaków. W 1818 r. parafia pw. św. Floriana przeszła do diecezji kujawsko-kaliskiej, a w 1925 r. została włączona do diecezji łódzkiej,

¹⁵ S. Litak, *Struktura terytorialna Kościoła łacińskiego w Polsce w 1772 roku*, Lublin 1980, s. 158, 177, 206; idem, *Atlas Kościoła łacińskiego w Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVIII wieku*, Lublin 2006, s. 232, 243–244, 263, 403–404.

¹⁶ B. Kumor, *Organizacja terytorialna diecezji kieleckiej*, „Nasza Przeszłość” 1963, 17, s. 201, 207–208; D. Olszewski, *Historyczne uwarunkowania powstania diecezji kieleckiej*, „Kieleckie Studia Teologiczne” 2005, 4, s. 15–21.

¹⁷ Na temat położenia miasta i klasztoru sulejowskiego w XVI w. vide: W. Pałucki, *Granice i podziały polityczno-administracyjne*, w: *Województwo sandomierskie w drugiej połowie XVI wieku*, cz. 2, Komentarz, Indeksy, red. W. Pałucki, Warszawa 1993, s. 34; S. Zajączkowski, S.M. Zajączkowski, *Materiały do słownika geograficzno-historycznego dawnych ziem Łęczyckiej i Sieradzkiej do 1400 r.*, cz. 2, Wrocław 1970, s. 124–128.

gdzie pozostaje do dzisiaj¹⁸. Z kolei parafia Sulejów Podklasztorze, która powstała pod koniec XVIII w. pw. św. Tomasza Kantuaryjskiego, należy obecnie do diecezji radomskiej, która w 1992 r. została wydzielona z części diecezji sandomiersko-radomskiej. W 1986 r. parafię objęli cystersi z reaktywowanego w 1951 r. opactwa w Wąchocku.

SKŁAD OSOBOWY KLASZTORÓW W DOBIE KASATY

17 kwietnia 1819 r. prymas Franciszek Skarbek Malczewski podpisał dekret, mocą którego do likwidacji przeznaczono 25 klasztorów męskich i 5 żeńskich, a także szereg kolegiat i beneficjów z terenu Królestwa Polskiego¹⁹. Dekret supresyjny znosił w diecezji sandomierskiej opactwa benedyktynów w Sieciechowie i na Świętym Krzyżu, klasztory cystersów w Koprzywnicy, Sulejowie i Wąchocku, kamedułów w Rytwianach oraz redukował do 15 liczbę benedyktynek w Sandomierzu. Realizację dekretu powierzono specjalnej komisji, zwanej Deputacją Spraw Zniesionych Instytutów Duchownych, która opracowała projekt tymczasowej administracji funduszy suprymowanych oraz wydała instrukcje, dzięki którym znoszenia klasztorów i przejmowanie ich mienia w zarząd państwowy miało odbywać się jednolicie w całym Królestwie Polskim. Zgodnie z tym projektem komisje wojewódzkie zostały zobowiązane do wyznaczenia komisarzy delegowanych do wykonania czynności okupacji, lustracji dóbr oraz ewakuacji „instytutów duchownych” podlegających kasacie. W pierwszym etapie kasaty komisarze mieli zapoznać zakonników z treścią dekretu kasacyjnego oraz przygotować dokładny opis stanu majątku klasztorowego. Na tym etapie sporządzano również listę członków domu zakonnego, ze wskazaniem m.in. pełnionych urzędów zakonnych, wieku, daty wstąpienia do klasztoru, lat bycia księdzem lub stopnia w nowicjacie, miejsca odbywania nowicjatu, rodzinnej miejscowości, jak też pełnionych obowiązków duszpasterskich poza klasztorem²⁰.

Wśród omawianych wspólnot cysterskich najliczniejsze według stanu na czerwiec 1819 r. było zgromadzenie wąchockie, złożone z 23 zakonników, z których 19 było kapłanami, 3 klerykami, a 1 bratem zakonnym. Na liście klasztoru w Koprzywnicy figurowały nazwiska 20 mnichów, z których 15 otrzymało święcenia kapłańskie, 4 było klerykami, a 1 laikiem.

¹⁸ Ł. Krucki, *Archidiecezja gnieźnieńska i jej granice w dokumentach Stolicy Apostolskiej (od wieku XIX do początku XXI)*, „Kościół w Polsce. Dzieje i Kultura” 2013, 12, s. 93.

¹⁹ M. Kośka, *Dekret abpa Franciszka Skarbka-Malczewskiego z 17 IV 1819 r. w sprawie supresji klasztorów w Królestwie Polskim*, „Hereditas Monasteriorum” 2016, 8, s. 367–378.

²⁰ F.T. Borowski, *op. cit.*, s. 60–63.

Oficjalna lista osób tworzących wspólnotę sulejowską zawierała z kolei dane dotyczące 14 zakonników, w tym 2 profesów (Edmund Walencki, Alberyk Rudzki), którzy zostali też uwzględnieni w spisie zgromadzenia koprzywnickiego²¹. W początkowym okresie kasaty w omawianych klasztorach przebywało zatem 55 mnichów.

Liczebność i skład personalny omawianych konwentów zmieniały się na przestrzeni lat, co było warunkowane czynnikami o dość zróżnicowanym charakterze²². Na przykładzie klasztoru w Sulejowie zaobserwować możemy dość wyraźny spadek liczebności zgromadzenia w okresie półwiecza. Według ankiety nuncjusza Giuseppe Garampiego z lat 1773–1774 wspólnota sulejowska liczyła ogółem 29 członków (w tym 23 kapłanów, 4 kleryków i 2 konwersów) i była liczniejsza niż konwenty w Wąchocku (21 osób) oraz Koprzywnicy (23 osoby)²³. W 1808 r. zgromadzenie sulejowskie tworzyło 15 osób, z kolei w dwóch pozostałych ośrodkach klasztornych przebywało wówczas po 19 zakonników. Rok przed kasatą liczebność konwentu wąchockiego wzrosła do 25 osób, a sulejowskiego i koprzywnickiego pozostała na poziomie z 1808 r.²⁴ Wraz z liczebnością zmianom podlegał skład zgromadzeń klasztornych, co było związane m.in. z praktyką przenoszenia mnichów między klasztorami, np. kleryków w celu odbycia studiów poprzedzających przyjęcie kapłaństwa. Innym motywem migracji była chęć zasilenia konwentów małych i odległych klasztorów, m.in. w Wistyczach²⁵, profesami z placówek bardziej

²¹ Cf. M. Borkowska, *Dzieje*, s. 167–168, gdzie informacja, że na liście kasacyjnej figurowały nazwiska 13 osób. Kolejny zakonnik Bernard Sroczyński został jednak uwzględniony na liście z 28 VI 1819 r. Vide: APR, ZDP, Sukcesje, sygn. 1390, k. 10v. Według M. Borkowskiej w klasztorze wąchockim w czasie kasaty przebywał profes sulejowski Antoni Kierkowski. Nie został on jednak uwzględniony na listach żadnego z tych klasztorów.

²² Uzyskanie dokładnych danych na temat zmiany liczebności klasztorów w dłuższym przekroju czasowym nie stanowi przedmiotu tegoż artykułu, ale z pewnością przyniosłoby interesujące zestawienia dla dalszych analiz, choćby z uwzględnieniem zmieniających się warunków o charakterze politycznym, ekonomicznym i społecznym, które wpływały na życie zakonne i byt materialny klasztorów.

²³ Najliczniejsze konwenty według ankiety miały klasztory cysterskie w Oliwie (46 osób), Pelplinie (42), Łądzie (39) i Jędrzejowie (32). Vide: *Zakony męskie w Polsce w 1772 roku*, t. 1, red. L. Bieńkowski, J. Kłoczowski, Z. Sułowski, Lublin 1972, s. 205–206 (tab. 15).

²⁴ P.P. Gach, *Cystersi i cysterki na ziemiach dawnej Rzeczypospolitej oraz na Śląsku w latach 1772–1914*, w: *Historia i kultura cystersów w dawnej Polsce i ich europejskie związki*, red. J. Strzelczyk, Poznań 1987, s. 518; idem, *Opactwo cystersów*, s. 82–83.

²⁵ R. Witkowski, *Wistycze*, w: *Monasticon Cisterciense Poloniae*, t. 2, *Katalog męskich klasztorów cysterskich na ziemiach polskich i dawnej Rzeczypospolitej*, red. A.M. Wyrwa, J. Strzelczyk, K. Kaczmarek, Poznań 1999, s. 356–360; M. Zgliński, *Placówki cysterskie na Polesiu w Wistyczach i Olizarowym Stawie. Zarys historii i problematyki artystycznej*, „Cistercium Mater Nostra. Tradycja–Historia–Kultura” 2011, 5, s. 89–124.

zasobnych w jednostki ludzkie. Zakonnicy obejmowali też na stałe obowiązki duszpasterskie poza klasztorem, a część z nich sekularyzowała się, zasilając szeregi kleru diecezjalnego. Z tego powodu okres kasaty klasztoru przeżyła pewna grupa osób, która odbyła nowicjat i złożyła śluby zakonne, ale w momencie spisywania protokołu nie należała już do zgromadzenia klasztorowego²⁶.

Wspólnoty omawianych klasztorów różniły się między sobą nie tylko pod względem liczebności, ale również struktury wieku. Średnia wieku mnichów, obliczona łącznie dla trzech klasztorów według danych z 1819 r., wynosiła 42 lata. Jeżeli spojrzymy na tę wartość oddzielnie dla każdego z ośrodków, to w przypadku Koprzywnicy otrzymamy 43,8, Wąchocka – 42,3, natomiast Sulejowa – 38,7. Z kolei mediana wieku dla Koprzywnicy i Wąchocka wynosiła 42, zaś dla Sulejowa – 38 lat. Analizując zagadnienie rozpiętości wiekowej zakonników, zauważymy, że w grupie 55 osób znajdowało się 10 profesów i kleryków w przedziale wiekowym 20–26 lat. W przypadku Sulejowa stanowili oni blisko 30% składu osobowego zgromadzenia. Natomiast powyżej 50. roku życia było ogółem 17 zakonników, z których 7 przebywało w Wąchocku. Najstarszy mnich (Stanisław Gajewski z Koprzywnicy) miał 75 lat. Najlicniejszą grupę osób w 1819 r. stanowili cystersi w przedziale wiekowym 35–46 lat, których w sumie było 23 (ok. 42%).

Omawiane wspólnoty klasztorne, mimo zróżnicowanej struktury wieku, były niewątpliwie „żywe”, złożone z osób w większości zdolnych do podjęcia pracy duchownej. Taką konstatację potwierdzają dane dotyczące żywotności zakonników w okresie pokasacyjnym. W latach trzydziestych XIX w. żyło jeszcze co najmniej 33 byłych zakonników, w latach czterdziestych – 22, natomiast w latach pięćdziesiątych – 7. Ostatni z cystersów (Zefiryn Bartyzel) zmarł w 1861 r. Średnia długość życia zakonników obliczona ogółem dla trzech klasztorów wynosiła 59 lat. W przypadku mnichów z Koprzywnicy wartość ta oscylowała w granicach 61 lat, Wąchocka – 60, natomiast Sulejowa – 54²⁷. Średnie dalsze trwanie życia po kasacie, obliczone łącznie dla członków trzech klasztorów, wynosiło niespełna 18 lat.

Rozpatrując terytorialne pochodzenie zakonników ujętych na listach kasacyjnych, dostrzeżemy kilka obszarów ich geograficznej rekrutacji.

²⁶ Wśród takich osób byli m.in. Niward Plewiński z klasztoru koprzywnickiego oraz Onufry Adamski, były przeor wąchocki. Vide: *Słownik biograficzny*, t. 1, s. 15; t. 3, s. 176.

²⁷ W grupie 55 badanych osób dla 7 nie udało się ustalić dokładnej daty i wieku zgonu. W przypadku klasztoru koprzywnickiego średnią długość życia obliczono, uwzględniając dane dla 17 osób z liczby 18, klasztoru wąchockiego – dla 21 z 23, natomiast sulejowskiego – dla 10 z 14.

Pierwszym z nich będą miejscowości pozostające w zasięgu bezpośredniego oddziaływania zakonu cystersów. W tej grupie odnajdziemy miasta i wsie wchodzące w skład uposażenia i własności ziemskiej omawianych klasztorów, jak też ośrodki parafialne, w których zakonnicy sprawowali posługę duszpasterską. Pośród miejscowości z większą liczbą powołań znalazły się miasteczka klasztorne Koprzywnica i Wąchock oraz ich najbliższe okolice. Co ciekawe, bliskość domu rodzinnego względem danej placówki klasztornej nie decydowała o tym, że kandydat w tym właśnie miejscu wstępował do wspólnoty zakonnej. Przykładowo, w grupie cystersów wąchockich trzech zakonników pochodziło z Koprzywnicy, a jeden z okolic Sandomierza. Z kolei w zgromadzeniu sulejowskim dwóch mnichów wywodziło się z okolic Wąchocka, a dwóch kolejnych z Koprzywnicy i Sandomierza. W klasztorze sulejowskim spotykamy również osoby wywodzące się z dość odległych względem Sulejowa miejscowości – Przemętu w Wielkopolsce i Pogódek na Pomorzu, które jednak pozostawały w kręgu oddziaływania monastycznej duchowości cysterskiej. W Przemęcie bowiem w początkach XV w. powstał klasztor cysterski, przeniesiony z Wielenia, który funkcjonował do kasaty w 1835 r.²⁸ Z kolei w Pogódkach już w XIII w. fundowano klasztor, translokowany po 1274 r. do Pelplina²⁹. Analizując geografie powołań, można ogólnie stwierdzić, że do interesujących nas klasztorów w okresie przedkasacyjnym wstępowały osoby pochodzące głównie z terenu przedrozbiorowej Małopolski, aczkolwiek pojawiali się też kandydaci z innych regionów, np. Mazowsza (Ostrołęka, Warka, Warszawa, Węgrów), Rusi Czerwonej (Drohobycz) czy też ziemi sieradzkiej (Kluki, Piotrków).

Przyglądając się pochodzeniu stanowemu osób podejmujących życie zakonne, zauważymy, że w większości w badanym okresie wywodzili się oni ze stanu mieszczańskiego i szlacheckiego. Najmniej licznie reprezentowany był stan chłopski. Na podstawie zachowanych źródeł nie zawsze możliwe było bezpośrednie określenie pochodzenia stanowego zakonników. W niektórych przypadkach o rodowodzie mnichów można domniemywać na podstawie danych o miejscu ich urodzenia czy też typie szkół, w jakich przyszły adept do zakonu pobierał nauki. Badania dotyczące udziału poszczególnych stanów w rekrutacji do zakonów

²⁸ K. Kaczmarek, *Proces fundacyjny klasztoru cystersów w Wieleniu (1277 – ok. 1285)*, „Nasza Przeszłość” 1996, 85, s. 49–73.

²⁹ Vide: *Pelplin – 725. rocznica powstania opactwa cysterskiego. Kulturotwórcza rola cystersów na Kociewiu*, Materiały z sesji naukowej zorganizowanej w Pelplinie w dniach 21–23 września 2001 r. przez Starostwo Powiatowe w Tczewie, Instytut Historii Uniwersytetu Gdańskiego oraz Zespół do badań nad historią i kulturą cystersów w Polsce Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, red. A. Dekanski et al., Pelplin–Tczew 2002.

męskich, w tym cystersów, prowadził przed laty Henryk Gapski³⁰. Wydaje się, że przedstawione przez niego wnioski, dotyczące przewagi osób z miast w klasztorach cysterskich w okresie nowożytnym, znajdują również swoje częściowe potwierdzenie w odniesieniu do trzech badanych wspólnot klasztornych w ostatnich dekadach XVIII i w początkach XIX stulecia. Dane z tego okresu dowodzą w pewnym stopniu o utrzymaniu się zasięgu stanowego i społecznego napływu kandydatów do zakonu. Oczywiście zagadnienie to należałoby rozpatrzyć bardziej szczegółowo, analizując pochodzenie cystersów na przykładzie innych ośrodków klasztornych, zwracając przy tym uwagę na związek między rekrutacją a przeobrażeniami struktury społeczeństwa.

Skład narodowościowy omawianych konwentów był zdecydowanie polski, nie odnotowano bowiem w spisach z 1819 r. ani jednego zakonnika cudzoziemca. Wydaje się, że wszyscy członkowie analizowanej społeczności wywodzili się z ziem znajdujących się w granicach Rzeczypospolitej. Cudzoziemski charakter rekrutacji cystersów w świetle badań Jerzego Kłoczowskiego utrzymywał się do XV–XVI stulecia³¹. Wśród cystersów małopolskich obecna była wówczas tradycja przyjmowania kandydatów z Francji, natomiast w większości klasztorów śląskich, pomorskich i wielkopolskich – z krajów niemieckich. Sytuacja w tym zakresie zmieniła się w wieku XVI, kiedy to członkami cysterskich wspólnot klasztornych byli już w przeważającej mierze Polacy. Taką sytuację możemy zaobserwować na przykładzie klasztoru w podkrakowskiej Mogile w XVI i pierwszej połowie XVII w., gdzie podstawowy trzon rekrutacji stanowili Polacy z terenu Małopolski³².

Większość osób wstępujących do zakonów w okresie nowożytnym była ludźmi młodymi, którzy nie przekroczyli 25. roku życia. Dynamika zmian w strukturze wieku adeptów do życia zakonnego korelowała oczywiście z przemianami o charakterze społecznym, kulturowym czy też politycznym. W kolejnych dziesięcioleciach widoczne są zatem tendencje do spadku i wzrostu średniego wieku nowicjuszy i profesów

³⁰ H. Gapski, *Problematyka rekrutacji cystersów w Polsce w XVI–XVIII wieku*, w: *Historia i kultura*, s. 480–482; idem, *Rekrutacja do zakonów męskich w Polsce w końcu XVI i w pierwszej połowie XVII wieku na przykładzie krakowskiego ośrodka zakonnego*, Lublin 1987; idem, *Cystersi jędrzejowscy w czasach nowożytnych (XVI–XVIII wiek)*, w: *Cystersi*, s. 80–96.

³¹ J. Kłoczowski, *Zakony na ziemiach polskich w wiekach średnich*, w: *Kościół w Polsce*, t. 1: *Średniowiecze*, Studia nad historią Kościoła katolickiego w Polsce, red. idem, Kraków 1966, s. 425–426.

³² H. Gapski, *Spoleczne uwarunkowania rekrutacji zakonnej w Polsce w końcu XVI i 1. poł. XVII w. na przykładzie krakowskiego ośrodka zakonnego*, „*Folia Societatis Scientiarum Lublensis. Sec. Humanistyka*” 1981, 23, 2, s. 33–39; idem, *Problematyka*, s. 481–482; idem, *Rekrutacja*, s. 132–133.

w poszczególnych zakonach³³. Analizując zagadnienie wieku życia, w jakim członkowie omawianych wspólnot przywdziewali suknię zakonną, można zauważyć pewne prawidłowości. Średni wiek osoby składającej uroczyste ślubowanie (profesję zakonną) w jednym z trzech klasztorów cysterskich wynosił 23 lata, przy czym dla Wąchocka wartość ta była nieco wyższa (24 lata), a dla Sulejowa niższa (22 lata). Wstępujący do klasztoru odbywali roczny lub dwuletni nowicjat, który był czasem na podjęcie rozeznania własnego powołania, jak też etapem formacji duchowej i przygotowania do życia w zakonie. Po zakończeniu nowicjatu młodzi profesii uzupełniali braki w zakresie podstaw wykształcenia ogólnego, a następnie podejmowali studia filozoficzno-teologiczne w Studium Generale w Mogile³⁴. Działalność kolegium mogińskiego wywarła ogromny wpływ na formację intelektualną ostatnich przed kasatą pokoleń cystersów³⁵. Pozwoliła też mnichom na organizowanie oświaty publicznej. Dostarczyła bowiem kadry pedagogicznej dla szkół prowadzonych i utrzymywanych przez klasztory, w tym wydziałowej w Wąchocku oraz podwydziałowych w Sulejowie i Koprzywnicy³⁶.

Zdecydowana większość zakonników przyjmowała święcenia kapłańskie. Zwraca przy tym uwagę niewielki odsetek braci laików (konwersów) w badanej społeczności zakonnej, co wydaje się, że było charakterystyczne dla zakonów mniszych, w tym benedyktynów i cystersów, także w okresie wcześniejszym³⁷. W badanej grupie 55 osób w 1819 r. przebywało zaledwie trzech braci zakonnych. Co ciekawe, kandydaci na

³³ Analizując strukturę wiekową nowicjuszy i profesów w poszczególnych zakonach, H. Gapski dostrzegł różne prawidłowości i tendencje związane z kształtowaniem się wieku kandydatów do życia zakonnego w końcu XVI i pierwszej połowie XVII w. Vide: H. Gapski, *Rekrutacja*, s. 158–159.

³⁴ H.Z. Leszczyński, *Z dziejów kolegium prowincjonalnego cystersów w Mogile*, w: *Dzieje teologii katolickiej w Polsce*, t. 2, *Od odrodzenia do oświecenia*, cz. 2, *Teologia neoscholastyczna i jej rozwój w akademiach i szkołach zakonnych*, red. M. Rechowicz, Lublin 1975, s. 415–445; idem, *Studia w klasztorach cysterskich XIII–XIX wieku*, w: *Historia i kultura*, s. 350–353.

³⁵ K. Kaczmarek, *Szkoły i studia w polskich klasztorach cysterskich*, w: *Monasticon Cisterciense Poloniae*, t. 1, *Dzieje i kultura męskich klasztorów cysterskich na ziemiach polskich i dawnej Rzeczypospolitej od średniowiecza do czasów współczesnych*, red. A.M. Wyrwa, J. Strzelczyk, K. Kaczmarek, Poznań 1999, s. 186–187.

³⁶ P. Włoczyk, *Szkoły i szpitale w diecezji sandomierskiej w okresie rządów bpa Adama P. Burzyńskiego (1820–1830)*, „*Nasza Przeszłość*” 1996, 85, s. 221–223, 248–250; A. Massalski, *Szkoła średnia w Wąchocku założona z inicjatywy zakonu cystersów (1802–1836)*, w: *Z dziejów opactwa*, s. 105–122; A. Winiarz, *Szkolnictwo Księstwa Warszawskiego i Królestwa Polskiego (1807–1831)*, Lublin 2002, s. 271, 273, 278, 299, 306–309.

³⁷ H. Gapski, *Rekrutacja*, s. 160. Cf. H. Borcz, *Zakony w diecezji przemyskiej obrządku łacińskiego i ich stan personalny w okresie kasat józefińskich przy końcu XVIII stulecia w świetle statystyk urzędowych*, „*Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne*” 2004, 82, s. 31–64.

braci laików w porównaniu do kleryków byli na ogół ludźmi starszymi. Składali oni śluby zakonne, ale nie otrzymywali święceń kapłańskich. Pełnili różnorakie funkcje klasztorne i kościelne, zajmując się zwykłymi, codziennymi pracami w domu zakonnym. Niekiedy jednak zdarzały się dość osobliwe sytuacje. W 1805 r. do klasztoru w Sulejowie zgłosił się Mikołaj Jackowski, który przybył z okolic Łądu, gdzie posługiwał w domu cystersów. We wspólnocie sulejowskiej złożył śluby zakonne i przybrał imię Łukasz. W 1822 r., sześć lat po jego śmierci, okazało się, że miał żonę Małgorzatę oraz trójkę dzieci. Pod pozorem szukania dzierżawy miał opuścić rodzinny dom, zabierając przy tym określoną sumę pieniędzy, i wyjechać do Sulejowa, gdzie przybrał suknię zakonną. Zrozpaczona żona miała usilnie poszukiwać męża, po latach dowiadując się o miejscu jego przebywania³⁸.

POKASACYJNE LOSY ZAKONNIKÓW

Jak w świetle zgromadzonych danych biograficznych potoczyły się pokasacyjne losy ostatnich zakonników omawianych wspólnot klasztornych? W większości podjęli oni pracę duszpasterską w ośrodkach parafialnych na terenie kilku istniejących wówczas diecezji, przede wszystkim sandomierskiej, ale też lubelskiej, kujawsko-kaliskiej, krakowskiej oraz warszawskiej. Dalsze dzieje sporej grupy mnichów wiązały się z kościołami, w których jeszcze przed kasatą pełnili oni posługę religijną. W tej grupie znalazły się miejscowości od dawna wchodzące w skład majątku ziemskiego klasztorów, których parafie były na stałe obsługiwane przez zakonników.

Warto w tym miejscu wspomnieć, że w XVIII w. istotnie rozwinęła się działalność cystersów na polu duszpasterstwa parafialnego³⁹. Wysiłek pastoralny podejmowali zakonnicy zarówno we własnych świątyniach (kościółach klasztornych), posiadających prawo wykonywania *cura animarum*, jak też ośrodkach parafialnych należących do kleru diecezjalnego, ale powierzonych im w administrację. W świetle ankiety zakonnej nuncjusza

³⁸ AGAD, CWWKP, sygn. 805, s. 61–73, 75–98; *Schem. Cysters.* 1809, 1812, 1814–1815, gdzie został wymieniony w składzie osobowym klasztoru sulejowskiego.

³⁹ J. Flaga, *Udział zakonów w duszpasterstwie parafialnym około roku 1772*, „Roczniki Humanistyczne” 1979, 27, 2, s. 116, 121–123; idem, *Działalność duszpasterska zakonów w drugiej połowie XVIII w. (1767–1772)*, Lublin 1986; idem, *Działalność duszpasterska cystersów na ziemiach Rzeczypospolitej w trzeciej ćwiartki XVIII w. na tle działalności innych zakonów mniszych*, w: *Historia i kultura*, s. 505, 511–512; P.P. Gach, *Struktury i działalność duszpasterska zakonów męskich na ziemiach dawnej Rzeczypospolitej i Śląska w latach 1773–1914*, Lublin 1999, s. 189–207.

J. Garampiego około 1772 r. klasztor sulejowski miał pod swoją opieką trzy ośrodki parafialne – w Bałdrzychowie, Mogielnicy i Łaznowie⁴⁰. Dwa kościoły obsługiwali cystersi z Koprzywnicy – w Radlinie i Zakrzówku. Dwoma też ośrodkami parafialnymi administrowali mnisi z Wąchocka – w Mniszku i Skarżysku Kościelnym⁴¹. Wykaz parafii obsługiwanych przez cystersów zmieniał się na przestrzeni czasu. W okresie wcześniejszym cystersi wąchoccy prowadzili działalność duszpasterską w Wierzbicy oraz w Mircu⁴², które to miejscowości już od czasów średniowiecza należały do klasztoru⁴³. Z kolei w 1778 r. mocą bulli papieskiej oraz dekretu kapituły gnieźnieńskiej dokonano wcielenia parafii w Sulejowie do miejscowego klasztoru cystersów⁴⁴. Czterech mnichów do 1808 r. pełniło kolejno funkcje proboszcza tej parafii. Po trzecim rozbiórce Polski, kiedy Pilica rozdzieliła Sulejów między dwóch zaborców, przy kościele klasztorowym w 1798 r. erygowano nową parafię pw. św. Tomasza Kantuaryjskiego, którą również zaczęli obsługiwać „biali mnisi”⁴⁵.

W Wąchocku kościół klasztorowy od 1820 r. funkcjonował jako świątynia parafialna, a kościół farny pw. św. Elżbiety powoli uległ zniszczeniu i został rozebrany. Patronat nad tym drugim sprawował opat konwentu wąchockiego, zaś obowiązki plebańskie sprawowali w nim głównie kapłani diecezjalni⁴⁶. Dopiero w XIX w. pośród administratorów parafii

⁴⁰ J. Nowacki, *Archidiecezja poznańska w granicach historycznych i jej ustrój*, Poznań 1964, s. 531, 760; A. Bartoszewicz, *Mogielnica. Z dziejów małego miasta mazowieckiego w późnym średniowieczu*, „Mazowieckie Studia Humanistyczne” 1997, 1, s. 211–214; M. Różański, *Duszpasterze dekanatu lutomińskiego w świetle wizytacji generalnej z 1811 r.*, „Łódzkie Studia Teologiczne” 1998, 7, s. 320, 323; idem, *Duchowieństwo dekanatu lutomińskiego w drugiej połowie XVIII w.*, „Saeculum Christianum” 2003, 10, 2, s. 200–202, 207, 214 (gdzie wymieniono cystersów pracujących w parafii Bałdrzychów).

⁴¹ J. Flaga, *Zakony męskie w Polsce w 1772 roku*, t. 2, cz. 1, *Duszpasterstwo*, Lublin 1991, s. 66–70, 214–215, 222.

⁴² J. Szczepaniak, *Spis prepozytów i plebanów diecezji krakowskiej (XVIII w.)*, Kraków 2008, s. 11–13, 40–41 (oraz 42–44, 178, 259–260); A. Czyżewska [współpr. S. Kopycki et al.], *Wierzbica*, Zwolen–Radom 2004, s. 85–86, 99.

⁴³ M. Niwiński, *op. cit.*, s. 36–37, 48; L. Stępkowski, *Z dziejów miast opactwa wąchockiego w XIII–XIX w. (do 1819 r.)*, w: *Z dziejów*, s. 23–36; F. Kiryk, *Urbanizacja Małopolski. Województwo sandomierskie XIII–XVI wiek*, Kielce 1994, s. 155–158.

⁴⁴ J. Korytkowski, *Arcybiskupi gnieźnieńscy, prymasowie i metropolici polscy od roku 1000 aż do roku 1821 czyli do połączenia arcybiskupstwa gnieźnieńskiego z biskupstwem poznańskim*, t. 5, Poznań 1892, s. 116.

⁴⁵ J. Wiśniewski, *Dekanat opoczyński*, Radom 1913, s. 282.

⁴⁶ Biblioteka OO. Cystersów w Wąchocku, F.D. Brażewicz, *Historyczny opis Wąchocka i jego kościołów oraz kronika miejscowa rozpoczęta od 1884 r.*, maszynopis, s. 9–11; J. Wiśniewski, *Dekanat sandomierski*, Radom 1915, s. 109–110 (*Monumenta Dioecesis Sandomiriensis. Series Sexta*).

spotykamy zakonników z klasztoru wąchockiego, np. Alberyka Ostrowskiego. W Koprzywnicy, podobnie zresztą jak w Wąchocku, w niedługim czasie po kasacie kościoła klasztorny zaczął pełnić funkcje kościoła parafialnego. W 1821 r. biskup sandomierski Adam Prosper Burzyński przeniósł bowiem siedzibę parafii z kościoła pw. Wszystkich Świętych do kościoła pocysterskiego pw. św. Floriana⁴⁷. W okresie wcześniejszym konwent koprzywnicki obsadzał stanowiska wikariuszy i niekiedy prepozytów kościoła parafialnego⁴⁸.

Analizując wykaz miejscowości, w których po supresji przebywali członkowie omawianych wspólnot, można zatem zauważyć, że niejednokrotnie były to ośrodki parafialne powiązane z klasztorami. Zakonnicy pełnili w nich szereg różnych funkcji, m.in. plebanów, administratorów, kapelanów, prebendarzy czy też wikariuszy. Niektórzy z nich sprawowali przypisane im obowiązki przez wiele lat, dochodząc do kresu swego ziemskiego życia. Co ciekawe, przełożeni zgromadzeń mimo kasaty pozostali w miejscowościach, w których mieściła się siedziba rodzimego klasztoru, obejmując urzędy plebańskie miejscowych parafii. Proboszczem w Wąchocku do 1861 r. przez ponad czterdzieści lat był Zefiryn Bartyzel, ostatni przeor konwentu wąchockiego. Na parafii w Koprzywnicy do 1836 r. (a właściwie do 1841 r.) pozostał Onufry Wiesiołowski, ostatni przeor koprzywnicki. Administrację parafii poklasztornej w Sulejowie objął z kolei podprzeor Antoni Szynszecki, którego później zastąpił Bonifacy Borowski. Ostatni przeor sulejowski, Franciszek Trojanowski, po kasacie zarządzał kościołem parafialnym w Dąbrowie.

W Mniszku ostatni zakonnicy z klasztoru wąchockiego pozostali do połowy XIX w. Obowiązki plebańskie do 1851 r. przez ponad trzydzieści lat sprawował tam Alberyk Ostrowski. Z kolei proboszczem parafii w Skarżysku Kościelnym do 1842 r. był Franciszek Skrzypczyński, przeor wąchocki w latach 1815–1817. W Mircu jako pleban do 1829 r. przebywał Onufry Adamski, były przeor wspólnoty wąchockiej, choć obowiązki administratora parafii w jego zastępstwie sprawował inny zakonnik – Ludwik Czajkowski. Z kolei w Wierzbniku nieopodal Wąchocka, dawnej prepozyturze benedyktynów świętokrzyskich, ponad dwadzieścia lat obowiązki plebańskie pełnił Józef Turczyński.

W Zakrzówku na Lubelszczyźnie cystersi z Koprzywnicy pozostali do 1829 r., kiedy po Elekcie Olszańskim posługę duszpasterską przejęli

⁴⁷ *Kalendarium dziejów Koprzywnicy*, oprac. T. Giergiel, Koprzywnica 2018, s. 85; T. Moskal, *Kościół koprzywnickie w świetle protokołu powizytacyjnego z 1782 roku*, „Saeculum Christianum” 2021, 28, 1, s. 117.

⁴⁸ H. Ruciński, *Prepozytura i Kolegium Mansjonarzy w Koprzywnicy na tle dziejów parafii do końca XVIII wieku*, „Roczniki Humanistyczne” 1984, 32, 2, s. 134.

księża wywodzący się z kleru diecezjalnego. Kilku mnichów koprzywnickich po kasacie objęło stanowiska wikariuszy w pobliskich parafiach, np. w Osieku czy Łoniowie. Na probostwie we Włostowie przez ponad trzydzieści lat do 1835 r. pasterzował z kolei Urban Pomianowski.

Grupa kilku zakonników ostatnie lata swego życia spędziła w skasowanym klasztorze cysterskim w Jędrzejowie. Podanie o przyjęcie do klasztoru najczęściej argumentowali słabym stanem zdrowia i niezdatnością do pracy parafialnej. Jako pierwszy w Jędrzejowie w 1823 r. pojawił się Robert Zalewski ze wspólnoty wąchockiej. W tym czasie w klasztorze przebywało kilku ostatnich cystersów jędrzejowskich, albowiem po kasacie pozwolono im pozostać na miejscu, ale bez możliwości przyjmowania kandydatów do zakonu. W dalszych latach do Jędrzejowa przybywali kolejni zakonnicy z interesujących nas wspólnot klasztornych. Byli nimi Benedykt Świecielski, Ksawery Doliński, Alberyk Rudzki, Alberyk Nowakowski oraz Wilhelm Ulawski, który jako ostatni z cystersów zmarł w Jędrzejowie w 1855 r. Po jego śmierci klasztor wraz z kościołem zostały opieczątowane przez władze carskie, ale już w kolejnym roku do Jędrzejowa przybyli franciszkanie reformaci⁴⁹.

W świetle zachowanej dokumentacji żaden z mnichów po kasacie nie zrezygnował z życia konsekrowanego. Ogólny odsetek zakonników, którzy zdecydowali się na taki krok po 1819 r., był jednak stosunkowo nieduży⁵⁰. Dowodzi to poniekąd, że przeżyty nowicjat i pogłębiona w ramach niego dojrzałość chrześcijańska okazały się być solidnym fundamentem, aby wytrwać na drodze życia duchownego. Warto przy tym dodać na podstawie analizy akt personalnych, że po supresji kilku zaledwie zakonników było suspendowanych w związku z nagannym postępowaniem czy też stylem życia nieprzystającym osobie duchownej. Kasata, która z pewnością przyniosła mnichom rozgoryczenie, poczucie osamotnienia i niepewność tego, co przyniesie przyszłość, nie obnażyła zatem w widoczny sposób duchowej i moralnej słabości zakonników. Zachowując stałość w wierze, potrafili radzić sobie z różnymi przeciwnościami, dzięki czemu pokasacyjne losy sporej części z nich okazały się dość pomyślne.

⁴⁹ P.P. Gach, *Opactwo jędrzejowskie*, s. 121.

⁵⁰ P.P. Gach, *Zakony w diecezji kieleckiej 1805–1914*, „*Nasza Przeszłość*” 1983, 59, s. 182–183; idem, *Kasaty zakonów na ziemiach dawnej Rzeczypospolitej i Śląska 1773–1914*, Lublin 1984, s. 110–115; R. Stępień, *Losy benedyktynów sieciechowskich po kasacie opactwa w 1819 r.*, „*Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne*” 2018, 110, s. 357–379. Vide etiam: W. Zawadzki, *Losy franciszkanów w Prusach Zachodnich w okresie kasat ich klasztorów*, „*Hereditas Monasteriorum*” 2013, 2, s. 95–107; Z. Włodarczyk, *Losy zakonników i zakonnice z klasztorów skasowanych w Wielkim Księstwie Poznańskim (do 1841 r.)*, „*Przegląd Archiwalno-Historyczny*” 2021, 8, s. 7–27; R. Kubicki, *Prussia Monastica. Studia z dziejów zakonów w Prusach Krzyżackich, Królewskich i Zachodnich (od XIII do połowy XIX w.)*, Gdańsk 2021, s. 160–164.

BIOGRAMY ZAKONNIKÓW

Opracowane biogramy uszeregowano alfabetycznie według nazwiska zakonników. Mają one różną objętość i są na tyle kompletne, na ile pozwolił zebrany materiał źródłowy, często rozproszony i bardzo niejednolity. Dane zawarte w biogramach dla większej przejrzystości porównania ujęte zostały w postaci tabelarycznej. Przygotowano trzy tabele, odrębnie dla każdej analizowanej wspólnoty klasztornej. Podstawa źródłowa do tabel, ze względu na swą obszerność, została wyszczególniona w przypisach poszczególnych biogramów. Przy ich tworzeniu przyjęto określone skróty nazw instytucji i schematyzmów kościelnych, które zostały objaśnione poniżej.

WYKAZ SKRÓTÓW NAZW INSTYTUCJI

AAL	– Archiwum Archidiecezji Lubelskiej
ADK	– Archiwum Diecezjalne w Kielcach
ADS	– Archiwum Diecezji Sandomierskiej
ADWŁ	– Archiwum Diecezjalne we Włocławku
AGAD	– Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie
APK	– Archiwum Państwowe w Kielcach
APK O/Sandomierz	– Archiwum Państwowe w Kielcach, Oddział w Sandomierzu
APL	– Archiwum Państwowe w Lublinie
APŁ	– Archiwum Państwowe w Łodzi
APR	– Archiwum Państwowe w Radomiu
APS	– Archiwum Państwowe w Siedlcach
BDS	– Biblioteka Diecezjalna w Sandomierzu

WYKAZ SKRÓTÓW SCHEMATYZMÓW

<i>Schem. Cysters.</i>	– schematyzm zakonu cystersów
<i>Schem. Warsz.</i>	– schematyzm archidiecezji warszawskiej
<i>Schem. Kalis.</i>	– schematyzm diecezji kujawsko-kaliskiej
<i>Schem. Kiel.</i>	– schematyzm diecezji kieleckiej
<i>Schem. Krak.</i>	– schematyzm diecezji krakowskiej
<i>Schem. Lubel.</i>	– schematyzm diecezji lubelskiej
<i>Schem. Sandom.</i>	– schematyzm diecezji sandomierskiej
<i>Schem. Tarnow.</i>	– schematyzm diecezji tarnowskiej
<i>Schem. Tynieć.</i>	– schematyzm diecezji tynieckiej

LISTA OSÓB TWORZĄCYCH ZGROMADZENIE KLASZTORU
KOPRZYWNICKIEGO 30 CZERWCA 1819 R.⁵¹

1. BEDNARSKI CELESTYN, ur. 1799 r. w Byszowie (par. Chobrzany), syn Wojciecha i Teresy z domu Różewiczów⁵². Do zgromadzenia cystersów koprzywnickich dołączył w 1817 r. W 1823 r. ukończył studia na Uniwersytecie Warszawskim, otrzymując stopień doktora teologii⁵³. W tym samym roku przyjął święcenia kapłańskie. W latach 1824–1829 był profesorem Seminarium Duchownego w Sandomierzu. Pełnił przy tym od 1826 r. funkcję wiceregenta⁵⁴. W 1827 r. został administratorem, a następnie proboszczem parafii w Czyżowie⁵⁵. Zmarł 18 grudnia 1829 r. w Sandomierzu, gdzie został pochowany na cmentarzu katedralnym⁵⁶.

2. BRZOWSKI PŁACYD, ur. 22 stycznia 1778 r. we wsi Dzieszławice (par. Stopnica)⁵⁷. Do klasztoru wstąpił w 1799 r. W 1802 r. złożył profesję zakonną, a w 1809 r. przyjął święcenia kapłańskie. W latach 1809–1816 był nauczycielem i prefektem szkoły podwydziałowej w Koprzywnicy. Po kasacie klasztoru do 1826 r. pełnił obowiązki wikariusza w Strzegomiu, filii

⁵¹ AGAD, CWWKP, sygn. 804, s. 31–32. Na liście widnieją nazwiska 20 osób, ale dwóch zakonników (Edmund Walencki, Alberyk Rudzki) profesję zakonną złożyło w Sulejowie. Z tego powodu ich biogramy zostały zamieszczone w wykazie cystersów sulejowskich.

⁵² W świetle akt okupacji zakonnik w 1819 r. miał mieć 19 lat, a w roku 1820 – 20, co może wskazywać, że urodził się w 1800 r. Vide: AGAD, CWWKP, sygn. 804, s. 31–32; ADS, sygn. Z-52, s. 171. Vide etiam: L.P. Słupecki, *Źródła pisane do dziejów wsi i parafii, w: Kleczanów. Badania rozpoznawcze 1989–1992*, red. A. Buko, Warszawa 1997, s. 35 (Teresa Bednarska z Buziewiczów, wdowa, w 1830 r. dzierżawiła Kleczanów). Nazwisko Ruzewicz (Różewicz) potwierdzają inne akty metrykalne, np. małżeństwa siostry zakonnicy Marianny. APK O/Sandomierz, Akta stanu cywilnego parafii rzymskokatolickiej w Kleczanowie, sygn. 22, s. 3, nr 1. Cf. *Słownik biograficzny*, t. 1, s. 46–47.

⁵³ R. Gerber, *Studenci Uniwersytetu Warszawskiego 1808–1831. Słownik biograficzny*, Wrocław 1977, s. 458 (nazwisko Bondnarski).

⁵⁴ ADS, sygn. FB-34, s. 3–5; S. Kotkowski, *Seminarium Duchowne w Sandomierzu w latach 1820–1926*, oprac. H.I. Szumił, Sandomierz 2010, s. 69–70. Vide: *Schem. Sandom.* 1825, s. 97 (wymieniony jako sekretarz konsystorza biskupiego).

⁵⁵ ADS, sygn. FB-34, s. 6–9; sygn. PS-58, s. 96–254.

⁵⁶ APK O/Sandomierz, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej Katedralnej pw. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Sandomierzu, sygn. 34, s. 97, nr 148; *Inskrypcje nagrobne cmentarza katedralnego w Sandomierzu (do 1945)*, oprac. K. Madejska, P. Madejski, Zielona Góra 2017, s. 168–169.

⁵⁷ ADS, sygn. F-286, s. 32–33; sygn. F-298, s. 17–18; sygn. FB-106, s. 1–2, 7–8. Cf. *Słownik biograficzny*, t. 1, s. 86.

parafii Wiązownica⁵⁸. Następnie do 1846 r. był proboszczem szpitalnym przy prebendzie Świętego Ducha w Połańcu⁵⁹, po czym jako rezydent przebywał w Rakowie, gdzie zmarł 9 stycznia 1848 r.⁶⁰

3. CIELECKI BENEDYKT, ur. 1790 r. na terenie woj. sandomierskiego⁶¹. Do klasztoru wstąpił w 1811 r. Rok później złożył profesję zakonną, a w 1814 r. przyjął święcenia kapłańskie. W czasie kasaty jako nauczyciel przebywał w Sulejowie⁶². Po supresji pracował jako wikariusz w parafii Skrzyńsko (1819–1821), a następnie w Parafii Katedralnej w Sandomierzu⁶³. W 1823 r. został kapelanem więzienia w zamku sandomierskim⁶⁴. W kolejnych latach posługiwał na wikariacie w Księżomierzu, filii parafii w Dzierzkowicach, oraz w Urzędowie, gdzie zmarł 15 grudnia 1827 r.⁶⁵

4. CIESZKOWSKI ZBIGNIEW, ur. 10 listopada 1788 r. w Ożarowie⁶⁶. Do klasztoru wstąpił w 1811 r.⁶⁷ Dwa lata później złożył profesję zakonną, a w 1816 r. przyjął święcenia kapłańskie. W zgromadzeniu był wyznaczony do opieki nad ogrodami klasztorowymi⁶⁸. Po kasacie przez rok pracował jako wikariusz w parafii w Jankowicach⁶⁹. W 1821 r. zo-

⁵⁸ ADS, sygn. W-15, k. 150v; *Schem. Kiel.* 1819, b.p. (Wiązownica, dek. połaniecki); *Schem. Sandom.* 1821–1827 (Strzegom, filia Wiązownica, dek. staszowski – w kilku schematyzmach nazwisko zakonnika zapisano w błędny sposób – Grzegorzewski).

⁵⁹ *Schem. Sandom.* 1828–1847 (Połaniec, dek. koprzywnicki i staszowski); J. Wiśniewski, *Dekanat sandomierski*, s. 143. W 1845 r. odmówił propozycji przeniesienia się do skasowanego klasztoru w Jędrzejowie. Vide: ADS, sygn. FB-106, s. 32–40.

⁶⁰ Serwis Metryki GenBaza, Archiwum parafii pw. św. Trójcy w Rakowie, Księga zmarłych parafii Raków za lata 1847–1869, Akta zmarłych w 1848 r., nr 4, <https://metryki.genbaza.pl/genbaza/detail,454273,18> [dostęp: 18 VII 2022].

⁶¹ Rok 1790 narodzin zakonnika potwierdzają schematyzmy zakonu cystersów oraz akta okupacji klasztoru. Cf. *Słownik biograficzny*, t. 1, s. 125 (inny rok urodzenia – 1788; brak daty święceń; błędna informacja, że zmarł w 1824 r.; brak wikariatów w Księżomierzu i Urzędowie).

⁶² AGAD, CWWKP, sygn. 804, s. 31; *Schem. Cysters.* 1815, s. 69.

⁶³ *Schem. Sandom.* 1822, b.p. (Collegium Vicariorum Ecclesia Cathedralis Sandomiriensis); 1823, s. 66; 1824, s. 100.

⁶⁴ ADS, sygn. FC-43, s. 8–13.

⁶⁵ *Schem. Lubel.* 1825–1826 (Księżomierz, dek. urzędowski); 1827–1828 (Urzędów, dek. urzędowski); 1829, s. 110.

⁶⁶ ADS, sygn. FC-52, s. 2, 4–5; sygn. F-277, s. 101–102; sygn. F-298, s. 21–22; *Słownik biograficzny*, t. 1, s. 130.

⁶⁷ ADS, sygn. FC-52, s. 2. Według akt okupacji do klasztoru wstąpił w 1812 r.

⁶⁸ *Schem. Cysters.* 1815, s. 69 (*praefectus horti*).

⁶⁹ ADS, sygn. Z-52, s. 171; *Schem. Sandom.* 1821, b.p. (Jankowice, dek. jedliński).

stał administratorem parafii w Białobrzegach, gdzie pozostał do śmierci 14 grudnia 1848 r.⁷⁰

5. FUDALSKI HILARY, ur. 14 marca 1777 r. w Radłowie koło Tarnowa⁷¹. Do klasztoru wstąpił w 1803 r. Dwa lata później złożył profesję zakonną, a w 1810 r. przyjął święcenia kapłańskie. Przed kasatą klasztoru był prowizorem oraz pełnił posługę wikariusza w Borowie⁷². W 1820 r. został administratorem, a następnie plebanem parafii w Mninie, gdzie zmarł 29 maja 1825 r.⁷³

6. GAJEWSKI STANISŁAW, ur. 1744 r. na terenie woj. krakowskiego⁷⁴. W czasie kasaty był najstarszym członkiem zgromadzenia koprzywnickiego, do którego dołączył w 1777 r. Profesję zakonną złożył w 1778 r., a w roku następnym przyjął święcenia kapłańskie. W klasztorze pełnił funkcje m.in. zakrystiana, kantora, kustosa kościoła, prowizora i prezydenta (*praesidens*) zgromadzenia⁷⁵. Po supresji ze względu na zły stan zdrowia zadeklarował wolę pozostania w Koprzywnicy. Nie znamy jego dalszych losów.

7. JASTRZĘBSKI LAURENTY, ur. 1769 r. na terenie powiatu radomskiego⁷⁶. Do klasztoru wstąpił w 1795 r. Rok później złożył profesję zakonną, a w 1799 r. przyjął święcenia kapłańskie. W klasztorze pełnił funkcje prowizora, prefekta kuchni i szafarza⁷⁷. Po supresji przebywał jako wikariusz w Borowie, gdzie zmarł 25 października 1820 r.⁷⁸

⁷⁰ ADS, sygn. FC-52, s. 7–28; sygn. PR-12, s. 163–308; sygn. PR-13, s. 1–30; *Schem. Sandom.* 1822–1849 (Białobrzegi, dek. jedliński); APR, Urząd Stanu Cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej Białobrzegi, sygn. 27, s. 31, nr 39.

⁷¹ ADS, sygn. PR-197, s. 103 (życiorys zakonnika). Cf. *Słownik biograficzny*, t. 1, s. 205–206 (brak informacji o stanowiskach zakonnych i kościelnych przed kasatą; brak daty śmierci).

⁷² *Schem. Kiel.* 1817, b.p. (Borów, dek. zaklikowski); *Schem. Cysters.* 1812, s. 68; 1815, s. 69.

⁷³ ADS, sygn. FF-30, s. 3–11; sygn. W-15, k. 187v; APK, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Mninie, sygn. 27, s. 44, nr 29.

⁷⁴ AGAD, CWWKP, sygn. 804, s. 31–32. Rok narodzin zakonnika potwierdzają schematyzmy zakonu cystersów.

⁷⁵ ADS, sygn. Z-52, s. 171; *Schem. Cysters.* 1786–1791, 1794, 1799 i nn.

⁷⁶ ADS, sygn. Z-52, s. 169; AGAD, CWWKP, sygn. 804, s. 31–32. Rok 1769 narodzin zakonnika występuje w schematyzmach zakonu cystersów. Aktu jego chrztu nie odnaleziono w księgach metrykalnych kościołów radomskich. Vide: *Księgi metrykalne kościołów radomskich z lat 1591–1795*, seria A: Metryki chrztów, t. 9, *Kościół św. Jana Chrzciciela 1746–1771*, oprac. D. Kupisz, J. Orzechowski, red. D. Kupisz, Radom 2012; t. 12, *Kościół św. Wacława 1745–1783*, oprac. M. Marcinkowska, D. Kupisz, red. D. Kupisz, Radom 2013.

⁷⁷ AGAD, CWWKP, sygn. 804, s. 31; *Schem. Cysters.* 1801, 1803–1808.

⁷⁸ ADS, sygn. Z-52, s. 169; APL, Kuria Biskupia, Parafia Borów rz.-katol., pow. Krasnystaw, Akta urodzeń, małżeństw i zgonów 1798–1827, nr mikrof. 4519 (1/49, T. 3), s. 366.

8. KUCZĘPA MAURZYCY, im. chrzestne Teodor, ur. 1783 r. na terenie woj. sandomierskiego⁷⁹. Do klasztoru wstąpił w 1806 r. Rok później złożył profesję zakonną, a w 1809 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Przed kasatą pełnił funkcję nauczyciela w szkole podwydziałowej w Koprzywnicy⁸⁰. W 1820 r. został profesorem teologii w Seminarium Duchownym w Sandomierzu⁸¹. Równocześnie był proboszczem w Kleczanowie (1823–1829), a następnie Łukawie (1829–1834)⁸², gdzie zmarł 10 marca 1834 r.⁸³ Pochowany został na cmentarzu katedralnym w Sandomierzu.

9. KUKULSKI BONIFACY, ur. 1776 r. w Galicji, syn Michała i Marianny z domu Uchwajcanka⁸⁴. Profesję zakonną złożył w 1803 r.⁸⁵ W zgromadzeniu jako brat laik pełnił funkcje prefekta kuchni i szafarza⁸⁶. Po supresji wyjechał do Jędrzejowa, ale z braku miejsca powrócił do Koprzywnicy, gdzie przyjął obowiązki kościelnego⁸⁷. W 1825 r. przebywał w Mninie⁸⁸. W późniejszym czasie zamieszkał w Seminarium Diecezjalnym w Sandomierzu, gdzie utrzymywał się z przyznanej mu kompetencji z kasy supresyjnej⁸⁹. Zmarł 18 marca 1839 r.⁹⁰

Wikariuszem w Borowie był też w okresie wcześniejszym, vide: *Schem. Kiel.* 1815, b.p. (Borów, dek. zaklikowski), *Schem. Cysters.* 1815, s. 69 (*Eccl. Zborovien*).

⁷⁹ AGAD, CWWKP, sygn. 804, s. 31–32. Nazwisko Kuczępa w drugiej poł. XVIII w. występowało m.in. na terenie parafii Jankowice Sandomierskie. Imię chrzestne zakonnika zapisano w: *Schem. Cysters.* 1805–1808.

⁸⁰ Po śmierci proboszcza koprzywnickiego Gratusa Łukasiewicza w 1819 r. parafianie wystosowali pismo do Konsystorza Diecezji Sandomierskiej, pragnąc, aby nowym proboszczem został M. Kuczępa, „profesor szkół z wszech miar chwalebny i we wszelkie prawdziwie ubogacony przymioty [...]”. Vide: ADS, sygn. FK-214, s. 3.

⁸¹ S. Kotkowski, *op. cit.*, s. 68–69; *Schem. Sandom.* 1821–1833 (Seminarium Diecezjalne Sandomierz).

⁸² ADS, sygn. FK-214, s. 9–17; sygn. PS-141, s. 87–157; sygn. PS-201, s. 47–142; *Schem. Sandom.* 1824–1829 (Kleczanów, dek. sandomierski); 1830–1834 (Łukawa, dek. sandomierski).

⁸³ APK O/Sandomierz, Akta stanu cywilnego parafii rzymskokatolickiej w Łukawie, sygn. 25, s. 11, nr 3. Cf. *Słownik biograficzny*, t. 3, s. 173 (inna data dzienna śmierci – 16 III); *Inskrypcje*, s. 168–169.

⁸⁴ ADS, sygn. Z-52, s. 171; AGAD, CWWKP, sygn. 804, s. 31–32. Imiona rodziców zakonnika zostały zapisane w akcie jego zgonu.

⁸⁵ Według akt okupacji w 1803 r. wstąpił do klasztoru.

⁸⁶ *Schem. Cysters.* 1805–1809, 1812, 1815.

⁸⁷ ADS, sygn. Z-52, s. 184–192; sygn. PS-161, s. 181–184.

⁸⁸ Został wymieniony w akcie zgonu ks. Hilarego Fudalskiego.

⁸⁹ ADS, sygn. F-298, s. 67.

⁹⁰ APK O/Sandomierz, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej Katedralnej pw. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Sandomierzu, sygn. 44, s. 96, nr 28.

10. MALIKOWSKI ROBERT, im. chrzestne Kazimierz, ur. 26 lutego 1799 r. w Iłży, syn Antoniego i Agaty z domu Fortasiewicz⁹¹. Uczył się w szkole parafialnej w Iłży oraz szkole wydziałowej w Wąchocku. Do klasztoru wstąpił w 1817 r. Był nauczycielem w szkole podwydziałowej w Koprzywnicy. W latach 1820–1823 studiował w Seminarium Duchownym w Sandomierzu⁹². Po przyjęciu święceń kapłańskich w 1823 r. został wikariuszem w Bałtowie, a następnie w 1826 r. w Rakowie. W 1827 r. został administratorem, a później proboszczem parafii Bogoria⁹³. W 1849 r. objął probostwo parafii Goźlice, gdzie zmarł 22 marca 1856 r.⁹⁴

11. NOWAKOWSKI ALBERYK, im. chrzestne Adam Jan, ur. 24 grudnia 1792 r. w Sandomierzu, syn Mikołaja i Justyny⁹⁵. Ukończył gimnazjum w Sandomierzu. Do klasztoru wstąpił w 1814 r. Święcenia kapłańskie przyjął w 1820 r. Był nauczycielem w szkole podwydziałowej w Koprzywnicy. Po kasacie klasztoru został wikariuszem w parafii Łoniów (1820–1831)⁹⁶. W latach 1831–1837 zarządzał parafią Wiśniowa⁹⁷. Później administrował w parafiach Bardo (1838–1842) i Grzegorzowice (1842–1845)⁹⁸. W 1845 r. przez kilkanaście tygodni był kooperatorem w Osieku. Następnie przeniósł się do skasowanego klasztoru w Jędrzejowie, który

⁹¹ Serwis FamilySearch, Akta urodzeń parafii Iłża za lata 1797–1800, s. 24, <https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:939V-5293-Y?i=31&wc=9R18-4WP%3A21713801%2C31429901%2C31429902&cc=1407445> [dostęp: 18 VII 2022]. Cf. *Słownik biograficzny*, t. 3, s. 28.

⁹² ADS, sygn. FM-34, s. 3–4, 52; S. Kotkowski, *op. cit.*, s. 144 (nazwisko Malinowski).

⁹³ ADS, sygn. F-298, s. 73–74; sygn. PS-30, s. 38–236; sygn. PS-31, s. 6–106; APK O/Sandomierz, Akta stanu cywilnego parafii rzymskokatolickiej w Bogorii, sygn. 18–43; *Schem. Sandom.* 1828–1849 (Bogoria, dek. staszowski).

⁹⁴ ADS, sygn. PS-101, s. 22–90; APK O/Sandomierz, Akta stanu cywilnego parafii rzymskokatolickiej w Goźlicach, sygn. 40–46 (w 1856 r. akta stanu cywilnego prowadził wikariusz); sygn. 47, s. 88, nr 38; *Schem. Sandom.* 1850–1856 (Goźlice, dek. koprzywnicki).

⁹⁵ 25 XII 1792 r. chrzest przyjął Adam Jan Nowakowski, vide: BDS, b. sygn., Księgi metrykalne parafii kolegiackiej/katedralnej w Sandomierzu, Księga akt ochrzczonych za lata 1777–1794, s. 196, nr 55. Cf. *Słownik biograficzny*, t. 3, s. 102 (inny rok urodzenia – 1793; inna data dzienna zgonu).

⁹⁶ ADS, sygn. FN-23, s. 7–13 (s. 10 – informacja, że przez pół roku administrował parafią Łoniów, co potwierdza: *Schem. Sandom.* 1831, s. 98); APK O/Sandomierz, Akta stanu cywilnego parafii rzymskokatolickiej w Łoniowie, sygn. 21–23 (prowadził akta stanu cywilnego).

⁹⁷ ADS, sygn. F-297, s. 562–563; sygn. F-298, s. 81–82; sygn. PS-476, s. 123–145; APK O/Sandomierz, Akta stanu cywilnego parafii rzymskokatolickiej w Wiśniowej, sygn. 22–28; *Schem. Sandom.* 1832–1838 (Wiśniowa, dek. staszowski).

⁹⁸ ADS, sygn. PS-9, s. 387–502; sygn. PS-111, s. 329–333; *Schem. Sandom.* 1839–1842 (Bardo, dek. staszowski); 1843–1845 (Grzegorzowice, dek. kunowski).

opuścił w 1847 r.⁹⁹ Jako emeryt przebywał w parafiach Piekoszków (1847–1848) i Strzegom (1848–1849)¹⁰⁰. Zmarł 19 lutego 1849 r. w Strzegomiu¹⁰¹.

12. OLSZAŃSKI ELECTUS, ur. 1755 r. w Galicji¹⁰². Do klasztoru wstąpił w 1781 r. Dwa lata później złożył profesję zakonną, a w 1788 r. przyjął święcenia kapłańskie¹⁰³. W zgromadzeniu pełnił urzędy prowizora (1788–1799) i przeora (1799–1800)¹⁰⁴. W 1800 r. objął administrację parafii w Zakrzówku na Lubelszczyźnie, gdzie pozostał po supresji klasztoru¹⁰⁵. Był ostatnim duszpasterzem cysterskim tejże parafii¹⁰⁶. Począwszy od 1822 r. pełnił urząd wicedziekana dekanatu urzędowskiego¹⁰⁷. W 1830 r. jako emeryt zamieszkał w klasztorze bonifratrów w Lublinie, gdzie zmarł 18 maja 1835 r.¹⁰⁸

13. POMIANOWSKI URBAN, im. chrzestne Stefan Daniel Józef, ur. 25 grudnia 1761 r. we wsi Ostałówek (par. Wysoka), syn Józefa i Brygidy¹⁰⁹. Do klasztoru wstąpił w 1777 r. Rok później złożył profesję zakon-

⁹⁹ ADK, sygn. OK-35/2, k. 169 (życiorys), 181v–238; A. Rogowska, *op. cit.*, s. 289–290.

¹⁰⁰ ADS, sygn. FN-23, s. 2, 4–5; *Schem. Sandom.* 1848, s. 29; 1849, s. 15.

¹⁰¹ APK O/Sandomierz, Akta stanu cywilnego parafii rzymskokatolickiej w Strzegomiu, sygn. 39, s. 24, nr 5.

¹⁰² AGAD, CWWKP, sygn. 804, s. 31–32. Rok narodzin zakonnika potwierdzają schematyzmy diecezjalne oraz schematyzmy zakonu cystersów.

¹⁰³ W materiale źródłowym występują różne daty złożenia profesji (1782, 1783) i przyjęcia święceń (1786, 1788) przez E. Olszańskiego. Cf. *Schem. Cysters.* 1799–1801, 1803–1809 i nn.

¹⁰⁴ *Schem. Cysters.* 1788–1791, 1794, 1799, 1800.

¹⁰⁵ AAL, Akta Konsystorza Generalnego Lubelskiego [dalej: KGL], sygn. Rep 60 B IVb 247, k. 1–15; AGAD, CWWKP, sygn. 582, s. 5, 10–12; ADS, sygn. Z-52, s. 29–35.

¹⁰⁶ H. Krawiec, *Parafia św. Mikołaja w Zakrzówku*, w: *Z dziejów parafii na terenie gminy Zakrzówek*, red. H. Krawiec, Zakrzówek 2017, s. 152–153, 183, 197.

¹⁰⁷ *Schem. Lubel.* 1822–1829 (Zakrzówek, dek. urzędowski).

¹⁰⁸ APL, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej Katedralnej św. Jana w Lublinie, sygn. 14, s. 297, nr 185; *Schem. Lubel.* 1831–1835 (*Conventus Ord. S. Joannis de Deo.*); 1836, s. 86.

¹⁰⁹ Datę narodzin zakonnika podano w: ADS, sygn. F-296, s. 79; sygn. F-298, s. 91. Zachował się również akt chrztu z 1 I 1762 r., który przyjął Stefan Daniel Józef Pomianowski, syn Józefa Pomianowskiego, skarbnika opoczyńskiego, i Brygidy, vide: Serwis FamilySearch, Księga chrztów, małżeństw i zgonów parafii Wysoka za lata 1760–1776, s. 17, <https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:939V-TV9S-Q?i=20&cc=1407440&cat=3733803> [dostęp: 15 VII 2022]. Na temat kariery urzędniczej ojca zakonnika vide: *Urzednicy województwa sandomierskiego XVI–XVIII wieku. Spisy*, oprac. K. Chłapowski, A. Falniowska-Gradowska, Kórnik 1993, s. 206. Cf. *Słownik biograficzny*, t. 3, s. 181 (inny rok urodzenia – 1760; brak pełnionych funkcji klasztornych).

na, a w 1786 r. przyjął święcenia kapłańskie¹¹⁰. W zgromadzeniu pełnił funkcje magistra nowicjatu (1788–1791), podprzeora oraz przeora (1796–1799)¹¹¹. W 1799 r. został proboszczem parafii Włostów, gdzie pozostał po supresji klasztoru¹¹². Zmarł 22 października 1835 r.¹¹³

14. SKOWROŃSKI STEFAN, ur. 10 maja 1777 r. we wsi Tuszów w Galicji¹¹⁴. Do klasztoru wstąpił w 1802 r. Rok później złożył profesję zakonną, a w 1811 r. przyjął święcenia kapłańskie¹¹⁵. Był nauczycielem w szkole podwydziałowej w Koprzywnicy. Po kasacie klasztoru przebywał w Kleczanowie¹¹⁶. Następnie pełnił obowiązki wikariusza w diecezji lubelskiej przy kościołach w: Borowie, Gościeradowie, Hrubieszowie i Gołębiu¹¹⁷. Był też nauczycielem w podhrubieszowskim Modryniu w domu rodziny Milowiczów. W 1836 r. wyjechał do Warszawy, aby tam zabiegać o emeryturę. W 1837 r. powrócił i zamieszkał w klasztorze kapucynów w Lublinie¹¹⁸. Przed 1841 r. objął kapelanię w Dorohuczycy¹¹⁹, gdzie zmarł 16 listopada 1846 r.¹²⁰

15. STACHÓRSKI FLORIAN, ur. 1751 r. na terenie powiatu sandomierskiego¹²¹. Do klasztoru wstąpił w 1773 r. Rok później złożył profesję zakonną, a w 1776 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1788–1789 uzyskał świadectwo Krakowskiej Szkoły Głównej z geometrii praktycznej,

¹¹⁰ *Schem. Cysters.* 1799–1803, 1812, 1815 (cf. 1805–1809, gdzie rok przyjęcia święceń – 1785); ADS, sygn. F-296, s. 79–80; sygn. F-298, s. 91–92.

¹¹¹ *Schem. Cysters.* 1788–1791, 1799.

¹¹² ADS, sygn. FP-86, s. 2–12; sygn. PS-481, s. 1–121; A. Lis, *Z dziejów parafii Włostów*, Sandomierz 2019, s. 28.

¹¹³ APK O/Sandomierz, Akta stanu cywilnego parafii rzymskokatolickiej we Włostowie, sygn. 28, s. 30, nr 32.

¹¹⁴ AAL, KGL, sygn. Rep 60 A 252, k. 79v-80. Cf. sygn. Rep B IIa 95, k. 5–5v (gdzie data dzienna 18 V).

¹¹⁵ *Schem. Cysters.* 1812, 1815. Cf. AAL, KGL, sygn. Rep 60 A 252, k. 79v–80 (informacja, że święcenia przyjął w 1810 r.). W schematyzmach diecezjalnych zapisywano rok 1810.

¹¹⁶ ADS, sygn. Z-52, s. 169. Zob. też: s. 67–69, 75, 78.

¹¹⁷ AAL, KGL, sygn. Rep 60 A 252, k. 79v–80; sygn. Rep 60 IIa 103, k. 41v–42; *Schem. Lubel.* 1824, s. 91; 1826–1831 (Hrubieszów, dek. hrubieszowski); 1833–1836 (Gołęb, dek. kazimierski).

¹¹⁸ AAL, KGL, sygn. 60 A 252, k. 146v; *Schem. Lubel.* 1838, s. 91; 1839, s. 92. Vide etiam: AAL, KGL, sygn. Rep 60 B IIa 5, k. 74; sygn. Rep 60 B IIa 95, k. 5–20 (korespondencja w sprawie emerytury dla ks. S. Skowrońskiego).

¹¹⁹ *Schem. Lubel.* 1841–1846 (Dorohuczycza, dek. lubartowski); K. Grzesiak, *Przedparafialne dzieje kościoła w Dorohuczycy*, „Drohiczyński Przegląd Naukowy” 2016, 8, s. 343–344.

¹²⁰ APL, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Biskupicach, sygn. 72, nr 82, s. 120; AAL, KGL, sygn. Rep 60 A 253, k. 56v (informacja, że zmarł 15 XI).

¹²¹ AGAD, CWWKP, sygn. 804, s. 31–32. Rok narodzin zakonnika potwierdzają schematyzmy zakonu cystersów.

stwierdzające przygotowanie do zawodu geodety, oraz tytuł „Geometri Jego Królewskiej Mości”¹²². Był nauczycielem w prowadzonej przez cystersów szkole we Wschowie¹²³. W 1800 r. został wybrany przeorem klasztoru w Koprzywnicy, a w 1804 r. tymczasowym przeorem klasztoru sulejowskiego¹²⁴. W 1812 r. objął obowiązki proboszcza w Bochothnicy, gdzie pozostał po kasacie klasztoru. Zmarł na plebanii bochothnickiej 2 września 1821 r.¹²⁵

16. ULAWSKI WILHELM, im. chrzestne Wojciech, ur. 20 października 1780 r. w Ostrołęce, syn Michała i Łucji z domu Śliwińskiej¹²⁶. Profesję zakonną złożył w 1804 r.¹²⁷ Święcenia kapłańskie otrzymał w 1810 r. W zgromadzeniu pełnił funkcje podprzeora i magistra nowicjatu. Jako wikariusz pracował w kościele parafialnym pw. Wszystkich Świętych w Koprzywnicy (1811–1814) oraz w Osieku (od 1814 r.)¹²⁸. Po supresji pozostał na wikariacie w Osieku do początku 1836 r. Wtedy przeniósł się do skasowanego klasztoru w Jędrzejowie. Przez kilka lat posługiwał jako wikariusz w okolicznych parafiach w Sędziszowie oraz Krzęcicach¹²⁹. Zmarł 21 stycznia 1855 r. w zabudowaniach klasztoru jędrzejowskiego¹³⁰.

17. WIESIOŁOWSKI ONUFRY, im. chrzestne Michał, ur. 26 września 1755 r. we wsi Konary (par. Olbierzowice), syn Faustyna i Antoniny z domu Skotnickiej¹³¹. Uczył się w szkołach księży pijarów w Rzeszowie oraz księży jezuitów w Sandomierzu, gdzie też wstąpił do nowicjatu.

¹²² S.J. Tymowski, *Zmiany w strukturze zawodu mierniczego w Polsce w wieku XVIII (Część II)*, „Przegląd Geodezyjny” 1956, 12, 12, s. 471; J.M. Stoksik, *Udział Akademii Krakowskiej w kształceniu geodetów w XVII i XVIII stuleciu*, „Krakowski Rocznik Archiwalny” 1997, 3, s. 50.

¹²³ D. Żołędz-Strzelczyk, *Szkoła powiatowa i podwydziałowa we Wschowie*, w: D. Żołędz-Strzelczyk et al., *Komisja Edukacji Narodowej 1773–1794. Tom 4. Szkoły w Wydziale Wielkopolskim*, Warszawa 2018, s. 217, 220, 224.

¹²⁴ *Schem. Cysters 1801–1812*; J. Mitkowski, *op. cit.*, s. 371.

¹²⁵ APL, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Bochothnicy, sygn. 4–18; sygn. 18, s. 37–38, nr 26.

¹²⁶ A. Rogowska, *op. cit.*, s. 281–348. Cf. *Słownik biograficzny*, t. 4, s. 184–185.

¹²⁷ W materiale źródłowym wzmiankowane są różne daty wstąpienia W. Ulawskiego do klasztoru.

¹²⁸ ADK, sygn. OP-X/5, k. 26, 31, 32; ADS, sygn. F-296, s. 58–59; sygn. 297, s. 887–888; sygn. F-298, s. 121–122; sygn. W-16, k. 95; *Schem. Cysters. 1805–1809, 1812, 1815*.

¹²⁹ ADK, sygn. OK-35/2, k. 50–351 (vide: k. 108v); *Schem. Krak. 1839–1841 (Sędziszów, dek. jędrzejowski)*.

¹³⁰ APK, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej Św. Trójcy w Jędrzejowie, sygn. 101, k. 82–82v, nr 9.

¹³¹ Serdecznie dziękuję Panu Mieczysławowi Stępniewi za pomoc w dotarciu do aktu chrztu zakonnika, zachowanego w księgach metrykalnych archiwum parafii w Olbierzowicach. Potwierdziły one rok 1755 jako rok narodzin ks. Wiesiołowskiego. Rok 1754

Po kasacie zakonu jezuitów dołączył do zgromadzenia koprzywnickiego. W 1775 r. złożył profesję zakonną, a w 1779 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1788–1790 sprawował posługę duszpasterską w parafii Zakrzówek¹³². W latach 1803–1810 zajmował urząd przeora¹³³, którego zastępował również w okresie kasaty klasztoru po śmierci Gratusa Łukasiewicza¹³⁴. Po supresji pełnił obowiązki proboszcza parafii Koprzywnica, gdzie od 1837 r. rezydował jako emeryt¹³⁵. Zmarł 31 grudnia 1841 r. w gmachu poklasztornym w Koprzywnicy¹³⁶.

18. WIŚNIEWSKI KRZYSZTOF, ur. 29 listopada 1772 r. w Kielcach¹³⁷. Do klasztoru wstąpił w 1794 r. Rok później złożył profesję zakonną, a w 1799 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Przed kasatą pełnił posługę wikariusza w Zakrzówku. Był też zastępcą magistra nowicjatu, prefektem biblioteki oraz podprzeorem¹³⁸. Po supresji jako wikariusz pracował w parafiach Czyżów (1820), Sienno (1820–1824?), Tarłów (1825–1827?) i Zemborzyn (1834?–1842)¹³⁹. Suspendowany za naganne postępowanie przebywał na rekolekcjach u księży reformatów w Sandomierzu i Solcu. Zmarł 20 listopada 1842 r. w Tarłowie¹⁴⁰.

występuje w: ADS, sygn. F-296, s. 60–61; sygn. F-297, s. 906–907; sygn. F-298, s. 125–126; *Słownik biograficzny*, t. 4, s. 209.

¹³² *Schem. Cysters.* 1788–1790 (przy nazwisku zakonnika zapisano „provisor ecclesia”; urząd plebana w Zakrzówku w tym czasie pełnił Bernard Lewandowski). Na lata 80. XVIII w. posługi parafialnej w Zakrzówku wskazuje: H. Krawiec, *op. cit.*, s. 182. Cf. *Słownik biograficzny*, t. 4, s. 209 (gdzie podano inny zakres dat).

¹³³ ADS, sygn. FW-39, k. 3–6.

¹³⁴ Gratus Łukasiewicz, ur. 1770, profesja 1789, święcenia kapł. 1796. W latach 1810–1819 był przeorem klasztoru koprzywnickiego. Wcześniej pełnił funkcję prowizora. W 1811 r. został administratorem probostwa w Koprzywnicy, gdzie zmarł 17 VI 1819 r. Vide: ADS, sygn. Z-52, s. 60–62; sygn. PS-161, s. 39, 42–48, 93; AGAD, CWWKP, sygn. 804, s. 9–10; APK O/Sandomierz, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Koprzywnicy, sygn. 10, s. 60, nr 174.

¹³⁵ ADS, sygn. PS-161, s. 77–82, 93–96, 102, 194, 521; sygn. FW-39, k. 22.

¹³⁶ APK O/Sandomierz, Akta stanu cywilnego parafii rzymskokatolickiej w Koprzywnicy, sygn. 33, s. 65, nr 1.

¹³⁷ ADS, sygn. F-297, s. 918–919; sygn. F-298, s. 127–128. Cf. *Słownik biograficzny*, t. 4, s. 219.

¹³⁸ *Schem. Cysters.* 1805–1809, 1812; *Schem. Kiel.* 1812, 1818–1819 (Klasztor Koprzywnica).

¹³⁹ ADS, sygn. F-298, s. 127–128; sygn. FW-76, s. 162–180; *Schem. Sandom.* 1821–1824 (Sienno, dek. iłżecki); 1826–1827 (Tarłów, dek. zawichojski); 1834, s. 98; 1835–1843 (Zemborzyn, dek. zawichojski).

¹⁴⁰ Serwis FamilySearch, Akta zgonów parafii Tarłów za lata 1826–1842, nr 39, <https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:939V-8P34-91?i=105&cc=1407440&cat=3733768> [dostęp: 18 VII 2022].

LISTA OSÓB TWORZĄCYCH ZGROMADZENIE KLASZTORU
WĄCHOCKIEGO 24 CZERWCA 1819 R.¹⁴¹

1. BARTYZEL ZEFIRYN, im. chrzestne Jan, ur. 23 grudnia 1789 r. w wsi Parszów, syn Marcina i Marianny¹⁴². Po ukończeniu gimnazjum w Wąchocku, w 1809 r. rozpoczął pracę w fabryce w Suchedniowie. Po dwóch latach wstąpił do klasztoru wąchockiego. Profesję zakonną złożył w 1813 r., a rok później otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1814–1816 pełnił obowiązki nauczyciela w szkole podwydziałowej w Koprzywnicy. W 1817 r. objął urząd podprzeora klasztoru wąchockiego, a w okresie kasaty – przeora¹⁴³. Po supresji w latach 1820–1861 był proboszczem parafii wąchockiej¹⁴⁴. Sprawował urzędy wicedziekana i dziekana dekanatu iłżeckiego¹⁴⁵. Zmarł 17 sierpnia 1861 r.¹⁴⁶

2. BŁASZCZYKIEWICZ KAROL, im. chrzestne Jan Kapistran, ur. 24 października 1776 r. w Bodzentynie, syn Wojciecha i Katarzyny z domu Synowiec¹⁴⁷. Do klasztoru wstąpił w 1800 r. Dwa lata później złożył profesję zakonną¹⁴⁸. Święcenia kapłańskie przyjął w 1809 r.¹⁴⁹ W latach 1814–1818 pełnił posługę wikariusza w parafiach Wzdół i Mniszek¹⁵⁰. W czasie ka-

¹⁴¹ AGAD, CWWKP, sygn. 810, s. 185–187.

¹⁴² Biblioteka OO. Cystersów w Wąchocku, Księga chrztów parafii Wąchock za lata 1777–1797, s. 133. Cf. *Słownik biograficzny*, t. 1, s. 42–43 (brak imienia chrzestnego; błędna informacja o urzędzie dziekana dek. wąchockiego). Imię chrzestne zakonnika zachowało się też na dyplomie ukończenia gimnazjum w Wąchocku w 1809 r., vide: ADS, sygn. FB-27, s. 7.

¹⁴³ ADS, sygn. F-297, s. 21–22; sygn. F-298, s. 11–12; sygn. FB-27, s. 5–6, 64; sygn. FK-51, s. 7; AGAD, CWWKP, sygn. 811, s. 268–269, 272–273.

¹⁴⁴ ADS, sygn. PR-372, s. 78–79; sygn. PR-373, s. 49–177.

¹⁴⁵ *Schem. Sandom.* 1828, s. 106; 1833, s. 83; 1845, s. 18.

¹⁴⁶ APK, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Wąchocku, sygn. 100, s. 91, nr 56.

¹⁴⁷ ADK, Zespół Metrykalia, Parafia Bodzentyn, 1, Księga ochrzczonych za lata 1697–1776 i zaślubionych za lata 1738–1787, s. 444, <https://metryki.genbaza.pl/genbaza/detail,59335,245> [dostęp: 6 VII 2022]. 24 II 1759 r. rodzice zakonnika zawarli związek małżeński, vide: *ibidem*, s. 498, <https://metryki.genbaza.pl/genbaza/detail,59335,274> [dostęp: 6 VII 2022]. AGAD, CWWKP, sygn. 810, s. 186–187.

¹⁴⁸ AGAD, CWWKP, sygn. 811, s. 234, 246, 262 (profesja w 1801 r.). Cf. s. 268, 272, 279 (profesja w 1802 r.); *Schem. Cysters.* 1805 (rok 1802); 1809, 1818 (rok 1801).

¹⁴⁹ *Schem. Cysters.* 1818, s. 29; AGAD, CWWKP, sygn. 810, s. 186–187 (w 1819 r. od 11 lat był księdzem).

¹⁵⁰ ADS, sygn. Z-55, s. 420–421, 536–537; AGAD, CWWKP, sygn. 811, s. 268–269; *Schem. Kiel.* 1814–1815, 1817, b.p. (Wzdół, dek. bodzentyński); 1818, b.p. (Mniszek, dek. radomski).

saty klasztoru czasowo przebywał w parafii Kowala. Zmarł 23 marca 1820 r. w Wąchocku¹⁵¹.

3. CHODKIEWICZ FELIKS, ur. 1766 r. w miejscowości Kreczoty¹⁵². Do zgromadzenia wąchockiego dołączył w 1817 r.¹⁵³ W zakonie posługiwał w charakterze brata laika. Po supresji pozostał w Wąchocku jako zakrystian kościoła parafialnego. Zmarł 23 listopada 1820 r.¹⁵⁴

4. CZAJKOWSKI LUDWIK, im. chrzestne Filip, ur. 1779 r w Drohobyczu¹⁵⁵. Do klasztoru wstąpił w 1800 r. Dwa lata później złożył profesję zakonną, a w 1809 r. przyjął święcenia kapłańskie. W zgromadzeniu sprawował urząd prowizora¹⁵⁶. W latach 1810–1818 był wikariuszem w parafii Skarżysko Kościelne¹⁵⁷. Po kasacie w latach 1820–1828 pracował jako wikariusz i administrator w parafii Mirzec¹⁵⁸. W 1828 r. ponownie został wikariuszem w Skarżysku Kościelnym¹⁵⁹, gdzie zmarł 30 listopada 1829 r.¹⁶⁰

5. DOLIŃSKI KSAWERY, im. chrzestne Franciszek, ur. w latach 1781–1784 w Koprzywnicy, syn Marcina i Barbary z domu Kochanowskiej¹⁶¹. Do

¹⁵¹ APK, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Wąchocku, sygn. 20, s. 56, nr 28.

¹⁵² AGAD, CWWKP, sygn. 810, s. 186–187 (w 1819 r. miał mieć 53 lata). W aktach okupacji klasztoru jako miejsce pochodzenia zakonnika wskazano „Kreczoty”. Miejscowość tę można zidentyfikować jako wieś Kreczety, która w drugiej połowie XIX w. znajdowała się w powiecie oszmiańskim w gminie Naliboki (obecnie Białoruś). Vide: *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*, t. XV, cz. 2, red. F. Sulimierski, B. Chlebowski, W. Walewski, Warszawa 1902, s. 163.

¹⁵³ AGAD, CWWKP, sygn. 811, s. 268, 272, 279. Cf. sygn. 810, s. 186–187 (rok wstąpienia do klasztoru – 1816).

¹⁵⁴ APK, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Wąchocku, sygn. 20, s. 60, nr 69 (informacja, że zmarł w wieku 58 lat; nazwisko zakonnika zapisano w formie „Chodzkiewicz”). Cf. M. Borkowska, *Z dziejów*, s. 163 (błędna data zgonu zakonnika).

¹⁵⁵ ADS, sygn. Z-55, s. 596–603. Cf. *Słownik biograficzny*, t. 1, s. 139 (brak imienia chrzestnego; brak informacji o wikariacie w Skarżysku Kościelnym; błędna data i miejsce zgonu).

¹⁵⁶ AGAD, CWWKP, sygn. 810, s. 186.

¹⁵⁷ APK, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Skarżysku Kościelnym, sygn. 1–17; AGAD, CWWKP, sygn. 811, s. 247, 263, 269 (1811–1817); *Schem. Kiel.* 1811–1815, 1817–1818, b.p. (Skarżysko, dek. radomski).

¹⁵⁸ ADS, sygn. FC-70, s. 3, 16, 20–24, 61–71, 78–79 (czasowo przebywał u siostry w Wąchocku), 223; sygn. PR-195, s. 133–135, 172–181, 336; APK, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Mircu, sygn. 26–48; *Schem. Sandom.* 1821–1828 (Mirzec, dek. iłżecki).

¹⁵⁹ ADS, sygn. FC-70, s. 78–82, 132; *Schem. Sandom.* 1829, s. 107.

¹⁶⁰ APK, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Skarżysku Kościelnym, sygn. 33, s. 71, nr 52.

¹⁶¹ W aktach zachowały się różne daty narodzin K. Dolińskiego. W schematyzmach zakonu cystersów zapisywano 1781 lub 1782 r. Sam zakonnik podawał rok 1784. Vide: *Schem. Cysters.* 1805–1809, 1818; ADK, sygn. OP-X/3, k. 49; sygn. OP-X/5, k. 25, 30; AGAD,

klasztoru wstąpił w 1804 r. Dwa lata później złożył profesję zakonną, a w 1810 r. przyjął święcenia kapłańskie. Nauki szkolne pobierał w Koprzywnicy i Sandomierzu. Przed kasatą klasztoru pracował jako katecheta w szkołach wąchockich oraz jako wikariusz w Mniszku¹⁶². W czasie supresji od 1818 r. przebywał na wikariacie w Borkowicach, gdzie pozostał do 1834 r.¹⁶³ Następnie przeniósł się do skasowanego opactwa w Jędrzejowie, gdzie zmarł 7 marca 1844 r.¹⁶⁴

6. GUNDA SYLWESTER, im. chrzestne Andrzej, ur. 1777 r.¹⁶⁵ Do klasztoru wstąpił w 1802 r. Dwa lata później złożył profesję zakonną, a w 1810 r. przyjął święcenia kapłańskie¹⁶⁶. W zgromadzeniu wąchockim pełnił urząd podprzeora. Był też wikariuszem w Borkowicach¹⁶⁷. W okresie kasaty przebywał w klasztorze w Szczyrzcycu. Pracował jako wikariusz w parafiach Dobra i Niedźwiedź¹⁶⁸. Nie znamy jego dalszych losów.

7. KAŹMIERSKI GERARD, ur. 10 października 1787 r. w Kurowie (par. Włostów)¹⁶⁹. Do klasztoru wstąpił w 1813 r. Dwa lata później złożył profesję zakonną, a w 1817 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Po kasacie pracował jako wikariusz w parafiach Mniszek (1821), Iwaniska (1821–1825), Sobótka (1825) oraz przy katedrze sandomierskiej (sierpień 1825 – luty

CWWKP, sygn. 810, s. 186. Imię chrzestne oraz imiona rodziców zostały zapisane w akcie zgonu zakonnika. Cf. A. Rogowska, *op. cit.*, s. 284; *Słownik biograficzny*, t. 1, s. 166.

¹⁶² ADS, sygn. PR-199, s. 77–82; AGAD, CWWKP, sygn. 811, s. 247, 269; *Schem. Kiel. 1811–1815*, b.p. (Mniszek, dek. radomski).

¹⁶³ ADS, sygn. W-15, k. 238v; *Schem. Kiel. 1819*, b.p. (Borkowice, dek. skrzyński); *Schem. Sandom. 1834*, s. 104; *Schem. Krak. 1836*, s. 42. Cf. A. Rogowska, *op. cit.*, s. 284 (inny zakres lat posługi w Borkowicach).

¹⁶⁴ ADK, Zespół Metrykalia, Parafia Jędrzejów, 54, Księga zmarłych za lata 1842–1847, k. 47, nr 36, <https://metryki.genbaza.pl/genbaza/detail,59212,49> [dostęp: 7 VII 2022].

¹⁶⁵ Nazwisko zakonnika zapisywano też w formie „Gonda” lub „Gąda”. Rok narodzin zakonnika potwierdzają schematyzmy zakonu cystersów. W schematyzmach diecezjalnych niekiedy pojawia się rok 1778.

¹⁶⁶ Vide: J.M. Marszalska, W. Graczyk, *Opaci i przeorzy Klasztoru OO. Cystersów w Szczyrzcycu od XIII do XX wieku*, Kraków 2006, s. 189 (w 1807 r. Andrzej Sylwester Gąda miał złożyć profesję zakonną na ręce przeora szczyrzyckiego; miał też być administratorem parafii Sobolew). Schematyzmy diecezjalne niekiedy podają rok 1809 jako datę przyjęcia święceń kapłańskich przez S. Gundę.

¹⁶⁷ ADS, sygn. Z-55, s. 485, 493, 526, 533 (podpisy zakonnika w latach 1815–1816); *Schem. Kiel. 1815*, b.p. (Borkowice, dekanat skrzyński).

¹⁶⁸ *Schem. Tynec. 1824*, s. 60, 62; 1826, s. 59; *Schem. Tarnow. 1827*, s. 59; 1828, s. 60; 1829, s. 61, 64.

¹⁶⁹ ADS, sygn. F-286, s. 99–100; sygn. F-298, s. 57–58. Cf. *Słownik biograficzny*, t. 2, s. 79 (nazwisko Kazimierski; inne daty i miejsca wikariatów); t. 4, s. 356 (nazwisko Kaźmierski). Sam zakonnik podpisywał się jako „Kaźmierski”.

1826)¹⁷⁰. W 1826 r. został administratorem, a w 1828 r. proboszczem parafii Grzegorzowice, gdzie pozostał do śmierci 2 stycznia 1842 r.¹⁷¹

8. KOSICKI STANISŁAW JAN NEPOMUCEN JÓZEF, ur. 6 maja 1759 r. we wsi Kluki (par. Parzno), syn Macieja i Teresy¹⁷². Uczył się w szkołach ks. pijarów w Łowiczu, Poznaniu i Warszawie¹⁷³. Do klasztoru wstąpił w 1815 r. Profesję zakonną i święcenia kapłańskie przyjął w 1816 r. W 1818 r. został przeorem zgromadzenia wąchockiego¹⁷⁴. Po kasacji klasztoru do 1826 r. był proboszczem parafii w Osieku¹⁷⁵. Zmarł 1 września 1826 r. we wsi Osieczko¹⁷⁶.

9. KRZEMIŃSKI ŁUKASZ, ur. 6 sierpnia 1775 r. w Sandomierzu¹⁷⁷. Profesję zakonną złożył w 1795 r., a w 1803 r. przyjął święcenia kapłańskie¹⁷⁸. Przed kasatą klasztoru pełnił urząd podprzeora. Był też wikariuszem w parafiach Wzdół i Świętomarz¹⁷⁹. Po supresji przebywał jako wikariusz w parafiach Ćmielów (1819–1823), Świętomarz (1823–1824?), Łągów

¹⁷⁰ ADS, sygn. FK-51, s. 3, 12, 22, 27; sygn. W-15, k. 78; *Schem. Sandom.* 1821, b.p. (Mniszek, dek. radomski); 1822–1825 (Iwaniska, dek. staszowski); 1826, s. 94; 1827, s. 106.

¹⁷¹ ADS, sygn. PS-111, s. 162, 164, 185, 279 (data śmierci 5 I); *Schem. Sandom.* 1843, s. 48 (data śmierci 2 I).

¹⁷² 13 V 1759 r. w parafii Parzno chrzest przyjął Stanisław Jan Nepomucen Józef Kosicki, vide: Serwis FamilySearch, Księgi metrykalne parafii Parzno za lata 1589–1856, <https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:3Q9M-CSXN-NSM3-X?i=656&cat=719472> [dostęp: 11 VII 2022]. W aktach okupacji klasztoru jako miejsce jego pochodzenia wskazano Janowice, vide: AGAD, CWWKP, sygn. 810, s. 187. Cf. *Słownik biograficzny*, t. 2, s. 138 (inny rok urodzenia – 1758).

¹⁷³ ADS, sygn. W-16, k. 95. Jego stryjem był ks. Paweł Kosicki, kanonik gnieźnieński, dziekan łowicki. Zob. J. Wieteska, *Katalog prałatów i kanoników prymasowskiej kapituły łowickiej od 1433 do 1970 r.*, Warszawa 1971, s. 101–103.

¹⁷⁴ ADS, sygn. Z-55, s. 560; AGAD, CWWKP, sygn. 810, s. 186.

¹⁷⁵ ADS, sygn. FK-117, s. 4–47 (dokumenty z lat 1824–1825); sygn. PS-272, s. 82–218.

¹⁷⁶ APK O/Sandomierz, Akta stanu cywilnego parafii rzymskokatolickiej w Osieku, sygn. 16, s. 91, nr 51 (informacje o rodzicach zmarłego).

¹⁷⁷ ADS, sygn. F-298, s. 65; sygn. FK-198, s. 3–37 (w aktach wymieniono osobę Tekli z Krzemińskich Osuchowskiej, siostry zakonnika). W metrykach parafii katedralnej w Sandomierzu nie odnaleziono aktu chrztu zakonnika. Należy jednak odnotować, że 6 V 1775 r. chrzest w tej parafii przyjął Józef Stanisław Krzemiński, vide: BDS, b. sygn., Księgi ochrzczonych z par. kolegiackiej/katedralnej w Sandomierzu, Księga akt ochrzczonych za lata 1775–1779, b.p. Kwerendą należałoby objąć XVIII-wieczne księgi metrykalne znajdujące się w parafii Nawrócenia św. Pawła Apostoła w Sandomierzu, które dla XIX w. odnotowują osoby noszące nazwisko Krzemi(e)ński. Cf. *Słownik biograficzny*, t. 2, s. 163 (inna data dzienna narodzin – 7 VIII; błędna data zgonu; brak niektórych wikariatów).

¹⁷⁸ W aktach okupacji podano rok 1797 wstąpienia do klasztoru.

¹⁷⁹ ADS, sygn. Z-55, s. 470; *Schem. Cysters.* 1818, s. 29; *Schem. Kiel.* 1819, b.p. (Wzdół, dek. bodzentyński).

(1824?–1826?) i Baćkowice (1826–1833)¹⁸⁰. W 1833 r. został administratorem parafii w Żeleźnicy, gdzie zmarł 21 grudnia 1837 r.¹⁸¹

10. KWIATKOWSKI WINCENTY, im. chrzestne Franciszek, ur. 1779 r. na terenie Galicji¹⁸². Do klasztoru wstąpił w 1814 r. Profesję zakonną i święcenia kapłańskie przyjął w 1816 r.¹⁸³ Pełnił obowiązki nauczyciela religii, jęz. polskiego i łaciny w szkole wydziałowej w Wąchocku¹⁸⁴. Po kasacie klasztoru był wikariuszem w Janowcu¹⁸⁵, gdzie zmarł 20 stycznia 1826 r.¹⁸⁶

11. MARUCHOWICZ EUGENIUSZ, ur. 1782 r.¹⁸⁷ Do klasztoru wstąpił w 1804 r. Dwa lata później złożył profesję zakonną, a w 1808 r. przyjął święcenia kapłańskie¹⁸⁸. W latach 1809–1812 był proboszczem parafii Mirzec¹⁸⁹. Następnie posługiwał w parafiach Chotcza (1812) i Łoniów (1817)¹⁹⁰. Po kasacie klasztoru przebywał w Puławach, gdzie do początku 1822 r. pełnił obowiązki kapelańskie w kaplicy Pałacu Czartoryskich¹⁹¹.

¹⁸⁰ ADS, sygn. W-15, k. 23v; *Schem. Sandom.* 1821–1823 (Ćmielów, dek. kunowski); 1824, s. 118; 1825–1826 (Łągów, dek. opatowski); 1827–1833 (Baćkowice, dek. opatowski).

¹⁸¹ ADS, sygn. PR-422, s. 169–195; APK, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Żeleźnicy, sygn. 34–42; sygn. 42, s. 27, nr 10 (akt zgonu); *Schem. Sandom.* 1834–1838 (Żeleźnica, dek. konecki).

¹⁸² AGAD, CWWKP, sygn. 810, s. 186; sygn. 811, s. 272–273, 279–280. Cf. *Słownik biograficzny*, t. 2, s. 186 (inny rok urodzenia – 1777; brak informacji, że był cysterszem; inny rok święceń – 1802).

¹⁸³ AGAD, CWWKP, sygn. 811, s. 268, 273, 280.

¹⁸⁴ A. Massalski, *op. cit.*, s. 114.

¹⁸⁵ ADS, sygn. FK-241, s. 1–10; *Schem. Sandom.* 1821–1824, 1826 (Janowiec, dek. zwoleniski); A. Szymanek, *Parafia w Janowcu nad Wisłą. Karty z przeszłości (XIV–XVIII w.)*, w: *IV Janowieckie Spotkania Historyczne. „Parafie rejonu Wisły Środkowej w XII–XIX w.”*, „Zarys dziejów parafii w Janowcu nad Wisłą”, Sesja naukowa odbyła się dnia 6 czerwca 2002 roku w Zamku w Janowcu w salach Domu Północnego, red. A. Szymanek, F. Jaroszyński, Janowiec 2002, s. 228.

¹⁸⁶ APL, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Janowcu, sygn. 44, s. 132, nr 5 (w akcie zgonu zakonnika podano, że był „rodem z Galicji Austriackiej od Gór Karpackich” oraz że nosił drugie imię Franciszek).

¹⁸⁷ ADS, sygn. FM-51, s. 6 (imię matki zakonnika – Katarzyna). Cf. *Słownik biograficzny*, t. 3, s. 38; t. 4, s. 360 (nazwisko Marachowicz, szczątkowe biogramy).

¹⁸⁸ AGAD, CWWKP, sygn. 810, s. 186–187; *Schem. Cysters.* 1818, s. 29.

¹⁸⁹ APK, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Mircu, sygn. 1–8; ADS, sygn. PR-195, s. 45, 48, 101; sygn. Z-55, s. 35–37, 40–41, 185–194; AGAD, CWWKP, sygn. 811, s. 247.

¹⁹⁰ ADS, sygn. FM-51, s. 12, 33; AGAD, CWWKP, sygn. 811, s. 269; *Schem. Kiel.* 1817, b.p. (Łoniów, dek. koprzywnicki).

¹⁹¹ K. Dębiński, *Kościół we Włostowicach i Kaplica w Nowo-Aleksandryi*, Warszawa 1904, s. 25; Z. Kielb, *O historii dawnej kaplicy książąt Czartoryskich i parafii pod wezwaniem Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny*, „Studia Puławskie” 2010, 11, s. 39–47.

W grudniu 1822 r. objął tymczasowy zarząd parafii w Lipsku, który sprawował do września 1823 r.¹⁹² W 1824 r. administrował parafią Szumsko¹⁹³. Nie znamy jego dalszych losów.

12. MROCKOWSKI GRZEGORZ, ur. 5 czerwca 1767 r. w Koprzywnicy¹⁹⁴. Do klasztoru wstąpił w 1792 r. Dwa lata później złożył profesję zakonną, a w 1802 r. przyjął święcenia kapłańskie. Przed kasatą posługiwał jako wikariusz w Mircu, Mniszku i Chlewicach¹⁹⁵. W zgromadzeniu klasztornym pełnił funkcje magistra nowicjatu, zarządcy spichlerza (*granarius*) i kaznodziei. Po supresji przebywał na wikariacie w Chybicach, Ożarowie i Ptkanowie. Sprawował też obowiązki kapelana przy kaplicy w Ossolinie¹⁹⁶, gdzie zmarł 18 listopada 1834 r.¹⁹⁷

13. MUSIELEWICZ MELCHIOR, ur. 1796 r. w Zwoleniu¹⁹⁸. Do klasztoru wstąpił w 1815 r. Dwa lata później złożył profesję zakonną, a w 1820 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1818–1820 był alumnem w Seminarium Duchownym w Kielcach¹⁹⁹. Po kasacie klasztoru pracował jako wikariusz w Tarłowie i Ossolinie²⁰⁰. W latach 1828–1830 był administratorem parafii w Wiśniowej²⁰¹. Następnie został wikariuszem kolegiaty w Opatowie, gdzie zmarł w 1831 r.²⁰²

¹⁹² ADS, sygn. FM-51, s. 37–53; sygn. FK-214, s. 31.

¹⁹³ *Schem. Sandom.* 1824, s. 106.

¹⁹⁴ Datę roczną narodzin zakonnika potwierdzają schematyzmy zakonu cystersów. Cf. *Słownik biograficzny*, t. 3, s. 77–78 (błędna data zgonu; brak niektórych wikariatów; brak miejsca urodzenia).

¹⁹⁵ *Schem. Kiel.* 1814–1815, b.p. (Mirzec, dek. radomski); 1817, b.p. (Mniszek, dek. radomski); *Schem. Krak.* 1818, s. 128; *Schem. Cysters.* 1818, s. 29; AGAD, CWWKP, sygn. 811, s. 269.

¹⁹⁶ *Schem. Sandom.* 1822, b.p. (Hybice, dek. kunowski); 1823–1825 (Ożarów, dek. zawichojski); 1827–1830 (Ptkanów, dek. opatowski); 1831–1835 (Ossolin, dek. koprzywnicki); ADS, sygn. FM-122, s. 1–9 (Ossolin).

¹⁹⁷ APK O/Sandomierz, Akta stanu cywilnego parafii rzymskokatolickiej w Goźlicach, sygn. 25, s. 84, nr 69.

¹⁹⁸ AGAD, CWWKP, sygn. 810, s. 186–187; sygn. 811, s. 272–273. Cf. *Słownik biograficzny*, t. 3, s. 80 (brak miejsca urodzenia; brak daty śmierci; brak informacji o administracji parafii w Wiśniowej oraz, że był cysterszem).

¹⁹⁹ ADK, sygn. SD-13, k. 13.

²⁰⁰ ADS, sygn. FM-45, s. 18–23; *Schem. Sandom.* 1821, b.p. (Tarłów, dek. zawichojski); 1822, b.p. (Goźlice, dek. koprzywnicki); 1823–1828 (Ossolin filia). Cf. ADS, sygn. PS-430, s. 340–341, 357–359 (M. Musielewicz administratorem parafii w Szumsku).

²⁰¹ ADS, sygn. PS-476, s. 82–86, 95–108; APK O/Sandomierz, Akta stanu cywilnego parafii rzymskokatolickiej w Wiśniowej, sygn. 19–21; *Schem. Sandom.* 1829–1831 (Wiśniowa, dek. staszowski).

²⁰² *Schem. Sandom.* 1832, s. 107. Cf. ADS, sygn. PS-264, s. 464, 466 (nie został wymieniony na listach wikariuszy kolegiaty opatowskiej z lat 1818–1830).

14. OGORZAŁKIEWICZ KONSTANTY, ur. 1753 r. w Wierzbicy²⁰³. Do klasztoru wstąpił w 1774 r. Dwa lata później złożył profesję zakonną, a w 1778 r. przyjął święcenia kapłańskie. W zgromadzeniu pełnił funkcje m.in. bur-sariusza expensy, kustosa kościoła i mistrza nowicjatu²⁰⁴. Po kasacie klasztoru pozostał w Wąchocku, gdzie zmarł 26 kwietnia 1821 r.²⁰⁵

15. OSTROWSKI ALBERYK, im. chrzestne Stanisław, ur. 7 maja 1779 r. w Ostrowcu²⁰⁶. Do klasztoru wstąpił w 1800 r. Dwa lata później złożył profesję zakonną²⁰⁷, a w 1808 r. przyjął święcenia kapłańskie. W latach 1810–1820 był komendarzem parafii w Wąchocku²⁰⁸. W 1820 r. objął administrację, a w roku następnym został proboszczem parafii w Mniszku²⁰⁹, gdzie pozostał do śmierci 13 grudnia 1851 r.²¹⁰

16. RUTKIEWICZ CELESTYN, im. chrzestne Antoni, ur. 15 czerwca 1759 r. w Szydłowcu, syn Hiacynta i Marianny²¹¹. Do klasztoru wstąpił w 1778 r. Dwa lata później złożył profesję zakonną, a w 1784 r. przyjął święcenia kapłańskie. Przez kilka lat posługiwał jako wikariusz na parafiach w Mircu i Skarżysku Kościelnym²¹². W 1795 r. objął administrację parafii Mniszek,

²⁰³ Rok 1753 narodzin zakonnika występuje w schematyzmach zakonu cystersów. Cf. AGAD, CWWKP, sygn. 810, s. 186–187 (68 lat w 1819 r.); sygn. 811, s. 194 (43 lata w 1796 r.).

²⁰⁴ *Schem. Cysters.* 1788–1791, 1794 i nn.

²⁰⁵ APK, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Wąchocku, sygn. 22, s. 66, nr 36.

²⁰⁶ ADS, sygn. F-297, s. 587–588; sygn. F-298, s. 83. Cf. *Słownik biograficzny*, t. 3, s. 126–127.

²⁰⁷ AGAD, CWWKP, sygn. 811, s. 234 i nn.; *Schem. Cysters.* 1805 (profesja w 1803 r.).

²⁰⁸ ADS, sygn. W-16, k. 73; APK, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Wąchocku, sygn. 1–21; AGAD, CWWKP, sygn. 811, s. 246–247, 262–263, 268–269, 272, 279.

²⁰⁹ ADS, sygn. FO-24, s. 24 (życiorys), 26–27; sygn. PR-199, s. 181–182, 187, 220–254; sygn. W-15, k. 78.

²¹⁰ APR, Urząd Stanu Cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej Mniszek, sygn. 33, s. 60, nr 76 (w akcie zgonu zapisano imię chrzestne).

²¹¹ Serwis FamilySearch, Różne dokumenty parafii Szydłowiec za lata 1721–1763, <https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:939V-1D9J-6S?i=209&wc=9R1P-2NL%3A-21713801%2C60209001%2C60480301&cc=1407440> [dostęp: 11 VII 2022]. Natomiast 20 VIII 1760 r. chrzest w parafii Szydłowiec przyjął Bernard, syn Wawrzyńca i Agnieszki Rudkiewiczów, <https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:939V-1D9N-BG?i=214&wc=9R1P-2NL%3A21713801%2C60209001%2C60480301&cc=1407440> [dostęp: 11 VII 2022]; Vide etiam: AGAD, CWWKP, sygn. 810, s. 186–187 (w 1819 r. miał mieć 60 lat); sygn. 811, s. 272 (w 1817 – 58 lat). Cf. *Słownik biograficzny*, t. 3, s. 249 (inny rok urodzenia – 1760; brak miejsca urodzenia; brak informacji, że był przeorem; inny rok przyjęcia święceń – 1785).

²¹² ADS, sygn. FR-62, s. 182.

gdzie pozostał po kasacie klasztoru jako emeryt²¹³. W latach 1805–1808 pełnił urząd przeora klasztoru²¹⁴. Zmarł 29 sierpnia 1822 r. w Mniszku²¹⁵.

17. HIERONIM SIEWIERSKI, im. chrzestne Florian, ur. 4 maja 1768 r. w Wąchocku, syn Kazimierza i Franciszki²¹⁶. Do klasztoru wstąpił w 1794 r. Dwa lata później złożył profesję zakonną²¹⁷. W zgromadzeniu jako brat laik pełnił funkcje prefekta kuchni i succentora. Po supresji pozostał w klasztorze w Wąchocku, gdzie zmarł 9 lipca 1820 r.²¹⁸

18. SKRZYPCZYŃSKI FRANCISZEK, ur. 1776 r. w Gnieszowicach (par. Koprzywnica), syn Tomasza i Ewy z domu Jasieńskiej²¹⁹. Ukończył szkołę podwydziałową w Sandomierzu. Do klasztoru wstąpił w 1793 r. Dwa lata później złożył profesję zakonną, a w 1802 r. przyjął święcenia kapłańskie. Przed kasatą przebywał na wikariacie w parafii Wawrzeńczyce (1811?–1812) oraz był proboszczem w Chlewicach (1813–1817?)²²⁰. W latach 1815–1817 sprawował urząd przeora klasztoru wąchockiego²²¹. W 1816 r. został plebanem parafii Skarżysko Kościelne, którym pozostał do 1842 r.²²² Zmarł jako emeryt 29 grudnia 1844 r.²²³

19. SUŁKOWSKI FLORIAN, im. chrzestne Szymon, ur. 17 października 1795 r. w Strykowicach Dolnych (par. Zwolen), syn Antoniego i Marianny

²¹³ ADS, sygn. PR-199, s. 77–188, 292 (s. 149, 157, 177 – Zefiryn Bartyzel w 1819 r. czasowo administrował w Mniszku); sygn. FR-62, s. 100–187; sygn. W-15, k. 78; J. Szczepaniak, *op. cit.*, s. 11.

²¹⁴ AGAD, CWWKP, sygn. 811, s. 234–235, 237–238; *Schem. Cysters.* 1788 (sprawował funkcję zarządcy spichlerza).

²¹⁵ APR, Urząd Stanu Cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej Mniszek, sygn. 2, s. 76, nr 47.

²¹⁶ Biblioteka OO. Cystersów w Wąchocku, Księga chrztów parafii Wąchock od r. 1713 do 1776, s. 400; AGAD, CWWKP, sygn. 810, s. 186–187.

²¹⁷ AGAD, CWWKP, sygn. 811, s. 262.

²¹⁸ APK, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Wąchocku, sygn. 20, s. 59, nr 40.

²¹⁹ ADS, sygn. F-298, s. 107–108. Imiona rodziców zakonnika zostały zapisane w akcie jego zgonu. Cf. *Słownik biograficzny*, t. 4, s. 44–45 (inne daty wikariatów; inne lata na urzędzie przeora).

²²⁰ APK, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Chlewicach, sygn. 7–13; AGAD, sygn. CWWKP, sygn. 811, s. 247, 263; *Schem. Krak.* 1813, s. 110; 1815, s. 131; 1817, s. 120.

²²¹ ADS, sygn. Z-55, s. 410–416, 424, 427–428; *Schem. Cysters.* 1818, s. 28.

²²² ADS, sygn. Z-55, s. 511; sygn. FS-4, s. 819–853; sygn. PR-319, s. 47–48, 121–137; sygn. W-16, k. 34; *Schem. Kiel.* 1817–1819, b.p. (Skarżysko, dek. radomski); *Schem. Sandom.* 1821–1842 (Skarżysko, dek. iłżecki).

²²³ APK, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Skarżysku Kościelnym, sygn. 62, s. 108, nr 76.

z domu Kościółek²²⁴. Ukończył szkołę elementarną w Sieciechowie oraz szkołę wydziałową w Wąchocku. Do klasztoru wstąpił w 1815 r. Rok później złożył profesję zakonną, a w 1820 r. przyjął święcenia kapłańskie. W latach 1818–1820 był alumnem Seminarium Duchownego w Kielcach²²⁵. Po kasacie klasztoru był wikariuszem w Jedlińsku (1820–1821) i mansjonarzem w Iłży (1821–1831)²²⁶. W 1831 r. został proboszczem parafii Chotcza, gdzie zmarł 22 września 1854 r.²²⁷ W 1835 r. został wicedziekanem, a w 1851 r. dziekanem dekanatu soleckiego.

20. ŚWIECIELSKI BENEDYKT, im. chrzestne Jan, ur. 19 czerwca 1783 r. w Warce, syn Kazimierza i Łucji²²⁸. Uczył się w szkołach księży franciszkanów w Warszawie oraz w gimnazjum w Wąchocku. Do klasztoru wstąpił w 1808 r. Profesję zakonną i święcenia kapłańskie przyjął w 1810 r.²²⁹ Przed kasatą był wikariuszem w parafiach we Wzdole i Mniszku oraz katechetą w szkołach wąchockich²³⁰. Bezpośrednio po supresji posługiwał na wikariacie w Solcu, a w latach 1821–1825 był mansjonarzem w parafii Szydłowiec. Później do 1829 r. administrował parafią Mnin²³¹. Następnie zamieszkał w klasztorze jędrzejowskim, gdzie od 1840 r. pełnił funkcję przełożonego wspólnoty²³². Zmarł 8 maja 1842 r. podczas wygłaszania kazania z ambony kościoła, prawdopodobnie na apopleksję²³³.

²²⁴ Archiwum parafii pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Zwoleniu, b. sygn., Księga chrztów za lata 1794–1807, s. 372. Cf. *Słownik biograficzny*, t. 3, s. 106.

²²⁵ ADK, sygn. SD-13, k. 13; ADS, sygn. FS-157, s. 3–4, 6–7.

²²⁶ ADS, sygn. F-286, s. 24–25; sygn. F-297, s. 818; sygn. 298, s. 113–114; *Schem. Sandom.* 1821, b.p. (Jedlińsk, dek. jedliński); 1822–1832 (Iłża, dek. iłżecki); 1833, s. 95.

²²⁷ ADS, sygn. PR-41, s. 264–407; sygn. PR-42, s. 45–55; APK, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Chotczy, sygn. 40–79; sygn. 79, s. 67, nr 66.

²²⁸ Archiwum parafii pw. Matki Bożej Szkaplerznej w Warce, Księga ochrzczonych za lata 1766–1785 i zaślubionych za lata 1766–1786 w parafii Warka, k. 53, nr 30. Cf. *Słownik biograficzny*, t. 4, s. 155 (niepełna data urodzenia; błędna data zgonu; brak niektórych wikariatów); A. Rogowska, *op. cit.*, s. 284.

²²⁹ AGAD, CWWKP, sygn. 811, s. 262–263, 272–273, 279–280. Niektóre źródła wskazują, że święcenia kapł. mógł przyjąć w 1811 r. Vide: AGAD, CWWKP, sygn. 810, s. 186; *Schem. Cysters.* 1815, s. 69; 1818, s. 29. Sam zakonnik podawał rok 1810 jako rok przyjęcia święceń.

²³⁰ *Schem. Kiel.* 1819, b.p. (Mniszek, dekanat radomski). Informacja o posłudze we Wzdole zapisana została w życiorysie kapłana. Zakonnik miał też sprawować urząd prowizora. Vide: ADK, sygn. OP-X/3, k. 57; OP-X/5, k. 27–28.

²³¹ ADK, sygn. OP-X/3, k. 57; *Schem. Sandom.* 1821, b.p. (Solec, dek. solecki); 1822–1825 (Szydłowiec, dek. szydłowiecki); 1826, s. 113 (Mnin, dek. konecki), 114 (Szydłowiec); 1827–1829 (Mnin, dek. konecki); APK, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Mnie, sygn. 27, s. 8; sygn. 35, s. 14.

²³² ADK, sygn. OK-35/2, k. 97–117v.

²³³ APK, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej Św. Trójcy w Jędrzejowie, sygn. 76, k. 48v, nr 80.

21. TURCZYŃSKI JÓZEF, ur. 26 grudnia 1793 r. we wsi Garbacz (par. Momińska)²³⁴. Do klasztoru wstąpił w 1813 r. Dwa lata później złożył profesję zakonną²³⁵. W 1817 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Przed kasatą klasztoru pełnił funkcję nauczyciela w szkole podwydziałowej w Jędrzejowie oraz szkole wydziałowej w Wąchocku²³⁶. Od stycznia 1821 r. pracował jako wikariusz w parafii Wąchock²³⁷. W latach 1829–1851 był administratorem i proboszczem parafii Wierzbnik²³⁸, gdzie zmarł 27 lutego 1851 r.²³⁹

22. ZALEWSKI ROBERT, ur. 14 grudnia 1768 r. we wsi Zalesie w pobliżu Węgrowa, gdzie ukończył szkoły wydziałowe²⁴⁰. Do klasztoru wstąpił w 1796 r. Dwa lata później złożył profesję zakonną, a w 1800 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W zgromadzeniu pełnił funkcje podprzeora i magistra nowicjatu²⁴¹. W latach 1802–1810 przebywał na wikariacie w Mniszku²⁴². W 1815 r. został wikariuszem w Radomiu, gdzie pozostał po kasacie klasztoru do 1823 r.²⁴³ Następnie przeniósł się do skasowanego klasztoru w Jędrzejowie, gdzie zmarł 18 lipca 1845 r.²⁴⁴

23. ZIELIŃSKI JAKUB, ur. 8 listopada 1770 r. we wsi Bałdrzychów, syn Jerzego i Agnieszki²⁴⁵. Ukończył szkołę elementarną w Piotrkowie.

²³⁴ ADS, sygn. F-297, s. 875–876; sygn. F-298, s. 121–122. Cf. *Słownik biograficzny*, t. 4, s. 178–179.

²³⁵ AGAD, CWWKP, sygn. 811, s. 269, 273, 280. Cf. *Schem. Cysters.* 1818, s. 29.

²³⁶ ADS, sygn. Z-55, s. 579–585; sygn. FT-33, s. 2–4.

²³⁷ *Schem. Sandom.* 1822–1829 (Wąchock, dek. iłżecki).

²³⁸ ADS, sygn. PR-344, s. 187–189, 193, 282–284; ADK, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Wierzbniku, sygn. 31–74; *Schem. Sandom.* 1830–1851 (Wierzbnik, dek. iłżecki).

²³⁹ ADK, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Wierzbniku, sygn. 74, s. 39, nr 13.

²⁴⁰ Być może chodzi o miejscowość Zalesie w parafii Korytnica, w której w 1768 r. chrzest przyjął Jan Zaleski, syn Adalberta (Wojciecha) i Antoniny. Vide: APS, Akta stanu cywilnego gminy Korytnica powiat Węgrów, sygn. 18, s. 97; A. Rogowska, *op. cit.*, s. 284. Cf. *Słownik biograficzny*, t. 4, s. 261 (błędna data śmierci – 1822 r.; brak informacji, że od 1823 r. przebywał w Jędrzejowie; niepełna data urodzenia; brak informacji o wikariacie w Mniszku i sprawowanych funkcjach klasztornych).

²⁴¹ ADK, sygn. OP-X/3, k. 50; sygn. OP-X/5, k. 29, 34; AGAD, CWWKP, sygn. 811, s. 246–247, 262–263.

²⁴² *Schem. Cysters.* 1803–1809; *Schem. Kiel.* 1809–1810, b.p. (Mniszek, dek. radomski).

²⁴³ ADS, FZ-7 (teczka S. Zagatowicza zawiera akta R. Zalewskiego); sygn. W-15, k. 58–58v; *Schem. Kiel.* 1817–1819, b.p. (Radom, dek. radomski); *Schem. Sandom.* 1821–1824.

²⁴⁴ ADK, sygn. OK-35/2, k. 170; APK, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej Św. Trójcy w Jędrzejowie, sygn. 81, k. 86, nr 83.

²⁴⁵ Imiona rodziców zakonnika zostały zapisane w akcie jego zgonu. W aktach okupacji klasztoru jako miejsce pochodzenia wskazano Sulejów. Cf. *Słownik biograficzny*, t. 4, s. 277–278 (inny zakres dat posługi wikariackiej w parafiach).

Do klasztoru wstąpił w 1797 r. Dwa lata później złożył profesję zakonną²⁴⁶. Świecenia kapłańskie otrzymał w 1810 r. W klasztorze pełnił funkcję prowizora²⁴⁷. Po kasacie klasztoru do 1837 r. przebywał na wikariacie w Chlewiskach²⁴⁸. Następnie jako wikariusz do 1845 r. posługiwał w parafii Odrowąż²⁴⁹, gdzie zmarł jako emeryt 22 czerwca 1848 r.²⁵⁰

LISTA OSÓB TWORZĄCYCH ZGROMADZENIE KLASZTORU SULEJOWSKIEGO 28 CZERWCA 1819 R.²⁵¹

1. BOROWSKI BONIFACY, ur. 1780 r. w Przemęcie w Wielkopolsce, gdzie też pobierał nauki szkolne²⁵². Do klasztoru wstąpił w 1804 r. Dwa lata później złożył profesję zakonną, a w 1815 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W 1818 r. pełnił posługę wikariusza w Borkowicach²⁵³. Po kasacie klasztoru przebywał w Sławnie w powiecie opoczyńskim²⁵⁴. W styczniu 1821 r. objął administrację parafii w Sulejowie²⁵⁵, gdzie zmarł 15 grudnia 1832 r.²⁵⁶

2. DĘBOWSKI AUGUSTYN, ur. 1768 r. w Warszawie²⁵⁷. Do klasztoru wstąpił w 1788 r. Dwa lata później złożył profesję zakonną, a w 1793 r.

²⁴⁶ Cf. *Schem. Cysters.* 1801, 1803 (profesja w 1800 r.).

²⁴⁷ AGAD, CWWKP, sygn. 811, s. 246–247 (1811 r.).

²⁴⁸ ADS, sygn. W-15, k. 216v; sygn. W-16, k. 27v; AGAD, CWWKP, sygn. 811, s. 268–269; *Schem. Kiel.* 1817–1819, b.p. (Chlewiska, dek. radomski); *Schem. Sandom.* 1821–1837 (Chlewiska, dek. szydlowiecki).

²⁴⁹ ADS, sygn. FZ-36, b.p. (życiorys zakonnika); sygn. F-298, s. 135; *Schem. Sandom.* 1838–1845 (Odrowąż, dek. szydlowiecki).

²⁵⁰ APK, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Odrowążu, sygn. 72, k. 49v, nr 255.

²⁵¹ APR, ZDP, Sukcesje, sygn. 1390, k. 10v–11.

²⁵² APR, ZDP, Sukcesje, sygn. 1390, k. 10v–11, 196v–197. Rok narodzin zakonnika potwierdzają schematyzmy zakonu cystersów.

²⁵³ *Schem. Cysters.* 1818, s. 26; *Schem. Kiel.* 1818, b.p. (Borkowice, dek. skrzyński).

²⁵⁴ AGAD, CWWKP, sygn. 1390, k. 197.

²⁵⁵ ADS, sygn. Z-53, s. 60–63, 88–89 (do s. 191 dokumenty związane z ks. Borowskim); sygn. FB-85, s. 1–8.

²⁵⁶ APK, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Sulejowie, sygn. 25, k. 35, nr 32. Cf. *Słownik biograficzny*, t. 1, s. 74–75 (inna data śmierci; inny rok objęcia parafii w Sulejowie).

²⁵⁷ APR, ZDP, Sukcesje, sygn. 1390, k. 10v–11. Nazwisko zakonnika zapisywano również w formie „Dembowski”. Cf. M. Borkowska, *Dzieje*, s. 167 (zapis nazwiska – „Dąbrowski”).

przyjął święcenia kapłańskie²⁵⁸. W 1819 r. pełnił obowiązki wikariusza w Borzęcinie. Wcześniej posługiwał na parafii w Bałdrzychowie²⁵⁹. Po supresji klasztoru przebywał u rodziny w mieście Piątek w powiecie łęczyckim²⁶⁰. Nie znamy jego dalszych losów.

3. GÓRAJSKI PLACYD, im. chrzestne Józef, ur. 13 września 1784 r. we wsi Bieliny, syn Jana Kantego i Marianny²⁶¹. Do klasztoru wstąpił w 1809 r. Rok później złożył profesję zakonną, a w 1815 r. otrzymał święcenia kapłańskie²⁶². Pełnił funkcję prorektora szkoły podwydziałowej w Sulejowie²⁶³. Po kasacie klasztoru przebywał w Ręcznie w obwodzie piotrowskim. Następnie przez kilkanaście lat pełnił posługę wikariusza w parafii Czarnocin w diecezji kujawsko-kaliskiej²⁶⁴, gdzie zmarł 17 października 1842 r.²⁶⁵

4. KOWALCZYK KSAWERY, im. chrzestne Jan, ur. 19 maja 1779 r. w Wielkiej Wsi (par. Wąchock), syn Pawła i Ewy²⁶⁶. Do klasztoru wstąpił w 1802 r. Dwa lata później złożył profesję zakonną. W czasie kasaty klasztoru od 15 lat miał przebywać w klasztorze w Wistyczach²⁶⁷. Jego osoby nie

²⁵⁸ W schematyzmach cysterskich występują też inne daty złożenia profesji (1789) i przyjęcia święceń kapłańskich (1795).

²⁵⁹ APR, ZDP, Sukcesje, sygn. 1390, k. 11; APL, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Bałdrzychowie, sygn. 15; *Schem. Cysters.* 1814, s. 75 (miał przebywać w Rozprzy); 1816, s. 78.

²⁶⁰ APR, ZDP, Sukcesje, sygn. 1390, k. 195v–196.

²⁶¹ 15 IX 1784 r. chrzest przyjął Józef (dopisek *Cupertino* – św. Józef z Kupertynu), syn Kantego i Marianny Kurajczyków, vide: ADK, Zespół Metrykalia, Parafia Bieliny, 2, Księga ochrzczonych za lata 1767–1797, s. 132, <https://metryki.genbaza.pl/genbaza/detail,58348,67> [dostęp: 18 VII 2022]. Nazwisko zakonnika w późniejszym materiale źródłowym zapisywano w formie „Górajski”, „Gurajski” lub „Gorajski”. Data dzienna narodzin zakonnika występuje w schematyzmach diecezjalnych, vide: *Schem. Kalis.* 1839, s. 124. Miejscowość Bieliny jest położona obecnie w powiecie kieleckim, w gminie Bieliny.

²⁶² ADK, sygn. SD-13, k. 2v (alumn Seminarium Duchownego w Kielcach).

²⁶³ *Schem. Cysters.* 1816–1818; P. Włoczyk, *Szkoły i szpitale w diecezji sandomierskiej w okresie rządów bpa Adama P. Burzyńskiego (1820–1830)*, „*Nasza Przeszłość*” 1996, 85, s. 222.

²⁶⁴ W 1833 r. został ojcem chrzestnym dziewczynki, vide: APL, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Czarnocinie, sygn. 33, s. 12, nr 46.

²⁶⁵ *Ibidem*, sygn. 42, s. 74, nr 48 (akt zgonu); ADWł, Akta Konsystorza Generalnego Włodawskiego, Akta personalne nr 141, Gorajski Placyd, k. 1, 3.

²⁶⁶ Biblioteka OO. Cystersów w Wąchocku, Księga chrztów parafii Wąchock za lata 1777–1797, s. 19. Nazwisko zakonnika zapisywano również w formie „Kowalczuk” lub „Kowalczak”.

²⁶⁷ APR, ZDP, Sukcesje, sygn. 1390, k. 10v–11, 196v–197; *Schem. Cysters.* 1808–1809, 1812 i nn.

odnotowują jednak spisy zakonników tamtejszego zgromadzenia z lat 1818–1820²⁶⁸. Nie znamy jego dalszych losów.

5. KRZESIMOWSKI ROBERT, ur. 1798 r. w Sandomierzu²⁶⁹. Do zgromadzenia sulejowskiego dołączył w 1817 r. Bezpośrednio po supresji klasztoru wyjechał w rodzinne strony. W maju 1820 r. przybył do klasztoru w Koprzywnicy, gdzie złożył deklarację podjęcia studiów seminaryjnych²⁷⁰. Schematyzmy diecezjalne odnotowały jego obecność na liście alumnów Seminarium Duchownego w Sandomierzu²⁷¹. W 1824 r. wstąpił do klasztoru cystersów w Mogile, gdzie przebywał co najmniej do 1832 r.²⁷² Nie znamy jego dalszych losów.

6. LENARTOWICZ STEFAN, im. chrzestne Wojciech, ur. 21 kwietnia 1761 r. w Denkowie, syn Franciszka i Rozalii²⁷³. Do klasztoru wstąpił w 1800 r. Rok później złożył profesję zakonną, a w 1811 r. otrzymał święcenia kapłańskie²⁷⁴. W zgromadzeniu sprawował funkcje prowizora oraz pielęgniarza/infirmarza. Po supresji zamieszkał w Krępie w obwodzie piotrowskim, gdzie do 1824 r. był komendantem miejscowej parafii²⁷⁵. Nie znamy jego dalszych losów.

7. ROGOZIŃSKI STANISŁAW, ur. 1766 r. w miejscowości Krynki²⁷⁶. Do klasztoru wstąpił w 1784 r. W roku następnym złożył profesję zakonną, a w 1791 r. przyjął święcenia kapłańskie²⁷⁷. W latach 1812–1814 sprawował urząd przeora sulejowskiego, a w okresie wcześniejszym

²⁶⁸ L. Janauschek, *Mittheilungen über das Kloster Wistycze*, „Cistercienser-Chronik” 1890, 22, s. 179.

²⁶⁹ APR, ZDP, Sukcesje, sygn. 1390, k. 10v–11, 197v; *Schem. Cysters.* 1818, s. 26.

²⁷⁰ APR, ZDP, Sukcesje, sygn. 1390, k. 198; ADS, sygn. Z-52, s. 171.

²⁷¹ *Schem. Sandom.* 1822, b.p.; 1823, s. 68; S. Kotkowski, *op. cit.*, s. 143.

²⁷² *Schem. Krak.* 1825–1833 (Klasztor Mogiła). Cf. Archiwum OO. Cystersów w Mogile, rkp. nr 39, Liber professionum, 1764–1909 (nie został wykazany w księdze profesji zakonnej).

²⁷³ Serwis Metryki.Genealodzy.pl, Księgi metrykalne parafii rzymskokatolickiej Świętego Stanisława Biskupa i Męczennika w Denkowie (Ostrowiec Św.), Księga urodzeń za lata 1742–1767, <https://metryki.genealodzy.pl/metryki.php?op=kt&ar=9&zs=5956d&sy=101> [dostęp: 13 VII 2022].

²⁷⁴ *Schem. Cysters.* 1812, 1814, 1816–1818.

²⁷⁵ APŁ, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Krępie, sygn. 2–7.

²⁷⁶ W materiale źródłowym występują różne daty narodzin zakonnika. Cf. *Schem. Cysters.* 1799–1805 (rok 1763), 1806–1818 (rok 1766). W świetle akt okupacji zakonnik w 1819 r. miał mieć 53 lata. Akt zgonu z 1820 r. wzmiankuje, że zmarł w wieku 54 lat. Miejscowość Krynki jest położona obecnie w województwie świętokrzyskim, w powiecie starachowickim.

²⁷⁷ W schematyzmach zakonu cystersów występuje też inna data przyjęcia święceń kapłańskich (1788).

podprzeora i magistra nowicjatu²⁷⁸. Pełnił też posługę duszpasterską w parafii oraz kaplicy szpitalnej w Sulejowie²⁷⁹. Zmarł 30 stycznia 1820 r.²⁸⁰

8. RUDZKI ALBERYK, im. chrzestne Jakub, ur. 23 lipca 1794 r. w Wąchocku, syn Antoniego i Zofii z domu Bastrzyk²⁸¹. Do klasztoru wstąpił w 1815 r. Rok później złożył profesję zakonną, a w 1821 r. został wyświęcony na kapłana. W latach 1821–1824 był wikariuszem przy kolegiacie opatowskiej²⁸². Następnie pracował jako mansjonarz w Bodzentynie (1824–1826), proboszcz w Libiszowie (1826–1838), prebendarz kościoła św. Ducha w Staszowie (1838–1841?) oraz wikariusz w Sobótce (1842–1844)²⁸³. W 1844 r. przybył do klasztoru w Jędrzejowie²⁸⁴. Z posługą duszpasterską przebywał czasowo w okolicznych parafiach, m.in. w Koniecznie²⁸⁵. Ostatnie miesiące życia spędził w parafii Bolmin. Zmarł 30 grudnia 1850 r. w Kielcach²⁸⁶.

9. SKWARCZYŃSKI BENEDYKT, im. chrzestne Antoni Sylwester, ur. 1794 r. we wsi Wielka Wola (par. Wójcin), syn Jakuba i Katarzyny z domu Wróblewskiej²⁸⁷. Do klasztoru wstąpił w 1814 r., a w roku następnym złożył profesję zakonną. W zgromadzeniu pełnił funkcje zakrystiana i prefekta kuchni²⁸⁸. Po kasacie klasztoru wyjechał do Koniecpola. Następnie po-

²⁷⁸ *Schem. Cysters.* 1805; *Schem. Kiel.* 1809, 1811–1814, b.p. (Klasztor Sulejów).

²⁷⁹ APK, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Sulejowie, sygn. 5–7; M. Borkowska, *Dzieje*, s. 163.

²⁸⁰ APK, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Sulejowie, sygn. 13, s. 2–3, nr 2.

²⁸¹ Biblioteka OO. Cystersów w Wąchocku, Księga chrztów parafii Wąchock za lata 1777–1797, s. 182 (nieczytelna data chrztu). Nazwisko panieńskie matki na podstawie: Księga narodzonych parafii Wąchock za lata 1774–1813, s. 29 (26 XII 1800), 44 (4 VI 1803), 59 (24 I 1806). Cf. *Słownik biograficzny*, t. 3, s. 248 (brak daty śmierci; brak informacji o Jędrzejowie oraz niektórych parafiach, gdzie zakonnik był wikariuszem). Vide: A. Rogowska, *op. cit.*, s. 288 (niepełny biogram).

²⁸² ADS, sygn. PS-264, s. 464, 466.

²⁸³ ADS, sygn. F-298, s. 101; *Schem. Sandom.* 1823–1824 (Opatów, dek. opatowski); 1825–1826 (Bodzentyn, dek. bodzentyński); 1827–1839 (Libiszów, dek. opoczyński); 1840–1842 (Staszów, dek. staszowski); 1843–1844 (Sobótka, dek. zawichojski)

²⁸⁴ ADK, sygn. OK-35/2, k. 128–134, 146–147, 154–155 i nn.

²⁸⁵ A. Rogowska, *op. cit.*, s. 291–292.

²⁸⁶ APK, Akta stanu cywilnego Katedralnej Parafii Rzymskokatolickiej w Kielcach, sygn. 112, s. 207, nr 655.

²⁸⁷ Dane biograficzne zakonnika zostały podane w akcie jego zgonu. Vide etiam: APR, ZDP, Sukcesje, sygn. 1390, k. 10v–11, 197v–198.

²⁸⁸ *Schem. Cysters.* 1816–1818.

sługiwał jako wikariusz w parafii Radomsko²⁸⁹. Zmarł 1 czerwca 1824 r. we wsi Krępa²⁹⁰.

10. SROCYŃSKI BERNARD, im. chrzestne Witalis, ur. 28 kwietnia 1793 r. we wsi Wysokienice, syn Antoniego i Łucji z domu Woźniak²⁹¹. Do klasztoru wstąpił w 1814 r. Rok później złożył profesję zakonną, a w 1819 r. został wyświęcony na kapłana. W zgromadzeniu pełnił funkcje: kantora, organisty, kustosa kościoła, szafarza, zakrystiana oraz prefekta kuchni²⁹². Po kasacie klasztoru sprawował posługę wikariatu w Wiskitkach w powiecie sochaczewskim²⁹³. W 1823 r. został wikariuszem w parafii Niesułków, a później ok. 1831 r. mansjonarzem w Brzezinach²⁹⁴, gdzie zmarł 18 listopada 1848 r.²⁹⁵

11. SZYNSZECKI ANTONI, ur. 1761 r. w Pogódkach na Pomorzu, syn Jana i Marianny²⁹⁶. Do klasztoru wstąpił w 1780 r. Rok później złożył profesję zakonną, a w 1786 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W zgromadzeniu pełnił funkcje m.in. podprzeora, mistrza nowicjatu, kustosa kościoła, rachmistrza, kantora i regensa chóru figuralnego²⁹⁷. Po kasacie w 1820 r. zarządzał kościołem klasztorowym w Sulejowie²⁹⁸, gdzie następn-

²⁸⁹ A. Kaczmarek, *Duchowieństwo dekanatu radom[szczańs]kiego w latach 1819–1867. Studium strukturalno-biograficzne*, Częstochowa 2017, s. 101.

²⁹⁰ APŁ, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Radomsku, sygn. 27, s. 46–47, nr 109.

²⁹¹ W akcie chrztu imię dziecka zapisano w formie „Vitalem”. Być może należy je odczytać jako odpowiednik imienia „Wit” (choć wtedy raczej „Vitus”). Vide: Serwis Metryki. Genealodzy.pl, Akta metrykalne parafii św. Marcina w Wysokienicach, Księga chrztów i małżeństw za lata 1787–1800, k. 12, <https://metryki.genealodzy.pl/metryka.php?ar=8&z-s=9924d&sy=110&kt=1&plik=012.jpg#zoom=1&x=3144&y=911> [dostęp: 5 VII 2022]. W schematyzmach archidiecezji warszawskiej występuje inna data dzienna narodzin zakonnika – 17 IV.

²⁹² *Schem. Cysters.* 1816–1818.

²⁹³ APR, ZDP, Sukcesje, sygn. 1390, k. 198; *Schem. Warsz.* 1821–1823 (Wiskitki, dek. sochaczewski).

²⁹⁴ *Schem. Warsz.* 1824–1830 (Niesułków, dek. brzeziński); 1832, s. 100; *Rocznik Religijny Wyznań Chrześcijańskich w Królestwie Polskiem na rok 1847 wydany za upoważnieniem rządu przez Karola Moycho*, R. 1, Warszawa 1847, s. 23.

²⁹⁵ APŁ, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Brzezinach, sygn. 76, k. 76v, nr 344.

²⁹⁶ AGAD, CWWKP, sygn. 1390, k. 10v–11, 195v–196. Datę roczną narodzin zakonnika potwierdzają schematyzmy zakonu cystersów. Imiona rodziców zostały zapisane w akcie jego zgonu. Cf. *Słownik biograficzny*, t. 4, s. 143 (brak miejsca urodzenia; brak informacji, że był plebanem w Sulejowie).

²⁹⁷ *Schem. Cysters.* 1786–1791 i nn.

²⁹⁸ AGAD, CWWKP, sygn. 1390, k. 205–208v; ADS, sygn. Z-53, k. 28, 62, 77–84; APK, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Sulejowie, sygn. 13.

nie do 1825 r. posługiwał jako wikariusz, a później przebywał jako emeryt. Zmarł 20 stycznia 1830 r. w Sulejowie²⁹⁹.

12. TROJANOWSKI FRANCISZEK, im. chrzestne Sylwester, ur. 1 stycznia 1784 r. w Piotrkowie (Trybunalskim), syn Aleksandra i Magdaleny³⁰⁰. Do klasztoru wstąpił w 1803 r. W 1808 r. złożył profesję zakonną, a w 1810 r. otrzymał święcenia kapłańskie³⁰¹. W latach 1814–1819 pełnił urząd przeora sulejowskiego³⁰². Sprawował też posługę plebańską w parafii klasztornej w Sulejowie³⁰³. W 1819 r. został administratorem, a w 1823 r. proboszczem parafii Dąbrowa, gdzie jego staraniem wybudowany został drewniany kościół³⁰⁴. Zmarł 10 czerwca 1835 r.³⁰⁵

13. UCHAŃSKI KLEMENS, im. chrzestne Jan, ur. 1777 lub 1778 r. w Koprzywnicy, syn Józefa i Teresy³⁰⁶. Do klasztoru wstąpił w 1801 r. Rok później złożył profesję zakonną, a w 1808 r. otrzymał święcenia kapłańskie. W zgromadzeniu pełnił funkcję prefekta ogrodów³⁰⁷. Przed kasatą klasztoru przebywał na wikariacie w Gowarczowie³⁰⁸. W październiku

²⁹⁹ APK, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Sulejowie, sygn. 23, s. 21, nr 2.

³⁰⁰ Serwis FamilySearch, Akta chrztów parafii Piotrków za lata 1778–1796, k. 57, 81 (23 XII 1785 r. chrzest przyjął Adam Trojanowski, brat zakonnik), <https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:3Q9M-C33R-8QGM-J?i=608> [dostęp: 11 VII 2022]. Cf. *Słownik biograficzny*, t. 4, s. 175 (gdzie informacja, że urodził się w 1785 r.).

³⁰¹ ADS, sygn. F-298, s. 119. W aktach okupacji zapisano, że profesję zakonną złożył w Jędrzejowie, vide: AGAD, CWWKP, sygn. 1390, k. 10v.

³⁰² ADS, sygn. FT-28 (teczka K. Trombskiego zawiera akta F. Trojanowskiego), k. 4–5; *Schem. Cysters.* 1816–1818.

³⁰³ ADS, sygn. Z-53, k. 22–23; APK, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Sulejowie, sygn. 7–12.

³⁰⁴ ADS, sygn. PR-52, s. 3–196; sygn. F-285, s. 454; AGAD, CWWKP, sygn. 808, s. 43–44; J. Wiśniewski, *Dekanat opoczyński*, s. 38, 48.

³⁰⁵ APK, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Dąbrowie, sygn. 21, s. 86, nr 24.

³⁰⁶ W materiale źródłowym zachowały się różne daty narodzin zakonnik. W schematyzmach diecezjalnych podawano rok 1777 i niekiedy datę dzienną – 3 VI. Z kolei w schematyzmach zakonu cystersów występuje rok 1778. Vide: *Schem. Cysters.* 1803–1809 i nn.; *Schem. Warsz.* 1837, s. 133; 1839, s. 136; APR, ZDP, Sukcesje, sygn. 1390, k. 10v–11 (42 lata w 1819 r.), 196v–197 (43 lata w 1820 r.). Imiona rodziców zostały wymienione w akcie zgonu zakonnik.

³⁰⁷ *Schem. Cysters.* 1806–1807.

³⁰⁸ *Schem. Kiel.* 1813–1815, 1817–1819, b.p. (Gowarczów, dek. skrzyński); *Schem. Cysters.* 1812, 1814, 1816–1818. Cf. APR, ZDP, Sukcesje, sygn. 1390, k. 11, 197 (informacja, że był komendantem i wikariuszem w Kłwowie).

1819 r. został komendarzem, a później plebanem parafii Czerniewice³⁰⁹. Zmarł 30 maja 1842 r. w domu emerytów w Łowiczu³¹⁰.

14. WALENCKI EDMUND, im. chrzestne Józef, ur. 1782 r. w Solcu³¹¹. Do klasztoru wstąpił w 1805 r. Rok później złożył profesję zakonną, a w 1817 r. przyjął święcenia kapłańskie. W czasie kasaty jako nauczyciel przebywał w klasztorze w Koprzywnicy. Po supresji był kapelanem w Ossolinie w kaplicy nazywanej betlejemską³¹². W latach 1822–1824 zarządzał parafią w Kłomnicach³¹³, później do 1826 r. był komendarzem parafii w Poczesnej³¹⁴. W latach 1826–1830 administrował parafią we Włodowicach³¹⁵. Następnie objął administrację parafii Skarżyce, gdzie zmarł 17 lipca 1831 r.³¹⁶

* * *

Interesującym postulatem badawczym na przyszłość jawi się dokonanie szerszej analizy biograficzno-prozopograficznej, która uwzględni większą liczbę wspólnot klasztornych oraz dłuższy przekrój czasowy prowadzonych badań. Tak zakreślone studia pozwoliłyby uzyskać bardziej wszechstronny i kwantytatywny obraz społeczności klasztornych, funkcjonujących na ziemiach dawnej Rzeczypospolitej u progu XIX-wiecznych kasat zakonnych.

³⁰⁹ APŁ, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Czerniewicach, sygn. 2–35; *Schem. Warsz. 1821–1841 (Czerniewice, dek. rawski)*. Vide etiam: A. Domańska, M. Loba, *Parafia Czerniewice – rok liturgiczny*, „Zeszyty Wiejskie” 2017, 23, s. 112, 115.

³¹⁰ APŁ, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Łowiczu – Kolegiata, sygn. 69, k. 149, nr 116; *Schem. Warsz. 1842*, s. 41.

³¹¹ APR, ZDP, Sukcesje, sygn. 1390, k. 10v–11, 196v–197. Nazwisko zakonnika zapisywano również w formie „Walecki”. W schematyzmie zakonu cystersów z 1805 r. podano jego imię chrzestne. Cf. *Słownik biograficzny*, t. 4, s. 191 (szczętkowy biogram).

³¹² ADS, sygn. Z-52, s. 169; sygn. FW-67 (teczka J. Wojdy zawiera akta E. Walenckiego); *Schem. Sandom. 1821*, b.p. (Ossolin, dek. koprzywnicki).

³¹³ APŁ, Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Kłomnicach, sygn. 38–44.

³¹⁴ Serwis FamilySearch, Akta urodzeń, małżeństw i zgonów parafii Poczesna za lata 1825, 1826–1833, <https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:33S7-9PW2-9CVL?i=28&w-c=9RRW-2NP%3A362228601%2C364152901%2C362273201&cc=2115410>, od s. 12; <https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:33SQ-GPW2-9CT5?i=5&w-c=9RRW-K6N%3A-362228601%2C364152901%2C364179201&cc=2115410>, s. 1–4 [dostęp: 11 VII 2022]; *Schem. Kalis. 1825*, s. 102.

³¹⁵ *Schem. Krak. 1827–1830 (Włodowice, dek. lelowski)*; J. Wiśniewski, *Diecezja częstochowska. Opis historyczny kościołów i zabytków w dekanatach: będzińskim, dąbrowskim, sączowskim, zawierckim i zareckim oraz parafii Olsztyn*, Mariówka 1936, s. 43, 379, 410 (gdzie zapis, że „wyszedł stąd skutkiem skarg swych owieczek”).

³¹⁶ Serwis FamilySearch, Akta urodzeń, małżeństw i zgonów parafii Skarżyce za lata 1815–1843, k. 33v, <https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:33S7-9YP5-7C8?i=112&w-c=9RRP-MNG%3A362228601%2C363482801%2C363530401&cc=2115410> [dostęp: 4 VII 2022].

Tabela 1. Zestawienie danych biograficznych cystersów z klasztoru w Koprzywnicy

Lp.	Nazwisko i imię zakonne (chrzestne)	Data i miejsce urodzenia, pochodzenie	Rok profesji	Rok święcen kapłańskich	Stanowiska zakonne/kościelne przed kasatą	Stanowiska kościelne po kasacie	Data i miejsce śmierci
1.	Bednarski Celestyn	1799, By-szów, szlach.	1818?	1823	-	profesor Semin. Duchown. w Sandomierzu (1824–1829); wiceregens (1826–1829); adm. Czyżów (1827–1829)	18 XII 1829, Sandomierz
2.	Brzozowski Placyd	22 I 1778, Dziesławice, szlach.	1802	1809	nauczyciel szkoła w Koprzywnicy (1809–1816)	wik. Strzegom (1819–1826); pleb. szpitalny Połaniec (1826–1846)	9 I 1848, Raków
3.	Cielecki Benedykt	1790, woj. sandomierskie	1812	1814	nauczyciel szkoła w Sulejowie (1819)	wik. Skrzyńsko (1819–1821); wik. Sandomierz Katedra (1821–1824?); kap. więzienny Sandomierz (1823–1824?); wik. Książomierz (1825?–1826?); wik. Urzędów (1826?–1827)	15 XII 1827, Urzędów
4.	Cieszkowski Zbigniew	10 XI 1788, Ożarów, mieszc.	1813	1816	zarządca ogrodów (1815)	wik. Jankowice (1820–1821); adm. Białobrzegi (1821–1848)	14 XII 1848, Białobrzegi
5.	Fudalski Hilary	14 III 1777, Radłów	1805	1810	prowizor (1812?–1815); wik. Borów (1816)	pleb. Mnin (1820–1825)	29 V 1825, Mnin

6.	Gajewski Stanisław	1744, woj. krakowskie	1778	1779	provisor, prezydent zgromadzenia, zakrystian (etc.)	b.d.	b.d.
7.	Jastrzębski Laurenty	1769, pow. radomski	1796	1799	prefekt kuchni, szafarz (1801–1808); wik. Borów (1814?); prowizor (1819)	wik. Borów (1819–1820)	25 X 1820, Borów
8.	Kuczępa Maurycy	1783, woj. sandomierskie	1807	1809	nauczyciel szkoła w Koprzywnicy (1809–1819)	profesor Semin. Duchown. w Sandomierzu (1820–1834); pleb. Kleczanów (1823–1829); pleb. Łukawa (1829–1834)	10 III 1834, Łukawa
9.	Kukulski Bonifacy	1776, Galicja	1803	–	prefekt kuchni, szafarz, brat laik	zakrystian Koprzywnica (1820–?); Mnin (1825)	18 III 1839, Sandomierz
10.	Malikowski Robert (Kazimierz)	26 II 1799, Hża, mieszcz.	1818	1823	nauczyciel szkoła w Koprzywnicy (1818–1819)	wik. Bałtów (1823–1826); wik. Raków (1826–1827); pleb. Bogoria (1827–1849); pleb. Goźlice (1849–1856)	22 III 1856, Goźlice
11.	Nowakowski Alberyk (Adam Jan)	24 XII 1792, Sandomierz, mieszcz.	1815?	1820	nauczyciel szkoła w Koprzywnicy (?–1819)	wik. Łoniów (1820–1831); adm. Wiśniowa (1831–1837); adm. Bardo (1838–1842); adm. Grzegorzowice (1842–1845); wik. Osiek (1845); klasztor Jędrzejów (1845–1847); emeryt Piekoszów i Strzegom (1847–1849)	19 II 1849, Strzegom
12.	Olszański Efectus	1755, Galicja	1783	1786 (1788)	provisor (1788–1799); przeor (1799–1800); pleb. Zakrzówek (1800–1819)	pleb. Zakrzówek (1819–1829); wicedziekan urzędowski (1822–1829)	18 V 1835, Lublin

13.	Pomianowski Urban (Stefan Daniel Józef)	25 XII 1761, Ostałówek, szlach.	1778	1786	magister nowicjatu (1788–1791); podprzeor (1791–?); przeor (1796–1799); pleb. Włostów (1799–1819)	pleb. Włostów (1819–1835)	22 X 1835, Włostów
14.	Skowroński Stefan	10 V 1777, Tuszów, szlach.	1803	1811	nauczyciel szkoła w Koprzywnicy (1812–?)	wik. Borów, Gościeradów, Hrubieszów, Gołęb (1821?–1836); kap. Dorohucza (1840?–1846)	16 XI 1846, Dorohucza
15.	Stachórski Florian	1751, pow. sandomierski	1774	1776	przeor koprzyw. (1800–1803); przeor sulejow. (1804–1812); pleb. Bochohnica (1812–1819)	pleb. Bochohnica (1819–1821)	2 IX 1821, Bochohnica
16.	Ulawski Wilhelm (Wojciech)	20 X 1780, Ostrołęka, mieszcz.	1804	1810	podprzeor i magister nowicjatu (1810); wik. Koprzywnica (1811–1814); wik. Osiek (1814–1819)	wik. Osiek (1819–1836); klasztor Jędrzejów (1836–1855)	21 I 1855, Jędrzejów
17.	Wiesiołowski Onufry (Michał)	26 IX 1755, Konary, szlach.	1775	1779	zastępca pleb. Zakrzówek (1788–1790); przeor (1803–1810, 1819); rektor szkoły w Koprzywnicy (1810–1820)	pleb. Koprzywnica (1819–1836); rezydent-emeryt (1837–1841)	31 XII 1841, Koprzywnica
18.	Wiśniewski Krzysztof	29 XI 1772, Kielce, mieszcz.	1795	1799	vice magister nowicjatu (1805); wik. Zakrzówek (1812); podprzeor (1817–1818)	wik. Czyżów (1820); wik. Sienno (1820–1824?); wik. Tarłów (1825–1827?); wik. Zemborzyn (1834?–1842)	20 XI 1842, Tarłów

Tabela 2. Zestawienie danych biograficznych cystersów z klasztoru w Wąchocku

Lp.	Nazwisko i imię zakonne (chrzestne)	Data i miejsce urodzenia, pochowanie i śmierci	Rok profesji	Rok święcen kapłańskich	Stanowiska zakonne/kościelne przed kasatą	Stanowiska po kasacie	Data i miejsce śmierci
1.	Bartyzel Zefiryn (Jan)	23 XII 1789, Parszów, górnice	1813	1814	nauczyciel szkoła w Koźmińcu (1814–1816); podprzeor i przeor (1817–1820)	pleb. Wąchock (1820–1861); wicedziekan i dziekan iłżecki (1828–1845)	17 VIII 1861, Wąchock
2.	Błaszcykiewicz Karol (Jan Kapistran)	24 X 1776, Bodzentyn	1801 (1802)	1809	wik. Wzdół i Mniszek (1814–1818)	–	23 III 1820, Wąchock
3.	Chodkiewicz Feliks	1766, Kreczoty	1817	–	brat laik	zakrystian Wąchock (1820)	23 XI 1820, Wąchock
4.	Czajkowski Ludwik (Filip)	1779, Drohobycz	1802	1809	wik. Skarżysko Kościelne (1810–1818); prowizor (1819)	wik. Mirzec (1820–1825); adm. Mirzec (1825–1828); wik. Skarżysko Kościelne (1828–1829)	30 XI 1829, Skarżysko Kościelne
5.	Doliński Ksawery (Franciszek)	1781–1784, Koprzywnica, mieszcz.	1806	1810	wik. Mniszek (1810? –1814?); wik. Borkowice (1818–1819)	wik. Borkowice (1819–1834); klasztor Jędrzejów (1835–1844)	7 III 1844, Jędrzejów
6.	Gunda Sylwester (Andrzej)	1777, b.d.	1804	1810	wik. Borkowice (1814); podprzeor (1815–1816)	klasztor Szczyrzyc; wik. Dobra i Niedźwiedź (1823? –1829?)	b.d.
7.	Kazmierski Gerard	10 X 1787, Kuroń, szlach.	1815	1817	–	wik. Mniszek (1821); wik. Iwaniska (1821–1825); wik. Sobótka (1825); wik. Sandomierz Katedra (1825–1826); pleb. Grzegorzowice (1826–1842)	2 I 1842, Grzegorzowice

8.	Kosiński Stanisław Jan Nepomucen Józef	6 V 1759, Kłuki, szlach.	1816	1816	1816	przeor (1818–1819)	pleb. Osiek (1819–1826)	1 IX 1826, Osieczko
9.	Krzemiński Łukasz	6 VIII 1775, Sandomierz, chłop.	1795	1803	1803	podprzeor (1815); wik. Świętomarz, Wzdół (1818–1819)	wik. Ćmielów (1819–1823); wik. Świętomarz (1823–1824?); wik. Łągów (1824?–1826?); wik. Baćkowice (1826–1833); adm. Żeleźnica (1833–1837)	21 XII 1837, Żeleźnica
10.	Kwiatkowski Wincenty (Franciszek)	1779, Galicja	1816	1816	1816	nauczyciel szkoła w Wąchocku (1818)	wik. Janowiec (1820–1826)	20 I 1826, Janowiec
11.	Maruchowicz Eugeniusz	1782, b.d.	1806	1808	1808	pleb. Mirzec (1809–1812); wik. Chotcza (1812); wik. Łoniów (1817)	kap. Puławy (1821–1822); adm. Lipsko (1822–1823); adm. Szumsko (1823?)	b.d.
12.	Mroczkowski Grzegorz	5 VI 1767, Koprzywnica	1794	1802	1802	magister nowicjatu (etc.); wik. Mirzec, Mniszek, Chlewice (1813–1818)	wik. Chybyce, Ożarów, Ptaków (1821–1830); kap. Ossolin (1830–1834)	18 XI 1834, Ossolin
13.	Musielewicz Melchior	1796, Zwoleń	1817	1820	1820	–	wik. Tarłów (1820); wik. Ossolin (1821–1828); adm. Wiśniowa (1828–1830); wik. Opatów (1830–1831)	1831, Opatów?
14.	Ogorzałkiewicz Konstanty	1753, Wierzbica	1776	1778	1778	bursariusz expensy, kustosz kościoła, mistrz nowicjatu	–	26 IV 1821, Wąchock
15.	Ostrowski Alberyk (Stanisław)	7 V 1779, Ostrowiec, mieszcz.	1802	1808	1808	kom. Wąchock (1810–1820)	pleb. Mniszek (1820–1851)	13 XII 1851, Mniszek
16.	Rutkiewicz Celestyn (Antoni)	15 VI 1759, Szydłowiec, mieszcz.	1780	1784	1784	wik. Mirzec i Skarżysko Kościelne; pleb. Mniszek (1795–1819); przeor (1805–1808)	pleb. Mniszek (1819)	29 VIII 1822, Mniszek

17.	Siewierski Hieronim (Florian)	4 V 1768, Wąchock	1796	-	prefekt kuchni, succentor	-	9 VII 1820, Wąchock
18.	Skrzypczyński Franciszek	1776, Gnieszowice, chłop.	1795	1802	wik. Wawrzeńczyce (1811?-1812); pleb. Chlewice (1813-1817?); przeor (1815-1817); pleb. Skarżysko Kościelne (1816-1819)	pleb. Skarżysko Kościelne (1819-1842)	29 XII 1844, Skarżysko Kościelne
19.	Sułkowski Florian (Szymon)	17 X 1795, Strykówce Dolne, mieszcz.	1816	1820	-	wik. Jedlińsk (1820-1821); wik. Iłża (1821-1831); pleb. Chotcza (1831-1854); wicedziekan i dziekan solecki (1835-1854)	22 IX 1854, Chotcza
20.	Święciełski Benedykt (Jan)	19 VI 1783, Warka, mieszcz.	1810	1810 (1811)	wik. Wzdół i Mniszek	wik. Solec (1819-1820); mansjo. Szydłowiec (1821-1825); adm. Mnin (1825-1829); klasztor Jędrzejów (1829-1842)	8 V 1842, Jędrzejów
21.	Turczyński Józef	26 XII 1793, Garbacz, chłop.	1815	1817	nauczyciel szkół w Jędrzejowie i Wąchocku (1818-1821)	wik. Wąchock (1821-1829); pleb. Wierzbnik (1829-1851)	27 II 1851, Wierzbnik
22.	Zalewski Robert	14 XII 1768, Zalesie, szlach.	1798	1800	wik. Mniszek (1802-1810); podprzeor i magister nowicjatu (1810-1812?); wik. Radom (1815-1819)	wik. Radom (1819-1823); klasztor Jędrzejów (1823-1845)	18 VII 1845, Jędrzejów
23.	Zieliński Jakub	8 XI 1770, Bałdrzychów, szlach.	1799	1810	prowizor (1811); wik. Chlewiska (1817?-1819)	wik. Chlewiska (1819-1837); wik. Odrowąż (1837-1845)	22 VI 1848, Odrowąż

Tabela 3. Zestawienie danych biograficznych cystersów z klasztoru w Sulejowie

Lp.	Nazwisko (chrzestne) i imię zakonne	Data i miejsce urodzenia,	Rok profesji	Rok święcen kapłańskich	Stanowiska zakonne/koscielne przed kasatą	Stanowiska koscielne po kasacie	Data i miejsce śmierci
1.	Borowski Bonifacy	1780, Przemęt	1806	1815	wik. Borkowice (1817?–1818)	adm. Sulejów Podklasztorze (1821–1832)	15 XII 1832, Sulejów
2.	Dębowski Augustyn	1768, Warszawa	1789 (1790)	1793 (1795)	wik. Bałdzychów (1816); wik. Borzęcin (1817?–1819)	b.d.	b.d.
3.	Górajski Placyd (Józef)	13 IX 1784, Bieliny, chłop.	1810	1815	prorektor szkoły w Sulejowie (1819)	wik. Czarnocin (?–1842)	17 X 1842, Czarnocin
4.	Kowalczyk Ksawery (Jan)	19 V 1779, Wielka Wieś	1804	b.d.	klasztor Wistycze	b.d.	b.d.
5.	Krzesimowski Robert	1798, Sandomierz	1818	b.d.	–	Seminarium Sandomierz (1820–1823); klasztor Mogiła (1824–1832?)	b.d.
6.	Lenartowicz Stefan (Wojciech)	21 IV 1761, Denków	1801	1811	prowizor; infirmarz	adm. Krępa (1819–1824)	b.d.
7.	Rogoziński Stanisław	1766, Kryniki	1785	1788 (1791)	adm. Sulejów Podklasztorze, przeor (1812–1814)	–	30 I 1820, Sulejów
8.	Rudzki Alberyk (Jakub)	23 VII 1794, Wąchock, mieszcz.	1816	1821	–	wik. Opatów (1821–1824); mansjo. Bodzentyn (1824–1826); pleb. Libiszów (1826–1838); preb. Staszów (1838–1841?); wik. Sobótka (1842?–1844); klasztor Jędrzejów (1844–1849); Bolmin	30 XII 1850, Kielce

9.	Skwarczynski Benedykt (Antoni Sylwester)	1794, Wielka Wola, szlach.	1815	1819 (1820?)	zakrystian, prefekt kuchni	wik. Radomsko (1821?-1824)	1 VI 1824, Krępa
10.	Stoczynski Bernard (Witalis)	28 IV 1793, Wysokienice	1815	1819	kustosz kościoła, szafarz, prefekt kuchni (etc.)	wik. Wiskitki (1820-1822?); wik. Niesułek (1823-1830?); mansjo. Brzeziny (1831?-1848)	18 XI 1848, Brzeziny
11.	Szynszecki Antoni	1761, Pogódki	1781	1786	magister nowicjatu, kustosz kościoła (etc.); podprzeor (1812-1819)	pleb. Sulejów Podklasztorze (1820); wik. (1821-1825)	20 I 1830, Sulejów
12.	Trojanowski Franciszek (Sylwester)	1 I 1784 Piotrków, mieszcz.	1808	1810	pleb. Sulejów Podklasztorze, przeor (1814-1819)	pleb. Dąbrowa (1819-1835)	10 VI 1835, Dąbrowa
13.	Uchański Jan (Klemens)	1777/1778, Koprzywnica	1802	1808	zarządca ogrodów; wik. Gowarczów (1812?-1818)	pleb. Czerniewice (1819-1840?)	30 V 1842, Łowicz
14.	Walencki Edmund (Józef)	1782, Solec	1806	1817	-	kap. Ossolin (1820); adm. Kłomnice (1822-1824); adm. Poczesna (1825?-1826); adm. Włodowice (1826-1830); adm. Skarżyce (1830-1831)	17 VII 1831, Skarżyce

Wykaz oznaczeń stosowanych w tabeli: adm. – administrator; kap. – kapelan; kom. – komendant; mansjo. – mansjonarz; pleb. – pleban; preb. – prebendarz; wik. – wikariusz; mieszcz. – mieszczańskie (pochodzenie); szlach. – szlacheckie (pochodzenie); chłop. – chłopskie (pochodzenie); b.d. – brak danych (w materiale źródłowym nie odnaleziono informacji na dany temat); „-” – brak sprawowanych urzędów i funkcji zakonnymy/kościelnych; „?” – rozbieżności źródłowe lub przypuszczenia autora względem datacji.

REFERENCES (BIBLIOGRAFIA)

Archival sources (Źródła archiwalne)

Archiwum Archidiecezji Lubelskiej:

Akta Konsystorza Generalnego Lubelskiego, sygn. Rep 60 A 252, Rep 60 A 253, Rep 60 B IIa 5, Rep B IIa 95, Rep 60 IIa 103, Rep 60 B IVb 247.

Archiwum Diecezjalne w Kielcach:

sygn. OP-X/3, OP-X/5, OK-35/2, SD-13.

Zespół Metrykalia:

Parafia Bieliny, 2, Księga ochrzczonych za lata 1767–1797.

Parafia Bodzentyn, 1, Księga ochrzczonych za lata 1697–1776 i zaślubionych za lata 1738–1787.

Parafia Jędrzejów, 54, Księga zmarłych za lata 1842–1847.

Archiwum Diecezjalne we Włodawku:

Akta Konsystorza Generalnego Włodawskiego, Akta personalne nr 141, Gorayski Placyd.

Archiwum Diecezji Sandomierskiej:

Zespół nr 1 Kuria Diecezjalna w Sandomierzu

Akta Instytutów Życia Konsekwentnego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego, sygn. Z-52, Z-53, Z-55.

Akta ogólne duchowieństwa, sygn. F-285, F-286, F-296, F-297, F-298.

Akta parafii diecezji sandomierskiej, sygn. PS-9, PS-30, PS-31, PS-58, PS-101, PS-111, PS-141, PS-161, PS-201, PS-264, PS-272, PS-430, PS-476, PS-481.

Akta parafii wydzielonych do diecezji radomskiej w 1992 r., sygn. PR-12, PR-13, PR-41, PR-42, PR-52, PR-195, PR-197, PR-199, PR-200, PR-319, PR-344, PR-372, PR-373, PR-422.

Akta personalne księży diecezji sandomierskiej, sygn. FB-27, FB-34, FB-85, FB-106, FC-43, FC-52, FC-70, FF-30, FK-51, FK-117, FK-198, FK-214, FK-241, FM-34, FM-45, FM-51, FM-122, FN-23, FO-24, FP-86, FR-62, FS-4, FS-157, FT-28, FT-33, FW-39, FW-67, FW-76, FZ-7, FZ-36.

Akta wizytacji dziekańskich, sygn. W-15, W-16.

Archiwum Główne Akt Dawnych:

Centralne Władze Wyznaniowe Królestwa Polskiego, sygn. 582, 804, 805, 808, 810, 811.

Archiwum OO. Cystersów w Mogile:

rkp. nr 39, Liber professionum, 1764–1909.

Archiwum Państwowe w Kielcach:

Akta stanu cywilnego Katedralnej Parafii Rzymskokatolickiej w Kielcach, sygn. 112.

Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej Św. Trójcy w Jędrzejowie, sygn. 76, 81, 101.

Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Chlewicach, sygn. 7–13 (akta przeniesiono do AP Częstochowa).

Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Chotczy, sygn. 40–79.

Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Dąbrowie, sygn. 21.

Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Mircu, sygn. 1–8, 26–48.

Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Mnie, sygn. 27, 35.

Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Odrowążu, sygn. 72.

- Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Skarżysku Kościelnym, sygn. 1–17, 33, 62.
- Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Sulejowie, sygn. 7–13, 23, 25.
- Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Wąchocku, sygn. 1–22, 100.
- Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Wierzbniku, sygn. 31–74.
- Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Żeleźnicy, sygn. 34–42.
- Archiwum Państwowe w Kielcach Oddział w Sandomierzu:
- Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej Katedralnej pw. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Sandomierzu, sygn. 34, 44.
- Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Bogorii, sygn. 18–43.
- Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Goźlicach, sygn. 25, 40–47.
- Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Kleczanowie, sygn. 22.
- Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Koprzywnicy, sygn. 10, 33.
- Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Łoniowie, sygn. 21–23.
- Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Łukawie, sygn. 25.
- Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Osieku, sygn. 16.
- Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Strzegomiu, sygn. 39.
- Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Wiśniowej, sygn. 19–28.
- Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej we Włostowie, sygn. 28.
- Archiwum Państwowe w Lublinie:
- Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej Katedralnej św. Jana w Lublinie, sygn. 14.
- Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Biskupicach, sygn. 72.
- Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Bochojnicy, sygn. 4, 18.
- Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Janowcu, sygn. 44.
- Kuria Biskupia, Parafia Borów rz.-katol., pow. Krasnystaw, Akta urodzeń, małżeństw i zgonów 1798–1827, nr mikrofilm. 4519 (1/49, T. 3).
- Archiwum Państwowe w Łodzi:
- Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Bałdzychowie, sygn. 15.
- Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Brzezinach, sygn. 76.
- Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Czarnocinie, sygn. 33.
- Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Czerniewicach, sygn. 2–35.
- Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Kłomnicach, sygn. 38–44.
- Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Krępie, sygn. 2–7.
- Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Radomsku, sygn. 27.
- Akta stanu cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej w Łowiczu – Kolegiata, sygn. 69.
- Archiwum Państwowe w Radomiu:
- Urząd Stanu Cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej Białobrzegi, sygn. 27.
- Urząd Stanu Cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej Mniszek, sygn. 2, 33.
- Zarząd Rolnictwa i Dóbr Państwowych Guberni Radomskiej, Kieleckiej, Lubelskiej, Siedleckiej, Sukcesje, sygn. 1390.
- Archiwum Państwowe w Siedlcach:
- Akta stanu cywilnego gminy Korytnica powiat Węgrów, sygn. 18.
- Archiwum parafii pw. Matki Bożej Szkaplerznej w Warce:
- b. sygn., Księga ochrzczonych za lata 1766–1785 i zaślubionych za lata 1766–1786 w parafii Warka.

Archiwum parafii pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Zwoleniu:

b. sygn., Księga chrztów za lata 1794–1807.

Biblioteka Diecezjalna w Sandomierzu:

b. sygn., Księgi metrykalne parafii kolegiackiej/katedralnej w Sandomierzu, Księga akt ochrzczonych za lata 1775–1779; Księga akt ochrzczonych za lata 1777–1794.

Biblioteka OO. Cystersów w Wąchocku:

F.D. Brażewicz, *Historyczny opis Wąchocka i jego kościołów oraz kronika miejscowa rozpoczęta od 1884 r.*

Księga chrztów parafii Wąchock za lata 1777–1797.

Księga chrztów parafii Wąchock od r. 1713 do 1776.

Księga narodzonych parafii Wąchock za lata 1774–1813.

Printed sources (Źródła drukowane)

Cathalogus Monasteriorum et Personarum Ordinis Cisterciensis per Poloniam, Prussiam et M.D. Lithuaniae ordine alphabetico (excepta Landa) dispositus in Annum, 1786–1791.

Cathalogus Monasteriorum et Personarum Congregationis Polono-Cisterciensis ordine alphabetico dispositus pro Anno, 1794.

Cathalogus Monasteriorum et Personarum Ordinis Cisterciensis per utramq. Galliciam juxta ordinem Foundationis pro Anno, 1799–1801, 1803–1809.

Catalogus Personarum Regularium Sacri Ordinis Cisterciensis quae per Ducatum Varsoviensem in Singulis Monasteriis Professae Deo famulantur ordine alphabetico digestus anno Domini, 1812, 1814–1815.

Catalogus Personarum Regularium Sacri Ordinis Cisterciensis quae per Regnum Poloniae in Singulis Monasteriis Professae Deo famulantur ordine alphabetico digestus, 1816.

Catalogus Personarum Regularium Sacri Ordinis Cisterciensis quae per Regnum Poloniae et M.D. Posnaniensem in Singulis Monasteriis Professae Deo famulantur ordine alphabetico digestus, 1817–1818.

Cathalogus Universi Cleri Archi-Dioecesis Varsaviensis; Cleri Catalogus Cleri Saecularis ac Regularis Archidioecesis Varsaviensis; Elenchus Cleri Saecularis et Regularis Archidioecesis Varsaviensis, 1821–1842.

Catalogus Cleri Saecularis ac Regularis Dioecesis Lublinensis Anno Domini; Consignatio Cleri Saecularis ac Regularis Dioecesis Lublinensis; Elenchus Universi Cleri Dioecesis Lublinensis, 1822–1846.

Consignatio Cleri Saecularis ac Regularis Dioecesis Sandomiriensis; Elenchus Venerabilis Universi Cleri Saecularis ac Regularis Dioecesis Sandomiriensis, 1821–1856.

Consignatio Cleri Saecularis ac Regularis in Dioecesi Kielcensi Reperebilis, 1809–1815, 1817–1819.

Catalogus Cleri Saecularis et Regularis Dioecesis Vladislaviensis seu Calissiensis; Elenchus Cleri Saecularis ac Regularis Dioecesis Vladislaviensis seu Calissiensis, 1825, 1839.

Elenchus Cleri Saecularis et Regularis Dioecesis Cracoviensis; Elenchus Universi Cleri Dioeceseos Cracoviensis, 1813–1836.

Inskrypcje nagrobne cmentarza katedralnego w Sandomierzu (do 1945), oprac. K. Madejska, P. Madejski, Zielona Góra 2017.

Księgi metrykalne kościołów radomskich z lat 1591–1795, seria A: Metryki chrztów, t. 9, *Kościół św. Jana Chrzciciela 1746–1771*, oprac. D. Kupisz, J. Orzechowski, red. D. Kupisz, Radom 2012; t. 12, *Kościół św. Wacława 1745–1783*, oprac. M. Marcinkowska, D. Kupisz, red. D. Kupisz, Radom 2013.

Rocznik Religijny Wyznań Chrześcijańskich w Królestwie Polskiem na rok 1847 wydany za upoważnieniem rządu przez Karola Moycho, R. 1, Warszawa 1847.

Schematismus Universi Cleri Dioeceseos Tynecensis, 1824–1826.

Schematismus Universi Vener. Cleri Dioeceseos Tarnoviensis, 1827–1829.

Studies (Opracowania)

- Bartoszewicz A., *Mogielnica. Z dziejów małego miasta mazowieckiego w późnym średniowieczu*, „Mazowieckie Studia Humanistyczne” 1997, 1.
- Bojęs-Białasik A., Zdanek M., *Badania nad cystersami w Polsce po 1989 r.*, w: *Dzieje i kultura cystersów w Polsce*, t. 2, Cistercium Mater Nostra. Studia et documenta 5, red. M. Starzyński, D. Tabor, Kraków 2018.
- Borc H., *Zakony w diecezji przemyskiej obrządku łacińskiego i ich stan personalny w okresie kasat józefińskich przy końcu XVIII stulecia w świetle statystyk urzędowych*, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 2004, 82.
- Borkowska M., *Dzieje cystersów sulejowskich*, Kraków 2008.
- Borkowska M., *Z dziejów opactwa Cystersów w Wąchocku*, Kielce 1999.
- Borowski F.T., *Dekret kasacyjny z roku 1819 i jego wykonanie w stosunku do zakonów diecezji sandomierskiej*, „Studia Sandomierskie” 2011, 18, 1.
- Bylinowa E., *Pocysterskie księgozbiory z Koprzywnicy, Sulejowa i Wąchocka w zbiorach Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie*, w: *Kasaty klasztorów na obszarze dawnej Rzeczypospolitej Obojga Narodów i na Śląsku na tle procesów sekularyzacyjnych w Europie*, t. 3: *Źródła, skutki kasat XVIII i XIX w., kasata w latach 1954–1956*, red. M. Derwich, Wrocław 2014.
- Chomentowska E., *Bibliografia schematyzmów zakonów męskich z ziem dawnej Rzeczypospolitej z lat 1718–1918*, Lublin 2016.
- Chomentowska E., *Schematyzmy zakonów męskich z ziem dawnej Rzeczypospolitej z lat 1718–1918. Studium źródłoznawcze*, Lublin 2016.
- Czyżewska A. [współpr. S. Kopycki et al.], *Wierzbica, Zwoleń–Radom* 2004.
- Dębiński K., *Kościół we Włostowicach i Kaplica w Nowo-Aleksandryi*, Warszawa 1904.
- Domańska A., Loba M., *Parafia Czerniewice – rok liturgiczny*, „Zeszyty Wiejskie” 2017, 23.
- Flaga J., *Działalność duszpasterska cystersów na ziemiach Rzeczypospolitej w trzeciej ćwierci XVIII w. na tle działalności innych zakonów mniszych*, w: *Historia i kultura cystersów w dawnej Polsce i ich europejskie związki*, red. J. Strzelczyk, Poznań 1987.
- Flaga J., *Działalność duszpasterska zakonów w drugiej połowie XVIII w. (1767–1772)*, Lublin 1986.
- Flaga J., *Udział zakonów w duszpasterstwie parafialnym około roku 1772*, „Roczniki Humanistyczne” 1979, 27, 2.
- Flaga J., *Zakony męskie w Polsce w 1772 roku*, t. 2, cz. 1, *Duszpasterstwo*, Lublin 1991.
- Gach P.P., *Cystersi i cysterki na ziemiach dawnej Rzeczypospolitej oraz na Śląsku w latach 1772–1914*, w: *Historia i kultura cystersów w dawnej Polsce i ich europejskie związki*, red. J. Strzelczyk, Poznań 1987.
- Gach P.P., *Kasata opactwa cystersów w Koprzywnicy w XIX w.*, w: *Historia magistra vitae. Księga jubileuszowa ku czci Profesora Jerzego Flagi*, red. A. Dębiński, S. Wrzosek, K. Maćkowska, M. Kruszewska-Gagoś, Lublin 2007.
- Gach P.P., *Kasaty zakonów na ziemiach dawnej Rzeczypospolitej i Śląska 1773–1914*, Lublin 1984.
- Gach P.P., *Opactwo cystersów w Wąchocku na przełomie XVIII i XIX wieku. Kasata i pielęgnowanie tradycji*, w: *Z dziejów opactwa cystersów w Wąchocku. Materiały z sesji naukowej 1991 roku*, red. A. Massalski, D. Olszewski, Kielce 1993.
- Gach P.P., *Opactwo jędrzejowskie w latach kasat zakonnych (koniec XVIII i XIX w.)*, w: *Cystersi w Polsce. W 850-lecie fundacji opactwa jędrzejowskiego*, red. D. Olszewski, Kielce 1990.
- Gach P.P., *Struktury i działalność duszpasterska zakonów męskich na ziemiach dawnej Rzeczypospolitej i Śląska w latach 1773–1914*, Lublin 1999.

- Gach P.P., *Zakony w diecezji kieleckiej 1805–1914*, „Nasza Przeszłość” 1983, 59.
- Gapski H., *Cystersi jędrzejowscy w czasach nowożytnych (XVI–XVIII wiek)*, w: *Cystersi w Polsce. W 850-lecie fundacji opactwa jędrzejowskiego*, red. D. Olszewski, Kielce 1990.
- Gapski H., *Problematyka rekrutacji cystersów w Polsce w XVI–XVIII wieku*, w: *Historia i kultura cystersów w dawnej Polsce i ich europejskie związki*, red. J. Strzelczyk, Poznań 1987.
- Gapski H., *Rekrutacja do zakonów męskich w Polsce w końcu XVI i w pierwszej połowie XVII wieku na przykładzie krakowskiego ośrodka zakonnego*, Lublin 1987.
- Gapski H., *Społeczne uwarunkowania rekrutacji zakonnej w Polsce w końcu XVI i 1. poł. XVII w. na przykładzie krakowskiego ośrodka zakonnego*, „Folia Societatis Scientiarum Lublinensis. Sec. Humanistyka” 1981, 23, 2.
- Grzesiak K., *Przedparafialne dzieje kościoła w Dorohuczycy*, „Drohiczynski Przegląd Naukowy” 2016, 8.
- Hapak E., *Rękopiśmienne źródła do dziejów klasztorów monastycznych skasowanych w 1819 r. w zasobach Archiwum Diecezji Sandomierskiej i Biblioteki Diecezjalnej w Sandomierzu*, w: *Erem Kamedułów w Rytwianach i klasztory monastyczne diecezji sandomierskiej*, red. P. Tylec, Rytwiany–Sandomierz 2022.
- Janauschek L., *Mittheilungen über das Kloster Wistycze*, „Cistercienser-Chronik” 1890, 22.
- Janeczek Ł., *Gospodarka w dobrach skasowanego klasztoru oo. Cystersów w Koprzywnicy w latach 1819–1864*, Zielona Góra 2019.
- Kaczmarek A., *Duchowieństwo dekanatu radom[szczańs]kiego w latach 1819–1867. Studium strukturalno-biograficzne*, Częstochowa 2017, s. 101.
- Kaczmarek K., *Proces fundacyjny klasztoru cystersów w Wieleniu (1277 – ok. 1285)*, „Nasza Przeszłość” 1996, 85.
- Kaczmarek K., *Szkoły i studia w polskich klasztorach cysterskich*, w: *Monasticon Cisterciense Poloniae*, t. 1, *Dzieje i kultura męskich klasztorów cysterskich na ziemiach polskich i dawnej Rzeczypospolitej od średniowiecza do czasów współczesnych*, red. A.M. Wyrwa, J. Strzelczyk, K. Kaczmarek, Poznań 1999.
- Kalendarium dziejów Koprzywnicy*, oprac. T. Giergiel, Koprzywnica 2018.
- Kiełb Z., *O historii dawnej kaplicy księżąt Czartoryskich i parafii pod wezwaniem Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny*, „Studia Puławskie” 2010, 11.
- Kiryk F., *Urbanizacja Małopolski. Województwo sandomierskie XIII–XVI wiek*, Kielce 1994.
- Kłoczowski J., *Zakony na ziemiach polskich w wiekach średnich*, w: *Kościół w Polsce*, t. 1: *Średniowiecze*, *Studia nad historią Kościoła katolickiego w Polsce*, red. J. Kłoczowski, Kraków 1966.
- Korytkowski J., *Arcybiskupi gnieźnieńscy, prymasowie i metropolici polscy od roku 1000 aż do roku 1821 czyli do połączenia arcybiskupstwa gnieźnieńskiego z biskupstwem poznańskim*, t. 5, Poznań 1892.
- Kośka M., *Dekret abpa Franciszka Skarbka-Malczewskiego z 17 IV 1819 r. w sprawie supresji klasztorów w Królestwie Polskim*, „Hereditas Monasteriorum” 2016, 8.
- Kośka M., *Dokumenty dotyczące cystersów w zasobie Archiwum Głównego Akt Dawnych*, w: *Dzieje i kultura cystersów w Polsce*, t. 2, *Cistercium Mater Nostra. Studia et documenta* 5, red. M. Starzyński, D. Tabor, Kraków 2018.
- Kotkowski S., *Seminarium Duchowne w Sandomierzu w latach 1820–1926*, oprac. H.I. Szumił, Sandomierz 2010.
- Krawiec H., *Parafia św. Mikołaja w Zakrzówku*, w: *Z dziejów parafii na terenie gminy Zakrzówek*, red. H. Krawiec, Zakrzówek 2017.
- Krucki Ł., *Archidiecezja gnieźnieńska i jej granice w dokumentach Stolicy Apostolskiej (od wieku XIX do początku XXI)*, „Kościół w Polsce. Dzieje i Kultura” 2013, 12.

- Kubicki R., *Prussia Monastica. Studia z dziejów zakonów w Prusach Krzyżackich, Królewskich i Zachodnich (od XIII do połowy XIX w.)*, Gdańsk 2021.
- Kumor B., *Organizacja terytorialna diecezji kieleckiej*, „Nasza Przeszłość” 1963, 17.
- Kwaśniewski A., *Katalog rubrycel i schematyzmów polskich cystersów znajdujących się w księgozbiornym podręcznym Archiwum Diecezjalnego w Kielcach (1788–1816)*, „Hereditas Monasteriorum” 2012, 1.
- Leszczyński H.Z., *Studia w klasztorach cysterskich XIII–XIX wieku*, w: *Historia i kultura cystersów w dawnej Polsce i ich europejskie związki*, red. J. Strzelczyk, Poznań 1987.
- Leszczyński H.Z., *Z dziejów kolegium prowincjonalnego cystersów w Mogile*, w: *Dzieje teologii katolickiej w Polsce*, t. 2, *Od odrodzenia do oświecenia*, cz. 2, *Teologia neoscholastyczna i jej rozwój w akademiach i szkołach zakonnych*, red. M. Rehowicz, Lublin 1975.
- Lewandowska D., *Pokasacyjne losy opactwa cystersów w Łądzie na podstawie źródeł archiwalnych zachowanych w zespołach akt: „Centralne Władze Wyznaniowe Królestwa Polskiego” i „Komisja Województwa Kaliskiego” z zasobu Archiwum Głównego Akt Dawnych w Warszawie*, „Hereditas Monasteriorum” 2014, 5.
- Lis A., *Z dziejów parafii Włostów*, Sandomierz 2019.
- Litak S., *Atlas Kościoła łacińskiego w Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVIII wieku*, Lublin 2006.
- Litak S., *Struktura terytorialna Kościoła łacińskiego w Polsce w 1772 roku*, Lublin 1980.
- Łojko J., *Konwent cystersów w Łądzie nad Wartą w końcu XVIII i pierwszej połowie XIX stulecia*, „Rocznik Koniński” 2013, 18.
- Marszalska J.M., Graczyk W., *Opaci i przeorzy Klasztoru OO. Cystersów w Szczyrzycu od XIII do XX wieku*, Kraków 2006.
- Marszalska J.M., Graczyk W., *Z badań nad prosopografią konwentów cysterskich na ziemiach polskich*, „Nasza Przeszłość” 2011, 115–116.
- Massalski A., *Szkoła średnia w Wąchocku założona z inicjatywy zakonu cystersów (1802–1836)*, w: *Z dziejów opactwa cystersów w Wąchocku. Materiały z sesji naukowej 1991 roku*, red. A. Massalski, D. Olszewski, Kielce 1993.
- Mitkowski J., *Początki klasztoru cystersów w Sulejowie. Studia nad dokumentami, fundacją i rozwojem uposażenia do końca XIII wieku*, Poznań 1949.
- Moskal T., *Kościół koprzywnickie w świetle protokołu powizytacyjnego z 1782 roku*, „Saeculum Christianum” 2021, 28, 1.
- Niwiński M., *Opactwo Cystersów w Wąchocku. Fundacja i dzieje uposażenia do końca wieków średnich*, Kraków 1930.
- Nowacki J., *Archidiecezja poznańska w granicach historycznych i jej ustrój*, Poznań 1964.
- Olszewski D., *Historyczne uwarunkowania powstania diecezji kieleckiej*, „Kieleckie Studia Teologiczne” 2005, 4.
- Pałucki W., *Granice i podziały polityczno-administracyjne*, w: *Województwo sandomierskie w drugiej połowie XVI wieku*, cz. 2, *Komentarz, Indeksy*, red. W. Pałucki, Warszawa 1993, s. 34.
- Pelplin – 725. rocznica powstania opactwa cysterskiego. *Kulturotwórcza rola cystersów na Kociewiu*, Materiały z sesji naukowej zorganizowanej w Pelplinie w dniach 21–23 września 2001 r. przez Starostwo Powiatowe w Tczewie, Instytut Historii Uniwersytetu Gdańskiego oraz Zespół do badań nad historią i kulturą cystersów w Polsce Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, red. A. Dekański, B.A. Grenz, A. Słyszewska, A.M. Wyrwa, Pelplin–Tczew 2002.
- Pluta-Saladra E., *Konwenty żeńskie w średniowiecznym województwie krakowskim. Studium propogograficzne (2 połowa XII – 2 połowa XVI wieku)*, Kraków 2021.

- Prejs R., *Słownik biograficzny zakonników franciszkańskich Królestwa Polskiego po kasacie 1864 r.*, Poznań 2004.
- Prejs R., *Zakonnicy franciszkańscy Królestwa Polskiego po kasacie 1864 r. Dzieje – postawy*, Warszawa 2003.
- Prejs R., *Źródła do dziejów zakonników Królestwa Polskiego po kasacie klasztorów w 1864 r. Szkic zagadnienia*, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 1997, 67.
- Rogowska A., *Losy o. Wilhelma Ulawskiego oraz dzieje skasowanego opactwa cystersów w Jędrzejowie w latach 1835–1855*, „Hereditas Monasteriorum” 2015, 7.
- Róžański M., *Duchowieństwo dekanatu lutomińskiego w drugiej połowie XVIII w.*, „Saeculum Christianum” 2003, 10, 2.
- Róžański M., *Duszpasterz dekanatu lutomińskiego w świetle wizytacji generalnej z 1811 r.*, „Łódzkie Studia Teologiczne” 1998, 7.
- Ruciński H., *Prepozytura i Kolegium Mąsjonarzy w Koprzywnicy na tle dziejów parafii do końca XVIII wieku*, „Roczniki Humanistyczne” 1984, 32, 2.
- Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*, t. XV, cz. 2, red. F. Sulimierski, B. Chlebowski, W. Walewski, Warszawa 1902.
- Słupecki L.P., *Źródła pisane do dziejów wsi i parafii*, w: *Kleczanów. Badania rozpoznawcze 1989–1992*, red. A. Buko, Warszawa 1997.
- Stanaszek B., Nowakowski R., *Słownik biograficzny księży diecezji sandomierskiej XIX–XX w.*, t. 1–2, Sandomierz 2014–2015.
- Stanaszek B., Nowakowski R., Tylec P., *Słownik biograficzny księży diecezji sandomierskiej XIX–XX w.*, t. 3–4, Sandomierz 2017–2019.
- Stępień R., *Losy benedyktynów sieciechowskich po kasacie opactwa w 1819 r.*, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 2018, 110.
- Stępkowski L., *Z dziejów miast opactwa wąchockiego w XIII–XIX w. (do 1819 r.)*, w: *Z dziejów opactwa cystersów w Wąchocku. Materiały z sesji naukowej 1991 roku*, red. A. Massalski, D. Olszewski, Kielce 1993.
- Stoksik J.M., *Udział Akademii Krakowskiej w kształceniu geodetów w XVII i XVIII stuleciu*, „Krakowski Rocznik Archiwalny” 1997, 3.
- Szczepaniak J., *Spis prepozytów i plebanów diecezji krakowskiej (XVIII w.)*, Kraków 2008.
- Szymanek A., *Parafia w Janowcu nad Wisłą. Karty z przeszłości (XIV–XVIII w.)*, w: *IV Janowieckie Spotkania Historyczne. „Parafie rejonu Wisły Środkowej w XII–XIX w.”*, „Zarys dziejów parafii w Janowcu nad Wisłą”, Sesja naukowa odbyła się dnia 15 czerwca 2002 roku w Zamku w Janowcu w salach Domu Północnego, red. A. Szymanek, F. Jaroszyński, Janowiec 2002.
- Tymowski S.J., *Zmiany w strukturze zawodu mierniczego w Polsce w wieku XVIII (Część II)*, „Przegląd Geodezyjny” 1956, 12, 12.
- Urzędnicy województwa sandomierskiego XVI–XVIII wieku. Spisy*, oprac. K. Chłapowski, A. Falniowska-Gradowska, Kórnik 1993.
- Wieteska J., *Katalog prałatów i kanoników prymasowskiej kapituły łowickiej od 1433 do 1970 r.*, Warszawa 1971.
- Winiarz A., *Szkolnictwo Księstwa Warszawskiego i Królestwa Polskiego (1807–1831)*, Lublin 2002.
- Wiśniewski J., *Dekanat opoczyński*, Radom 1913.
- Wiśniewski J., *Dekanat sandomierski*, Radom 1915.
- Wiśniewski J., *Diecezja częstochowska. Opis historyczny kościołów i zabytków w dekanatach: będziańskim, dąbrowskim, sączowskim, zawierckim i zareckim oraz parafii Olsztyn*, Mariówka 1936.

- Witkowski R., *Wistycze*, w: *Monasticon Cisterciense Poloniae*, t. 2, *Katalog męskich klasztorów cysterskich na ziemiach polskich i dawnej Rzeczypospolitej*, red. A.M. Wyrwa, J. Strzelczyk, K. Kaczmarek, Poznań 1999.
- Włoczyk P., *Szkoły i szpitale w diecezji sandomierskiej w okresie rządów bpa Adama P. Burzyńskiego (1820–1830)*, „*Nasza Przeszłość*” 1996, 85.
- Włodarczyk Z., *Losy zakonników i zakonnic z klasztorów skasowanych w Wielkim Księstwie Poznańskim (do 1841 r.)*, „*Przegląd Archiwalno-Historyczny*” 2021, 8.
- Zajączkowski S., Zajączkowski S.M., *Materiały do słownika geograficzno-historycznego dawnych ziem Łęczyckiej i Sieradzkiej do 1400 r.*, cz. 2, Wrocław 1970.
- Zakony męskie w Polsce w 1772 roku*, t. 1, red. L. Bieńkowski, J. Kłoczowski, Z. Sułowski, Lublin 1972.
- Zawadzki W., *Losy franciszkanów w Prusach Zachodnich w okresie kasat ich klasztorów*, „*Hereditas Monasteriorum*” 2013, 2.
- Zdanek M., *Uwagi o losach archiwaliów małopolskiej grupy opactw cysterskich po kasacie w 1819 r.*, w: *Kasaty klasztorów na obszarze dawnej Rzeczypospolitej Obojga Narodów i na Śląsku na tle procesów sekularyzacyjnych w Europie*, t. 3: *Źródła, skutki kasat XVIII i XIX w., kasata w latach 1954–1956*, red. M. Derwich, Wrocław 2014.
- Zgliński M., *Placówki cysterskie na Polesiu w Wistyczach i Olizarowym Stawie. Zarys historii i problematyki artystycznej*, „*Cistercium Mater Nostra. Tradycja–Historia–Kultura*” 2011, 5.
- Żołądź-Strzelczyk D., *Szkoła powiatowa i podwydziałowa we Wschowie*, w: D. Żołądź-Strzelczyk, M. Nowicki, K. Ratajczak, J. Gulczyńska, *Komisja Edukacji Narodowej 1773–1794*, Tom 4, *Szkoły w Wydziale Wielkopolskim*, Warszawa 2018.

Websites (Strony internetowe)

- Serwis FamilySearch, <https://www.familysearch.org>
- Serwis Metryki GenBaza, <https://metryki.genbaza.pl/>
- Serwis Metryki.Genealodzy.pl, <https://metryki.genealodzy.pl/>

NOTA O AUTORZE

Robert Stępień – historyk, archiwista, adiunkt w Katedrze Archiwistyki i Nauk Pomocniczych Historii Instytutu Historii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej. Jego zainteresowania naukowe dotyczą m.in. kasat klasztornych w XVIII i XIX w., historii opactwa benedyktynów w Sieciechowie oraz współczesnych problemów archiwistyki i zarządzania dokumentacją.

ABOUT THE AUTHOR

Robert Stępień – historian, archivist, Assistant Professor at the Department of Archival Studies and Auxiliary Sciences of History at the Institute of History at the Maria Curie-Skłodowska University in Lublin. His scientific interests include, among others, the dissolution of the monasteries in the 18th and 19th centuries, the history of the Benedictine abbey in Sieciechów and contemporary problems of archival science and records management.

